

UNIVERZA V NOVI GORICI
FAKULTETA ZA HUMANISTIKO

NASLONSKO PODVAJANJE V VRTOJBENŠČINI

MAGISTRSKO DELO

Sara Krošelj

Mentorja: izr. prof. dr. Franc Marušič
doc. dr. Rok Žaucer

Nova Gorica, 2013

ZAHVALA

Ura je pozna. Magistrsko delo pa nared za tiskanje in vezavo. Pišem še vrstice zahvale in razmišljam. Razmišljam o študiju, profesorjih in profesorica, kolegicah in kolegih, svojih najbližjih in sebi. Kdo vse je zaslužen, da sem premogla toliko energije, da sem končno pri tem koraku?

Da lahko torej sploh pišem te vrstice, bi se rada zahvalila odgovornima, ki sta do tega pripeljala. Zatorej hvala mentorjema, izr. prof. dr. Francu Marušiču in doc. dr. Roku Žaucerju, ki sta me uspešno vodila, spodbujala in motivirala pri izdelavi magistrskega dela. Poleg tega pa še vsem anketirankam in anketirancem, ki so potrpežljivo odgovarjali na vprašanja, in kolegicam iz Društva Kot v pravljici, ki so tako spontano podajale primere naslonskega podvajanja, čeprav mi je pred sestankom vsaka zase zatrdila: »Ma **mene** se **mi** zdi, da tako ne govorim!«

Zadnje vrstice, a ne najmanj pomembne, pa bi rada namenila vsem svojim domačim. Mami, tatu in noni Ireni, ki so me podpirali in verjeli vame tako med študijem, kot tudi v času nastajanja magistrskega dela. Moji dragi sestri Anji, ki mi je pripravila oblikovni načrt magistrskega dela in me potrpežljivo poslušala med postavljanjem kvaziteorij in na koncu tako spretno pripomnila: »Sara, sej **mene me** ne briga, napiši, ku češ in da bo prou!«

Matjažu, ki mi je nudil moralno oporo, ko se razvijanje teme ni najbolje razvijalo. In seveda, Mija in Mitja, moja zlata sončka, HVALA za vsak nasmeh, objem in poljub, ki je bil v teh stresnih trenutkih prepotreben. Pa tudi za vse druge manj lepe stvari, ko sta med cukanjem eden drugega kričala: »Mija, **tebi ti** dam tako po riti!«, Mija pa ni ostala dolžna: »Ma jst **te** bom **tebe** tako scukala!«. Seveda se je prepri vedno zaključil: »Mamica, oprosti, **tebe te** imamo tako radi!« Tako sta mi dajala vsakdanji navdih za raziskovanje novih tem na področju jezikoslovja, usvajanja jezika in psiholingvistike. In zato prav vama tudi posvečam magistrsko delo.

POVZETEK

Magistrsko delo obravnava pojav naslonskega podvajanja (angl. clitic doubling) v vrtojbenščini. O naslonskem podvajanju govorimo takrat, ko je argument glagola podvojen z ustrezno naslonko. Pojav je znan iz bolgarščine, španščine, romunščine, makedonščine, grščine, albanščine, nekaterih italijanskih narečij in drugih jezikov, ki imajo vsi dve skupni lastnosti: v vseh naštetih jezikih naslonke stojijo ob glagolu, v vseh omenjenih jezikih pa tudi najdemo določne člene. Omenjeni jeziki torej ustrezajo Boškovičevi (2008) posplošitvi, po kateri naslonsko podvajanje dopuščajo samo jeziki z določnimi členi. Vrtojbenščina (pa tudi vsa druga zahodnoslovenska narečja, ki poznajo naslonsko podvajanje), ki nima določnih členov, je glede na Boškovičevo posplošitev torej vsaj na prvi pogled izjemna in posledično pomembna za jezikoslovno teorijo. Z analizo vprašalnika in s posnetkom spontanega govora sem preverjala sam pojav naslonskega podvajanja v vrtojbenščini. Ugotovila sem, da do naslonskega podvajanja prihaja le ob zaimkovnih argumentih in da je podvajanje obenem neodvisno od spola, sklona in števila naglašene zaimke. Podvajanje ravno tako ni omejeno z relativnim položajem zaimke in naslonke oz. naslonke in glagola. Z analizo primerov podvajanja modificiranih zaimkov pa sem poskušala pokazati, da vrtojbenščina Boškovičevi posplošitvi ne nasprotuje v celoti, saj se zdi, da se lahko podvajajo le D-zaimki, torej tisti, ki ob sebi ne dopuščajo pridevnikov.

KLJUČNE BESEDE: naslonka, osebnozaimkovna naslonka, osebni zaimek, narečna skladnja, vrtojbenščina, naslonsko podvajanje.

ABSTRACT

This master's thesis deals with clitic doubling in a western Slovenian dialect, more precisely the dialect of Vrtojba. Clitic doubling is a phenomenon where an argument of the verb is doubled by a corresponding clitic. Clitic doubling is known from Bulgarian, Spanish, Romanian, Macedonian, Greek, Albanian and certain Italian dialects, which all have two things in common: they all have verb-adjacent clitics and they all have determiners. The aforementioned languages meet the standards of Bošković's (2008) generalization, according to which only languages with definite articles may allow clitic doubling. The Vrtojba dialect (as well as all western Slovenian dialects that have clitic doubling), however, does not have definite articles. In view of Bošković's generalization, this seems to make this dialect special and consequently important for linguistic theory. I discuss the status of Vrtojba Slovenian with respect to Bošković's generalization based on data gathered with a questionnaire and a recording of spontaneous speech. I found that clitic doubling occurs only with pronominal arguments and that doubling is independent of the gender, case and number of the full pronoun. Doubling is also not limited by the relative position of the pronoun and the clitic, nor of the clitic and the verb. By analysing cases of the doubling of modified pronouns, I tried to show that Vrtojba dialect does not contradict Bošković's generalization entirely as it seems that it is only D-pronouns that can be doubled, that is, those pronouns which do not allow adjectives next to them.

KEYWORDS: clitic, pronominal clitic, personal pronoun, dialectal syntax, Vrtojba dialect, clitic doubling.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Opredelitev problema	1
1.2	Metodologija	3
1.3	Namen in cilji magistrskega dela	3
2	TEORETIČNE OSNOVE	4
2.1	Osnovni pojmi.....	4
2.1.1	Skladnja	4
2.1.2	Leksikalne in funkcionalne besede.....	5
2.1.3	Naslonke ali klitike	5
2.1.4	Osebni zaimki	6
2.1.5	Mesto naslonk z vidika skladnje.....	7
2.2	Naslonsko podvajanje	8
2.3	Naslonsko podvajanje in drugi sorodni pojavi	11
2.3.1	Premik v levo z zaostalo naslonko – prednjenje.....	12
2.3.2	Premik v desno z zaostalo naslonko – zadnjenje.....	13
2.3.3	Pristavčni premik	14
2.4	Naslonsko podvajanje in njegove lastnosti v luči raznih jezikoslovnih teorij ..	14
2.4.1	Deset posplošitev Boškovića	15
2.4.1.1	NP in DP projekcija.....	17
2.4.1.2	Ali se goriška slovenščina glede na Boškovićeve posplošitve obnaša kot DP-jezik?	18
2.4.1.3	Sprememba iz tipičnega NP-jezika v DP-jezik	21
2.4.1.4	Pridevniška modifikacija zaimkov	22
2.4.1.5	Dvojni status prizren-timoškosrbskih in goriškoslovenskih zaimkov.....	23
2.4.2	Glagol in naslonsko podvajanje.....	24
2.4.3	Vrsta glagola in naslonsko podvajanje	29
2.4.4	Naslonsko podvajanje ob nezaimkovnih argumentih.....	30
2.5	Sklep teoretičnega dela	32
3	PRAKTIČNI DEL.....	34
3.1	Metodologija	34
3.1.1	Vrtojbensščina.....	35
3.1.2	Osebni zaimki in njihova raba v vrtojbensščini	36
3.1.3	Naslonsko podvajanje kot ena od skladenjskih posebnosti v vrtojbensščini ..	37
4	REZULTATI IN RAZPRAVA	38
4.1	Je vrtojbensščina NP- ali DP-jezik?	38
4.2	Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime?.....	41
4.3	Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini odvisno od bližine glagola?	44
4.4	Ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?.....	46
4.5	Lastnosti naslonskega podvajanja v vrtojbensščini	49
4.5.1	Vrstni red podvojenega elementa in naslonke	49
4.5.2	Spol, oseba, število in sklon pri naslonskem podvajanju	51
4.5.3	Naslonsko podvajanje v vprašalnih zvezah	53
4.5.4	Dvopredmetna konstrukcija z dvema polnima zaimkoma	54

4.5.5	Kontekst, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje	55
4.6	Sklep raziskave	61
5	ZAKLJUČKI	63
6	VIRI	66

KAZALO TABEL

Tabela 1: Nabor osebnih zaimkov v standardni slovenščini (prirejeno po Toporišič, 2004, str. 305)	7
Tabela 2: Primeri naslonskega podvajanja v rezijanščini (Šekli 2010)	11
Tabela 3: Nabor osebnih zaimkov v vrtojbensščini	37
Tabela 4: Procentualni prikaz sprejemljivosti naslonskega podvajanja ob nezaimkovnih argumentih	42
Tabela 5: Procentualni prikaz sprejemljivosti primerov naslonskega podvajanja v danem kontekstu	56

KAZALO SLIK

Slika 1: Zaporedje v naslonskem nizu (Toporišič, 2004, str. 671)	8
--	---

1 UVOD

V magistrskem delu bom obravnavala pojav naslonskega podvajanja v vrtojbenski slovenščini (v nadaljevanju vrtojbenščina), (1)–(2)¹, različici slovenščine, ki se govori v kraju Vrtojba na zahodni meji Slovenije z Italijo oziroma na jezikovnem stiku slovenščine, italijanščine in furlanščine.

(1)	a. M'jəɒə mi jə vʃ'jəč.	[vrtojbenščina]
	b. Meni je všeč./Všeč mi je.	[standardna slovenščina]
(2)	a. T'wə mə m'jəɒə nə m'wəti.	[vrtojbenščina]
	b. To me ne moti./To mene ne moti.	[standardna slovenščina]

V (1a) in (2a) je argument glagola podvojen z ustrezno naslonko. Takšni odnosi v stavku bi lahko predstavljali problem za tako imenovani NP/DP parameter, kot ga predstavi Bošković (2008), ko postavi ločnico med jeziki z določnimi členi (DP-jeziki) in jeziki brez določnih členov (NP-jeziki) ter trdi, da lahko poznajo naslonsko podvajanje le DP-jeziki. Vrtojbenščina bi se namreč tako kot (osrednja) slovenščina predvidoma morala obnašati kot NP-jezik in torej naslonskega podvajanja ne bi smela dovoljevati.

V magistrskem delu bom skušala ugotoviti, ali je vrtojbenščina NP- ali DP-jezik, preko vprašanj, kje in kdaj se v tem narečju podvajajoče osebnozaimkovne naslonke pojavljajo, kako se osebnozaimkovne naslonke obnašajo in kakšne so njihove značilnosti in lastnosti (spol, oseba, število, sklon osebnozaimkovnih naslonk ter njihov položaj v stavku), pa še, ali gre pri vrtojbenskem podvajanju za pravo naslonsko podvajanje (gl. 2.3 spodaj) in ne morda za kakšnega od sorodnih pojavov, pri katerih se ravno tako sopoljavljata argument in sonanašajoča naslonka.

1.1 Opredelitev problema

V Sloveniji je okrog 43 narečij, ki se po določenih pojavih in posebnostih razlikujejo od standardne slovenščine. Eno takih narečij je tudi vrtojbenščina, ki ima

¹ Čeprav gre za skladenjsko temo, so primeri naslonskega podvajanja iz vrtojbenščine zapisani fonetično, ker se mi zdijo na ta način predstavljeni zgledi bolj pristni.

veliko oblikoslovnih, besedoslovnih, besedotvornih in skladenjskih značilnosti, po katerih se loči od standardne slovenščine. Tipične značilnosti vrtojbensščine so na primer izgovor [ɣ], kjer ima standardna slovenščina [g], ter diftonga [jə] in [wə]. Značilnost vrtojbensščine je tudi uporaba svojilnega zaimka *swəj* (svoj) namesto standardnoslovenskega *njegov*, npr. "je šou na *swəj* koncert", kar pomeni, da "je šel na *njegov* koncert", ter raba besede *nazaj* v pomenu 'spet', 'ponovno', npr. "Wəna je *nazaj* špricala pouk". Vrtojbensščina vsebuje veliko besed, ki izvirajo iz italijanskega jezika, kot na primer *štikadent* 'zobotrebec', *kot'lca* 'krilo', *bala* 'žoga', *nona* 'babica', *sfačat* 'brezobziren', *spjəža* 'nakup', in iz nemščine, npr. *luft/loft* 'zrak', *fraj* 'prost', *cajt* 'čas', *šparouc* 'hranilnik'.

Značilnost, v kateri se vrtojbensščina razlikuje od standardne slovenščine, je tudi pojav naslonskega podvajanja. Naslonsko podvajanje je pojav, ki se pojavlja v večini zahodnoslovenskih narečij (Skubic 1997, Volk 2007, Marušič in Žaucer 2009, 2010, Šekli 2010 itd.). O naslonskem podvajanju, ki je znano tudi iz npr. bolgarščine, španščine, romunščine, makedonščine, grščine, albanščine, furlanščine in s slovenščino stičnih italijanskih narečij, govorimo takrat, ko je argument glagola podvojen z ustrezno naslonko.

Bošković (2008) na osnovi številnih tipološko različnih jezikov, kot so albanščina, makedonščina, bolgarščina, grščina, somalščina, španščina, katalonščina, romunščina, arabščina ter nekatera francoska in nemška narečja, ugotavlja oziroma predlaga vrsto posplošitev, ki se navezujejo predvsem na prisotnost in odsotnost določnega člena ter druge lastnosti. Ena od posplošitev pravi, da možnost naslonskega podvajanja dopuščajo samo jeziki s členi (Bošković 2008). Glede na to posplošitev naj jezik z naslonskim podvajanjem, ki nima določnih členov, ne bi obstajal (prim. Marušič in Žaucer, 2010, str. 107). Ker se vrtojbensščina glede prisotnosti določnih členov ne zdi drugačna od standardne slovenščine, ki določnega člena nima (npr. Toporišič 2004), je torej za Boškovićevo posplošitev potencialno problematična, vsaj če gre pri sopojavljanju argumenta in sonanašajoče se naslonke za pravo naslonsko podvajanje in ne morda za kakšnega od na videz podobnih a vendarle ločenih pojavov (prim. razdelek 2.3).

1.2 Metodologija

Veliko jezikoslovcev poskuša z različnimi teorijami razložiti pojav naslonskega podvajanja. Te teorije bom predstavila v teoretičnem delu magistrskega dela. A kot se bo pokazalo, vse teorije ne pojasnjujejo specifičnega naslonskega podvajanja v vrtojbensščini, zato je poleg povzemanja analize potrebna še analiza podatkov govorcev vrtojbensščine.

Podatke sem pridobila najprej s pomočjo vnaprej pripravljenega vprašalnika, s katerim sem govorce vrtojbensščine spraševala o sprejemljivosti konkretnih primerov. Z analizo že posnetega spontanega govora vrtojbensščine pa sem rezultate ankete še podkrepila. Raziskovalno delo je tako razširjeno v kritično primerjalno presojo dobljenih podatkov in predhodnih teorij o naslonskem podvajanju. Na podlagi pridobljenih podatkov bom odgovorila na zastavljena vprašanja, ki so se pojavila tekom magistrskega dela. Različne teorije bom tako komentirala in jih posledično potrdila ali ovrgla. Na podlagi rezultatov vprašalnika in primerov, vzeti iz zvočnega posnetka spontanega govora, bom opisala pojav naslonskega podvajanja v vrtojbensščini. Kot zaključek magistrskega dela bom navedla sklepne ugotovitve.

1.3 Namen in cilji magistrskega dela

V prvi vrsti je cilj magistrskega dela izpostaviti nekatere probleme in vprašanja, ki zahtevajo podrobnejšo analizo in na katere ni mogoče odgovoriti z že predlaganimi teorijami naslonskega podvajanja v drugih jezikih. Namen magistrskega dela je analizirati, kako se osebnozaimkovne naslonke obnašajo v vrtojbensščini in na ta način določiti rabo, lastnosti in značilnosti osebnozaimkovnih naslonk. Ker se na prvi pogled zdi, da govorci vrtojbensščine primere naslonskega podvajanja uporabljajo pogosto, posledično pa je primerov različnega naslonskega podvajanja precej, bom sistematično preverjala, katere tipe naslonskega podvajanja govorci poznajo in uporabljajo; kaj in kakšna jezikovna okolja jih k rabi spodbujajo; ali je tovrstno naslonsko podvajanje za govorce obvezno in vsakdanje; ali ob naslonskem podvajanju obstaja še kakšna druga posebnost vrtojbensščine, ki bi lahko bila z obstojem naslonskega podvajanja povezana. Z nalogo želim pridobiti čim več uporabnih informacij o naslonskem podvajanju v vrtojbensščini, ki bi lahko služile pri nadaljnjih raziskavah tega pojava.

2 TEORETIČNE OSNOVE

V tem poglavju bom predstavila dognanja in analize iz obstoječe literature brez kritične presoje prebranega.

2.1 Osnovni pojmi

Ker nas zanima pojav naslonskega podvajanja z vidika skladnje, je najprej predstavljena ta jezikovna ravnina. V poglavju, ki sledi, predstavim leksikalne in funkcionalne besedne vrste, da zaimke umestim v ustrezno skupino in določim funkcijo, ki jo imajo v stavku. V nadaljevanju so opredeljene naslonke oziroma klitike, natančneje osebnozaimkovne naslonke. Nato se osebnozaimkovnim naslonkam določi njihovo mesto v stavku. Opredelitve so povzete po Brezniku (1982), Toporišiču (2004), Skubicu (1997), Marušiču (2005, 2009) in Kržišnikovi (2009).

2.1.1 Skladnja

Skubic (1997, str. 82) opredeli zaimek kot nepogrešljivo sredstvo gradnje stavka. A kot beseda sam zase nima posebnega pomena, zato ga je potrebno kot besedo umestiti v stavek. Ljudje z besedami opisujemo predmetnost, pripovedujemo o spremembah v njej, razlagamo vzroke itd., zato posameznih sestavin predmetnosti ne poimenujemo ločenih, temveč v njihovi medsebojni povezanosti. Posledično ne izgovarjamo oziroma ne pišemo le niza nepovezanih besed, temveč besede povezujemo oziroma skladamo v višje enote. Besede (in povedi) načeloma skladamo tako, da so pomensko in oblikovno povezane ter pravilno razvrščene.

Posebni del slovničnega nauka o jeziku, ki uči, kako se delajo (oziroma kako so narejene) pravilne povedi in njihovi deli, bo torej zaimek umestil na pravilno in pomembno mesto v stavku. Skladnja preučuje odnose/razmerja med besedami znotraj stavka, med posameznimi deli stavka ter razmerja znotraj posameznih delov stavka (Marušič, 2005, str. 1).

2.1.2 Leksikalne in funkcionalne besede

»Povedi in njihove dele skladamo in prepoznavamo na podlagi skladenjskih vzorcev iz besed in stalnih besednih zvez (in iz delov, ki so že sami lahko povedi) [...]« (Toporišič, 2004, str. 487). Skladenjska vloga v stavku med seboj ločuje besedne vrste. Ločimo med leksikalnimi in funkcionalnimi besednimi vrstami. Leksikalne imajo predmetni pomen in iz njih lahko tvorimo nove besede. Samostalniki, glagoli, pridevniki in večina prislovov so leksikalne besede (Marušič, 2005, str. 6). Funkcionalne besede imajo slovnično funkcijo (Marušič, 2005, str. 6) in služijo za izražanje slovničnih odnosov z drugimi besedami znotraj stavka ali izražajo stališče, odnos ali razpoloženje govorca (Wikipedija, geslo Funkcijska beseda, citirano 24. marec 2012). Kot je bilo omenjeno zgoraj, zaimek sam po sebi nima pomena. Nosi pa slovnične informacije o drugih besedah v stavku ali povedi in ga kot takega ne moremo izolirati od drugih besed, zato ga lahko skupaj s predlogom, pomožnim glagolom, veznikom, medmetom in členkom uvrstimo v skupino funkcionalnih besed.

2.1.3 Naslonke ali klitike

Kot smo že omenili, gre pri pojavu, ki ga obravnavamo, za podvajanje argumenta z zaimkovno naslonko, v (1a) zgoraj, ki je tule ponovljen, *mi*.

- (1) a. **M'jəno mi** jə vš'jəč. [vrtojbenščina]

Naslonke ali klitike so »besede, ki po definiciji nimajo naglasa in se zato opirajo na naglašene besede pred ali za seboj« (Toporišič, 2004, str. 485), zaradi česar jih imenujemo tudi breznaglasnice. Breznaglasnice lahko z vidika skladnje uvrstimo v različne besedne vrste, iz česar sledi, da lahko zasedejo različne skladenjske vloge, in sicer so to zaimki, pomožni glagoli, predlogi, členki itd. Podobno kot na besedotvorni ravni pripone potrebujejo gostitelja tudi naslonke. Različne vrste naslonk se oblikujejo na podlagi navezovanja na gostitelja. Tako ločimo več vrst naslonk, in sicer enklitike, proklitike, mesoklitike in endoklitike (Marušič, 2009, str. 88).

Za slovenske naslonke je značilno, da so načeloma enklitične, kot prikazuje zgornji primer (1). Enklitike so naslonke, ki se navezujejo na gostitelja na levi strani,

oziroma se naslanjajo na naglašene besede pred seboj (Marušič, 2009, str. 88). Enklitike predstavljajo v slovenščini naslednje besede: oblike glagola *biti* kot pomožnika, za pomen obstajanja, dogajanja, nahajanja, oblike osebnih zaimkov za rodilnik, dajalnik, tožilnik, osebni povratni zaimek, morfem *se* pri glagolih s stalnim *se* in za izražanje trpnosti, brezočnosti, procesualnosti ter prosti morfemi tipa *ga*, *jo*, *jih* (Kržišnik, 2009, str. 34).

V določenih primerih pa se slovenske naslonke obnašajo tudi kot proklitike (Marušič, 2009, str. 89). Proklitike so naslonke, pri katerih je gostitelj na desni strani, oziroma so brezglasnice, ki se opirajo na naglašeno besedo za seboj (Marušič, 2009, str. 88). Primeri proklitik so naslednji: predlogi, vezniki, oziralni *ki*, nikalnica *ne*, ter druge besede, zlasti členki, člen *ta* in nekateri pridevniki v stalnih besednih zvezah (Kržišnik, 2009, str. 34).

2.1.4 Osebni zaimki

Magistrsko delo obravnava osebnozaimkovne naslonke. Zanimale nas bodo oblike osebnega zaimka za rodilnik, dajalnik, tožilnik, in osebni povratni zaimek. Osebni zaimki se »nanašajo na poimenovanja predmetnosti, ne imenujejo pa je neposredno« (Toporišič, 2004, str. 304–305). Osebni zaimki poznajo tri oblike: naglasno (daljšo), naslonsko (krajšo) in navezno. Naglasno obliko imajo vsi zaimki. V rodilniku, dajalniku in tožilniku vseh števil se osebni zaimki pojavljajo tudi v naslonski obliki. V zvezi z enozložnimi predlogi pa jih je v tožilniku ednine vseh oseb ter v tožilniku množine in dvojine za 3. osebo mogoče zaslediti v t. i. navezni obliki (Toporišič, 2004, str. 305).

Pri naslonskem podvajanju gre v večini primerov za to, da na prvo mesto stopi naglasna oblika osebnega zaimka, ki ga potem podvoji naslonska oblika, ki mu sledi. Kakor bomo videli kasneje, vrstni red dejansko ni pomemben, saj lahko naglasna oblika naslonski tudi sledi. Lahko se zgodi, da naslonska oblika ne podvaja naglasne oblike zaimka, temveč tudi samostalnik ali lastno ime. Nabor osebnih zaimkov v vseh sklonih, številih in osebah podajam v pregledni tabeli (Tabela 1) na naslednji strani, ki sem jo priredila po Toporišiču (2004, str. 305).

sklon osebnih zaimkov										
Število	oseba	I	R	naslonska oblika	D	naslonska oblika	T	naslonska oblika	M	O
Ednina	1.	jaz	mene	me	meni	mi	mene	me	mene	mano
	2.	ti	tebe	te	tebi	ti	tebe	te	tebi	tabo
	3.	on	njega	ga	njemu	mu	njega	ga	njemu	njim
		ona	nje	je	njej	ji	njo	jo	njej	njo
Dvojina	1.	midva/ midve	naju	naju	nama	nama	naju	naju	naju	nama
	2.	vidva/ vidve	vaju	vaju	vama	vama	vaju	vaju	vaju	vama
	3.	onadva/ onidve	njiu	ju	njima	jima	njiu	ju	njiu	njima
Množina	1.	mi/me	nas	nas	nam	nam	nas	nas	nas	nami
	2.	vi/ve	vas	vas	vam	vam	vas	vas	vas	vami
	3.	oni/one	njih	jih	njim	njim	njih	jih	njih	njimi
povratni osebni zaimek			sebe	se	sebi	si	sebe	se	sebi	sabo

Tabela 1: Nabor osebnih zaimkov v standardni slovenščini (prirejeno po Toporišič, 2004, str. 305)

2.1.5 Mesto naslonk z vidika skladnje

Na problematiko besednega reda v slovenskem jeziku je že davnega leta 1908 opozoril Breznik v svoji razpravi o besednem redu: »Nobeden del slovničnega znanstva ni tako slabo obdelan, nego nauk o besednem redu v govoru. Tu so slovničarji še tako malo preiskali, da bi po njih pravilih ljudje še do danes ne mogli govoriti, /.../ Pravila, ki se oznanjajo po slovnica, so tako plitva, da bi se ljudje naveličali govoriti, ako bi se po njih ravnali.« (Breznik, 1982, str. 233). Slovenščina ima namreč načeloma prost besedni red. V enostavni povedi s stilno nevtralnimi besednim redom moramo upoštevati 4 temeljna merila za določanje besednega reda: aktualnočlenitveno, besednozvezno, mesto prostih naslonk in zaporedje prostih naslonk, če jih je v stavku več (Toporišič, 2004, str. 667).

Problem z vidika skladnje se pojavi z naslonskim nizom. Naslonke imajo v slovenščini bolj ali manj stalno mesto za prvim sestavnikom v stavku. Njihov položaj naj bi izhajal iz njihovih fonoloških lastnosti, saj morajo biti zaradi svoje glasovne šibkosti nekako izpostavljene (Marušič, 2009, str. 89).

Vse naslonke naslonskega niza v skladenjskem pogledu seveda niso enake, saj pripadajo različnim besednim vrstam. Zaporedje naslonk v naslonskem nizu je sledeče (Toporišič, 2004, str. 671): 1. vezniška beseda (če gre za odvisnik), 2. naklonski členek *naj*, 3. glagolske naslonke oblike pomožnika *biti*, če se začenjajo s *s-* (npr. *sem*, *si* itd.)

oz. če gre za *bi*, 4. povratne oblike *se – si – se*, 5. nepovratne zaimenske dajalniške oblike (npr. *mi – ti – mu/ji – nam – nama* itd.), 6. zaimenske tožilniške oblike (npr. *me – te – ga/jo – nas – naju* itd.), 7. zaimenske roditeljske oblike (iste kot pri 6., le z *je* namesto z *jo*), 8. glagolske naslonke s korenem *bo* (npr. *bom, boš* itd.) ter naslonka *je*, 9. nikalni ali kak drug členek (vendar so zveze *ne bó* itd., *nê bi* ter *ní* naglašene tako, kot je zaznamovano in nič drugače).

Zaporedje v naslonskem nizu najbolj nazorno prikaže Toporišič (2004, str. 671) v spodnji tabeli z različnimi naslonskimi nizi.

	V	N	G ₁	P ₁	P ₂	Z ₁	Z ₂	Z ₃	G ₂	Č	
<i>Prósi,</i>	<i>da</i>	<i>naj</i>	<i>bi</i>		<i>se</i>	<i>mu</i>				<i>ne</i>	<i>smejali.</i>
<i>Míslí.</i>	<i>da</i>				<i>se</i>	<i>ji</i>		<i>je</i>			<i>ní treba učiti</i>
<i>Míslím,</i>	<i>da</i>				<i>se</i>	<i>ji</i>				<i>že</i>	<i>spí.</i>
<i>Povéj</i>						<i>mu</i>	<i>jo</i>			<i>še</i>	<i>énkrat.</i>
<i>Učíl</i>							<i>jo</i>	<i>je</i>	<i>je.</i>		
<i>Privóščíl</i>			<i>si</i>	<i>si</i>	<i>se</i>						<i>smejati.</i>
<i>Tó</i>					<i>se</i>	<i>mu</i>			<i>bo</i>	<i>pa</i>	<i>rés poznáto,</i>
	<i>Ali</i>		<i>si</i>	<i>si</i>							<i>tó izmíslil?</i>
				<i>Si</i>							<i>si?</i>
		<i>Si</i>	<i>si</i>		<i>se</i>						<i>smítil?</i>
<i>Míslil</i>			<i>sem</i>	<i>si,</i>							
	<i>da</i>		<i>bi</i>			<i>jím</i>	<i>jih</i>			<i>ne</i>	<i>vrnil.</i>
<i>Míslil</i>			<i>sem,</i>								
	<i>da</i>										<i>nê bi šél?</i>

V = veznik. N = naklonski *naj*, G₁ = glagolske oblike *s x-* in *bi*, P₁ = povratni zaimek *si*, P₂ = povratni zaimek *se*, Z₁ = osebni zaimek za dajalnik, Z₂ = osebni zaimek za tožilnik, Z₃ = osebni zaimek za roditeljski, G₂ = glagolske oblike *je* in *bom, boš* itd., Č = nikalni členek. Simboli C, M, V₁ itd. v drugem odstavku zgoraj se nanašajo na t. i. mednarodne izraze za te pojme.

Slika 1: Zaporedje v naslonskem nizu (Toporišič, 2004, str. 671)

2.2 Naslonsko podvajanje

Naslonke so torej besede brez naglasa, ki se glasovno opirajo na naglašene besede pred ali za seboj. Slovenske naslonke, ki nastopajo v naslonskem nizu, so načeloma enklitične, v določenih primerih pa se obnašajo tudi kot proklitike.

Po mnenju Skubica (1997, str. 82) je zaimek nepogrešljivo sredstvo gradnje stavka, zato poskuša ugotoviti, kje so v slovenskih zahodnih govorih odstopanja od rabe v osrednjih slovenskih narečjih oziroma od norme v knjižnem jeziku. Skubic opazi, da naslonske oblike zaimkov pogosto sledijo predmetu, ki v stavku zaseda prvo mesto. Prvo mesto sicer bolj običajno zaseda osebek, ampak zgodi se, da zaradi želje po izrecnem poudarjanju stavčne prvine, ki nevtrarno sicer ne zavzema prvega mesta v govorni verigi, prvo mesto zaseda druga stavčna prvina, v tem primeru predmet. Skubic

imenuje ta pojav 'povzemanje' s samostalnikom izraženega predmeta, v tožilniku in tudi v dajalniku, z nenaglašeno sklonsko obliko osebnega zaimka (Skubic, 1997, str. 84). Stava predmeta v stavku ni pomembna: osebni zaimek ga povzame, vendar pa tudi predmet lahko sledi naslonki, predmet pa je lahko izražen tudi z naglašeno obliko osebnega zaimka (1997, str. 84). Kot primer navede stavek iz enega od zahodnih narečij: *mene me na briga*. V nadaljevanju je navedenih še nekaj primerov:

- (3) *Gospodu profesorju* [Ivanu Trinku] *se mu je zdelo da sanja*, Cuffolo, 27. 1. 1943;
- (4) *Sarženčanjam jin* *je šlua pru*, Tomasegit, 49;
- (5) *Toninacu mu* *se je mudilu*, Logar, Narečja;
- (6) *Mene me* *je všeč bit dol v dolini*, Mlada Brieza;
- (7) *Če* [volk] *ponese spet kozo, te tebe ubijen, če ne boš lajal uuku [...]* *An če boš spe lajau, jest te snien tebe*, Tkol. 1973, 67;
- (8) *Mene me* *na bo*, Tomasetig, 29;
- (9) *Danielo jo* *pozna puno judi iz naših dolin*, Matajur;
- (10) *Roberta ga* *poznajo puno judi*, Matajur;
- (11) *Tele reči jih* *je poviedala an prof. Liliana Spinozzi*, Matajur;
- (12) *Problem od smet in odpadkov ga* *imamo vsak dan pred očmi*, Matajur;
- (13) *Tele bargeške* *so mu jih daržale gor na rit od mame narete gauštre*, Matajur;
- (14) *In Jezusa* *judje, ki so mimo hodili in celuo narodni voditelji in veliki duhovniki so ga sramotili*, Dom;
- (15) *Zgodbico san jo* *poviedu muojemu vaščanu Ferminu*, Dom;
- (16) *Ma kar je pasavu vohnjac, slamu ju* *je peklua*, Logar, Narečja;
- (17) *Mene me* *ne boli, če je ratu Renzo Marseu šindak*, Matajur

((3)–(17) iz Skubic, 1997, str. 85)

Skubičevim trditvam sledi Volkova (2007), ki raziskuje, koliko in na katerih ravninah so v spontanem govoru v Slovenski Istri prisotni elementi italijanskega jezika. Kot primere 'povzemanja' (po naše podvajanja) s samostalnikom in osebnim zaimkom

izraženega predmeta z naslonskim osebnim zaimkom navaja naslednje primere (Volk, 2007, str. 157):

(18) *Za vsak **mail ga** poslat;*

(19) *Da **ti** je vseč **tebi** ali Da **ti** je **tebi** vseč;*

(20) *Kakšen fiat punto **me** ti **meni** priporočaš;*

(21) ***Sporting** avtomatično **ga** črtamo;*

(22) ***Tebi** bi **ga** potem za dva sedemsto **ti ga** lahko zrihtam;*

(23) *Če **ga** avgusta registriram **avto**.*

((18)–(23) iz Volk, 2007, str. 157–158)

Primeri, kot jih navaja Volkova, naj ne bi bili značilni le za Slovensko Istro, saj Skubic (1997: 82) zapiše, da so podobni primeri značilni za vsa zahodna narečja.

Šekli (2010) pojav naslonskega podvajanja obravnava z jezikovnostičnega vidika, saj izhaja iz predpostavke, da je pojav posledica jezikovnega stika z zemljepisno stično furlanščino (in manj z beneškim narečjem italijanščine) (Šekli, 2010, str. 137–138). Rezijansko narečje izkazuje značilen obglagolski položaj naslonskega niza v stavku, podvajanje premega in nepremega predmeta ter osebka pa je v rezijanščini doseglo največjo stopnjo gramatikalizacije med slovenskimi narečji (pojavlja se tako ob naglasni obliki osebnega zaimka kot ob samostalniški besedni zvezi). Šekli v zaključnih vrsticah (2010, str. 152) zapiše, da je »zaimkovno podvajanje premega in nepremega predmeta ter osebka, izraženih s samostalniško besedno zvezo ali naglasno obliko osebnega zaimka, [...] v rezijanskem narečju slovenščine neobvezno.« Čeprav je naslonsko podvajanje v rezijanščini doseglo največjo stopnjo gramatikalizacije med slovenskimi narečji, Šekli (2010) na podlagi besedilnega gradiva prikaže, da je še vedno mogoče govoriti bolj o težnjah kot o gramatikalizaciji, saj ni mogoče napovedati, kdaj do podvajanja prihaja in kdaj ne. Tako zaključí, »da:

1. zaimkovno podvajanje stavčnega člena ni nujno povezano z izgubljanjem pregibanja na izrazni ravni (izguba oblikovne sklanjatve kot vzrok za nastanek podvajanja osebka);
2. do zaimkovnega podvajanja predmeta pride prej ob naglasni obliki osebnega zaimka kot ob samostalniški besedni zvezi.« (2010, str. 152).

PRIMERI NASLONKEGA PODVAJANJA V REZIJANŠČINI	
Zaimkovno podvojeni zaimenski predmet	Zaimkovno podvojeni samostalniški predmet
<i>m'le to mi pla'ža 'müzika</i> <i>m'le to mi pla'žalo 'rüdə se na'rėje'</i> <i>'gobo</i>	premi predmet: <i>'moj o'ča a zwo'nəl a'moniko,</i> <i>kə jo ma'mo šča'le ar'moniko</i> nepremi predmet: <i>na'mo s'taramo nu 'den, kə</i> <i>ti 'bara den pla'žej, ti 'nimeš w'mwej mu</i> <i>ra'čət, da 'ne</i>

Tabela 2: Primeri naslonskega podvajanja v rezijanščini (Šekli 2010)

Veliko takšnih primerov zasledita tudi Marušič in Žaucer (2009, 2010) v goriški slovenščini. Primeri naslonskega podvajanja iz goriške slovenščine so vključeni tudi v raziskavo Runičeve (2011, v skrajšani verziji objavljeno kot Runić 2013) o primerjavi primerov naslonskega podvajanja iz prizren-timoške srbščine in goriške slovenščine. Pričujoče magistrsko delo poskuša izhajati iz teh dveh razprav in preveriti možne odgovore, ki jih ti dve razpravi nakazujeta. Primere naslonskega podvajanja za druga zahodna slovenska narečja podajajo še Medveščkova (2010) za solkansko in Trinkova (2011) za deskiansko slovenščino. Preden podam primere za vrtojbensščino, bom povzela še nekaj jezikoslovnih teorij o naslonskem podvajanju, ki jih bom v nadaljevanju privzela za naslonsko podvajanje v vrtojbensščini. V veliki meri se bodo predlogi jezikoslovcev o naslonskem podvajanju izkazali za pri raziskovanju vrtojbensščine neuporabne, zato bodo služili le kot teoretični okvir za postavitev raziskovalnih vprašanj, na katera bom odgovorila s pomočjo vprašalnika v praktičnem delu magistrskega dela.

2.3 Naslonsko podvajanje in drugi sorodni pojavi

V tej sekciji bom predstavila nekaj pojavov, ki so na prvi pogled podobni naslonskemu podvajanju, in pokazala, da vrtojbenskega sopojavljanja argumenta in sonanašajoče naslonke vsaj v celoti ne moremo zvesti na te sorodne pojave. Ko razpravljamo o naslonskem podvajanju, Marušič in Žaucer (2009) poudarita, da lahko naletimo na problem, saj je naslonsko podvajanje zlahka mogoče zamešati z različnimi vrstami premikov, ki jih poznajo tudi jeziki, kjer naslonskega podvajanja sicer ni. V skladnji se premik v stavčni zgradbi zgodi, ko sestavnik, ki je lahko argument ali dopolnilo, ni v okolju, ki ga določa njegova skladenjska vloga. Pogosto je premaknjeni

element od ostale povedi ločen s stavčno intonacijo (v pisnem jeziku pogosto z vejico), njegovo mesto v stavku pa pogosto zasede zaimek. Poznamo premik v levo z zaostalo naslonko, prednjenje (CLD = clitic left dislocation), premik v desno z zaostalo naslonko (CRD = clitic right dislocation), zadnjenje ter pristavčni premik. Naslonsko podvajanje lahko načeloma torej zamešamo s katerim koli od naštetih premikov. Kot opozarjajo Anagnostopoulou (2006) ter Arnaudova in Krapova (2007), je treba naslonskemu podvajanju nameniti posebno pozornost, saj vsako ujemanje naslonke in DP argumenta znotraj povedi še ni naslonsko podvajanje (Marušič in Žaucer, 2009, str. 282). Le nekaj lastnosti med seboj loči pojave naslonskega podvajanja in premikov v levo ali desno z zaostalo naslonko (prednjenja in zadnjenja) ter pristavčnega premika (podvajanja ob pristavku). Obstajajo namreč jeziki, kjer se sopojavljata samostalni in naslonka, a je to omejeno na zelo specifična skladenjska okolja, ko samostalni stoji na desnem ali levem robu stavka.

Krapova in Cinque (2008) podata zelo natančno razpravo o naslonskem podvajanju in drugih sorodnih pojavov, v kateri poimenujeta in med seboj ločita pet različnih pojavov:

- izpostavljenje teme (angl. Hanging Topic),
- premik v levo z zaostalo naslonko - prednjenje oz. CLD,
- žariščni premik (angl. Focus Movement),
- premik v desno z zaostalo naslonko - zadnjenje oz. CRD in
- naslonsko podvajanje (Krapova in Cinque, 2008, str. 258–259).

Ker je razprava zelo izčrpna, prav tako pa je primerov, ko se sopojavljata samostalni in naslonka, v vrtojbensčini precej, bomo najprej naslonsko podvajanje ločili od drugih sorodnih pojavov in se v nadaljevanju posvetili le raziskavi primerov naslonskega podvajanja, drugi pojavi pa bodo iz raziskave izločeni.

2.3.1 Premik v levo z zaostalo naslonko – prednjenje

Za CLD je značilna zgradba, kjer se naslonka sopojava z in se sonavezuje na XP na levi strani stavka (Anagnostopoulou, 2006, str. 523). Kot primer za ta premik prikazujemo primer prednjenja iz italijanščine (Cinque 1990: 71, citirano v Anagnostopoulou 2006: 524).

(24) **Gianni, lo** vedro domani. [italijanščina]

Giannija ga bom-videla jutri.

'Giannija bom videla jutri.'

V (24) se podvojeni sestavnik, ki je v tem primeru lastno ime, *Gianni*, pojavi na levi strani navezujoče osebnozaimkovne naslonke, *lo* (ga), in je od ostalega stavka ločen s pavzo, prikazano z vejico. Marušič in Žaucer (2009, str. 282) pojasnita, da vseh primerov goriškega sopojavljanja argumenta s sonanašajočo naslonko ne moremo razložiti s tem mehanizmom, ker obstajajo tudi primeri, kjer z naslonko podvojeni argument ni nujno levi premaknjeni sestavnik, torej ni nujno, da se pojavi na levi strani stavka, kar prikažeta s spodnjim primerom.

(25) Ma to **me mene** ne briga. [goriška slovenščina]

2.3.2 Premik v desno z zaostalo naslonko – zadnjenje

Za CRD je značilna zgradba, kjer se naslonka sopojavi z in se sonavezuje na element na desni strani stavka (Anagnostopoulou, 2006, str. 523). Kot primer za ta premik prikazujemo primer zadnjenja iz francoščine (Jaeggli 1986: 33, citirano v Anagnostopoulou 2006: 525).

(26) Je **l' ai vu, l' assassin.** [francoščina]

jaz ga sem videla morilca.

'Jaz sem videla morilca.'

V (26) se podvojeni sestavnik, ki je v tem primeru *l' assassin* (*morilec*), pojavi na desni strani navezujoče osebnozaimkovne naslonke *l'* (ga) in je od ostalega stavka ločen s pavzo, prikazano z vejico. Ker Skubic (1997, str. 85), Volkova (2007, str. 157) in Marušič in Žaucer (2009, str. 290) med primeri navedejo tudi primere, ko se podvojeni argument ne pojavi na desni strani stavka, njihova podvajanja ne morejo biti vedno zreducirana na premik sestavnika v desno.

(27) Če [volk] ponese spet kozo, **te tebe** ubijen, če ne boš lajal uuku [...] An
če boš spe lajau, jest **te** snien **tebe**, Tkol. 1973, 67;

(Skubic, 1997, str. 85)

(28) Kakšen fiat punto **me** ti **meni** priporočaš. [govor slovenske Istre]

(Volk, 2007, str. 157)

(29) Zdej **ti** bo treba **tebi** znižat provizijo. [goriška slovenščina]

(Marušič in Žaucer, 2009, str. 290)

2.3.3 Pristavčni premik

Nekateri jeziki imajo zglede, ko je možna sopojavitev samostalnika in naslonke sredi stavka. Takrat je samostalnik, t. i. 'apozicija' oziroma 'pristavek', ločen od ostalega dela stavka z 'vejično intonacijo', tj. s premorom oziroma posebno intonacijo.

(30) Torej so **ga, lisjaka zvitega**, le ujeli. [standardna slovenščina]

(Marušič in Žaucer, 2009, str. 284)

Rok Žaucer (privatni pogovor) predlaga, da bi šlo morda lahko za podoben primer kot v stavku tipa: 'France Prešeren, največji slovenski pesnik, je bil rojen v Vrbi', (citirano v Medvešček, 2010, str. 7), »le da v teh primerih pristavljeni samostalnik oziroma samostalniška zveza (tj. 'največji slovenski pesnik') ne podvaja naslonke iz osrednjega dela stavka temveč samostalnik iz osrednjega dela stavka (tj. 'France Prešeren').« (Žaucer, privatni pogovor, citirano v Medvešček, 2010, str. 7). Za razliko od zglada (30) naslonsko podvajanje v goriški slovenščini ne zahteva 'vejične intonacije', kar kaže, da ne gre za pristavčni premik (Marušič in Žaucer, 2009, str. 283–284).

2.4 Naslonsko podvajanje in njegove lastnosti v luči raznih jezikoslovnih teorij

V goriški (Marušič in Žaucer 2009) in solkanski slovenščini (v nadaljevanju solkanščini) (Medvešček 2010) ni omejitve, ko se zaimek in naslonka sopojavljata v zelo specifičnih skladijskih okoljih. Spodnji primeri (31) prikazujejo, da podvojeni element, in sicer celotni zaimek *mene*, ni nujno prvi ali zadnji v stavku. To nam

nakazuje, da ne gre za premik zaimka naslonke v levo ali desno, torej za CLD ali CRD. Podvojenega zaimka v pristavku prav tako ni potrebno označiti z vejico, kar kaže, da ne gre za pristavčni premik.

- (31) a. Ma to **me mene** ne briga. [solkanščina]
 b. Ma **mene me** to ne briga. [solkanščina]
 c. Ma **mene** to **me** ne briga. [solkanščina]

(Medvešček, 2010, str. 8)

Naslonsko podvajanje Marušič in Žaucer (2009, 2010) predstavita kot pojav, ko je argument glagola podvojen z ustrezno naslonko. Ta skladenjska značilnost se med drugim pojavlja v španščini, romunščini, bolgarščini, makedonščini, grščini, albanščini in nekaterih italijanskih narečjih. Pojav naslonskega podvajanja pa je značilen tudi za zahodnoslovenska narečja, na območju od Bovca na severu, pa tja do Pirana na jugu in Postojne na vzhodu (Marušič in Žaucer, 2009, str. 282). Kar lahko na tem mestu zapišem z gotovostjo, je, da se naslonsko podvajanje v vrtojbensščini pojavlja v rodilniku, dajalniku in tožilniku, ki imajo krajšo, t. i. naslonsko obliko, in da govorci vrtojbensščine primere naslonskega podvajanja uporabljajo pogosto. Primerov različnega naslonskega podvajanja je torej precej. V praktičnem delu bom zato sistematično preverjala, katere tipe naslonskega podvajanja govorci poznajo in uporabljajo; kaj in kakšna jezikovna okolja jih k rabi spodbujajo; ali je tovrstno naslonsko podvajanje za govorce obvezno in vsakdanje; ali ob naslonskem podvajanju obstaja še kakšna druga posebnost vrtojbensščine, ki bi lahko bila z obstojem naslonskega podvajanja povezana.

Kot tipičen primer naslonskega podvajanja v vrtojbensščini pa na tem mestu podajam naslednji primer:

- (32) **M'jəne mə** jə str'ah. [vrtojbensščina]
 mene.TOŽ me.TOŽ biti._{3EDN} strah

2.4.1 Deset posplošitev Boškovića

Pojav naslonskega podvajanja v vrtojbensščini je relevanten zaradi ene od posplošitev Boškovića (2008). Bošković na osnovi številnih tipološko različnih jezikov, kot so albanščina, makedonščina, bolgarščina, grščina, somalščina, španščina,

katalonščina, romunščina, arabščina ter nekatera francoska in nemška narečja, prepozna oziroma predlaga vrsto posplošitev, ki se navezujejo predvsem na prisotnost in odsotnost določenega člena ter drugih lastnosti. Bošković (2008) navaja naslednjih 10 posplošitev:

- (1) Samo jeziki brez členov dopuščajo možnost premika levega podsestavnika.
- (2) Samo jeziki brez členov dopuščajo možnost premika prilepkov iz tradicionalne samostalniške zveze.
- (3) Samo jeziki brez členov dopuščajo možnost mešanja.
- (4) V jezikih brez členov mnogokratne vprašalnice (*multiple-wh*) ne izkazujejo učinkov superiornosti.
- (5) Samo jeziki s členi dopuščajo možnost naslonskega podvajanja.
- (6) Jeziki brez členov ne dopuščajo prehodnosti z dvema samostalnikoma v tožilniku.
- (7) Oziralni stavki z notranjim jedrom izkazujejo občutljivost na otoke v jezikih brez členov.
- (8) Polisintetični jeziki nimajo členov.
- (9) Samo jeziki s členi dopuščajo večino s pridevnikom *most*.
- (10) Jeziki brez členov ne dopuščajo plezanja nikalnic, medtem ko jeziki s členi to možnost dopuščajo.

Najzanimivejša za nas je ta trenutek podčrtana posplošitev v (5). Ta posplošitev povezuje obstoj določenega člena v jeziku z naslonskim podvajanjem in predlaga, da lahko naslonsko podvajanje vsebujejo zgolj jeziki, ki imajo določni člen. Glede na to posplošitev naj torej jezik z naslonskim podvajanjem, ki nima določenih členov, ne bi smel obstajati (Marušič in Žaucer, 2010, str. 107). Vrtojbensščina se torej zdi, kot različica goriške slovenščine, glede na to posplošitev izjemna (prim. Marušič in Žaucer, 2010, str. 107). Zgoraj naštetih jezikov, ki poznajo naslonsko podvajanje (tj. albanščina, grščina, somalščina, španščina, katalonščina, romunščina, arabščina ter nekatera francoska in nemška narečja), imajo vsi določne člene. Makedonščina in bolgarščina sta po Boškovićeve klasifikaciji edina slovanska DP-jezika. Naslonsko podvajanje v teh dveh jezikih je pogojeno s parametrom specifičnosti (Runić, 2011, str. 30). Predmet je v vzhodnih južnoslovanskih jezikih določno specifičen, ko se v njegovi vlogi pojavljata

2.4.1.1 NP in DP projekcija

(33) a. [_{DP} D [_{AP} A [_{NP} N]]] — DP-jeziki [npr. angleščina]
 b. [_{NP} AP N] — NP-jeziki [npr. srbohrvaščina, standardna slovenščina]
 (Bošković, 2005, str. 21)

17

treba tudi, da se o *ta*-ju sicer res govori kot o (pridevniškem) določnem členu, a pri tem ne gre za take vrste člen – D-element – ki bi bil relevanten za naše vprašanje (Marušič in Žaucer, 2010, str. 107). Iz primera (34) je razvidno, da se *ta* lahko pojavi tudi v nedoločni samostalniški zvezi z očitnim nedoločnim določevalcem (Marušič in Žaucer, 2010, str. 107–108). *Ta* torej ni določni člen na ravni samostalniške zveze, zaradi prisotnosti elementa *ta* v pridevniški zvezi pa ne moremo sklepati na obstoj samostalniške določenostne projekcije (DP) (Marušič in Žaucer, 2010, str. 108).

(34) ene ta velike plošče [osrednja in goriška slovenščina]

(Marušič in Žaucer, 2010, str. 108)

2.4.1.2 Ali se goriška slovenščina glede na Boškovićeve posplošitve obnaša kot DP-jezik?

Možnost, da je slovenski jezik razvil DP sistem, pa neglede na *ta* seveda vseeno obstaja. To nakazuje tudi dejstvo, da se naslonke v slovenskem jeziku nahajajo tudi na prvem mestu v stavku (Marušič in Žaucer, 2009, str. 292). Ena od možnosti je, da ima goriška slovenščina določni člen, ki je ničen (Marušič in Žaucer, 2010, str. 109). To pomeni, da bi slovenski jezik lahko imel strukturo (33a), kjer je samostalniška zveza najvišji del DP, za razliko od projekcije (33b), kjer je najvišji del samostalniške zveze NP. Toda Marušič in Žaucer (2010) opozorita, da je ta opcija problematična, saj če obstaja razlika v strukturi med goriško slovenščino in srbohrvaščino, bi bilo to strukturalno razliko opaziti v vseh relevantnih konstrukcijah. To pomeni, da naj bi se glede na vse Boškovićeve posplošitve (Bošković, 2008, 2009a, b) slovenski jezik obnašal kot DP-jezik.

Boškovićeve posplošitve, kot že zapisano, se navezujejo predvsem na prisotnost in odsotnost določnega člena, to pa je posledično povezano s pojavom naslonskega podvajanja. Zato je v prvi vrsti relevantno vprašanje, ali je vrtojbensščina, kot del goriške slovenščine, DP-jezik. V nadaljevanju bomo s povzemanjem preizkusov Marušiča in Žaucerja (2010) preverjali možnost hipoteze, da je goriška slovenščina kljub odsotnosti določnega člena DP-jezik in kot taka ne predstavlja protiprimera Boškovićevi posplošitvi, ki prisotnost določnega člena poveže s pojavom naslonskega podvajanja.

Bošković trdi, da jeziki brez členov ne dopuščajo plezanja nikalnic, medtem ko jeziki s členi to možnost dopuščajo (Bošković, 2008, 2009a, b, citirano v Marušič in Žaucer 2010: 109). Če ima torej goriška slovenščina ničen določni člen, bi moral biti mogoč pojav plezanja nikalnic. Toda kot prikazujeta s primerom (35), zanikanje v glavnem stavku nima nobenega vpliva na elemente v odvisnem stavku, ki so občutljivi na nikalnice. V (35a) je tako v odvisnem stavku nemogoče uporabiti roditeljski član, ki je sicer obvezen ob nikalnici znotraj istega stavka. Kakor je razvidno iz primera (35b), ima nikalnica vpliv le na podredne nedoločniške polstavke.

- (35) a. Vid ne misli, da Peter je fige / *fig. [goriška slovenščina]
 b. Vid ni tel jest fig. [goriška slovenščina]

(Marušič in Žaucer, 2010, str. 109)

Tudi primer (36) prikazuje, da zanikanje v glavnem stavku nima vpliva na odvisni stavek. Tudi s semantičnega vidika zanikanje v glavnem stavku ne zanika odvisnega stavka v nobeni od prikazanih povedi.

- (36) a. *Vid ne misli, da je Peter nikoli nič/ničesar jedu. [goriška slovenščina]
 b. Vid ni tel nikoli nič jest. [goriška slovenščina]

(Marušič in Žaucer, 2010, str. 110)

Bošković nadalje trdi, da samo jeziki brez členov dopuščajo možnost premika prilepcev iz tradicionalne samostalniške zveze (Bošković, 2008, 2009a, b). Primer (37) dokazuje, da goriška slovenščina takšne premike (vsaj do določene stopnje) dovoljuje, kar sovпада z vzorci, ki jih imajo NP-jeziki. Glede na to Boškovićevo posplošitev (Bošković, 2008, 2009a, b) goriška slovenščina določnega člena nima.

- (37) a. Od kirga autorja je Peter prebral vse knjige? [goriška slovenščina]
 b. Iz kirga kluba praviš, da je Peter srečal vse tipe? [goriška slovenščina]

(Marušič in Žaucer, 2010, str. 110)

Ena od Boškovičevih predpostavk je tudi: jeziki brez členov ne dopuščajo prehodnosti samostalnika z dvema samostalniškima dopolniloma v roditelju (Bošković, 2008, 2009a, b). Goriška slovenščina, če naj bi bila DP-jezik, bi se morala s to posplošitvijo skladati. Ker takih konstrukcij ne dovoljuje, tej posplošitvi nasprotuje (Marušič in Žaucer, 2010, str. 111), kar je prikazano s spodnjima primeroma (38).

- (38) a. *zavzetje Rima Hanibala / *zavzetje Hanibala Rima
[goriška slovenščina]
b. *petje Zdravljice Toneta [goriška slovenščina]
(Marušič in Žaucer, 2010, str. 111)

Bošković tudi predpostavi, da samo pri števnikih, kot je angleški 'most', jeziki s členi dopuščajo interpretacijo 'več kot polovica' (Bošković, 2008, 2009a, b). Če je goriška slovenščina DP-jezik, bi bilo torej 'največ' mogoče interpretirati kot 'več kot polovica' (Marušič in Žaucer, 2010, str. 111). Toda goriška slovenščina tako kot standardna zvrst dopušča samo interpretacijo, ki je podana ob (39a, b).

- (39) a. Narveč tipov pije vino. [goriška slovenščina]
'Več tipov pije vino kot ostale pijače.'
b. Največ ljudi pije pivo. [standardna slovenščina]
'Več ljudi pije pivo kot ostale pijače.'
(Marušič in Žaucer, 2010, str. 111)

Glede na to Marušič in Žaucer (2010, str. 112) za goriško slovenščino izključujeta možnost določnega člena, tudi ničtega.

Po Boškoviću (Bošković, 2008, 2009a, b) je mešanje možno samo v skupini jezikov brez členov. Primera naslonskega podvajanja, ki ju navajata Marušič in Žaucer, ko je direktni predmet dopolnila vmešan na začetek stavka, potrjujeta, da je tovrstna trditev možna tudi za goriško slovenščino (Marušič in Žaucer, 2010, str. 112).

- (40) a. Mene me ne morte zjebat.² [goriška slovenščina]
b. Mene sme ni upu udart. [goriška slovenščina]

² Kitica iz pesmi lokalnega pevca Valterapa.

Goriška slovenščina, če naj bi bila DP-jezik, bi se morala z vsemi Boškovičevimi posplošitvami skladati. Ker, kot smo opazili z vsemi narejenimi preizkusi, posplošitvam prej nasprotuje, kot se z njimi sklada, lahko zaključimo, da je primer NP-jezika. Toda pojav naslonskega podvajanja izključuje možnost obravnave goriške slovenščine kot NP-jezika glede na to, da le-ti ne dovoljujejo pojava naslonskega podvajanja.

2.4.1.3 Sprememba iz tipičnega NP-jezika v DP-jezik

Glede na vse narejene preizkuse torej še vedno obstaja nerazrešeno vprašanje, je torej goriška slovenščina, ki izkazuje naslonsko podvajanje, nima pa določnega člena, resnično NP-jezik.

Bošković na podlagi obstoječega vprašanja v opombi (2008, op. 23, povzeto po Marušič in Žaucer 2010: 113) omenja tudi možnost, da razmere v slovenščini, ko nekatere značilnosti jezik prikazujejo kot NP-jezik, odražajo stanje jezika, ki odraža spremembe v teku: torej spremembe iz tipičnega NP-jezika v DP-jezik. Možno je namreč, da se je struktura slovenskih in goriško-slovenskih samostalniških zvez začela razvijati in s tem rasti z najnižjimi deli podaljšane projekcije samostalnika, ki so že bile dodane na vrhu NP.

To dejstvo podpira možnost nedoločnega člena v slovenskem jeziku, ki je bil prikazan s primerom (34) in ga na tem mestu še enkrat navajam.

(41) ene ta velike plošče [osrednja slovenščina in goriška slovenščina]
(Marušič in Žaucer, 2010, str. 108)

Nedoločni člen, ki je vpet v neki projekciji nižje od DefP/DP (Julien, 2005, povzeto v Marušič in Žaucer 2010: 109), lahko nakazuje, da struktura samostalniške zveze v teh sistemih v resnici vsebuje del razširjene projekcije samostalnika, toda samo spodnji del (Marušič in Žaucer, 2010, str. 113). V takšni strukturi NP-ju poveljuje funkcionalna projekcija, s katero je povezan nedoločni člen. Poleg tega bi lahko obstoj te dodatne funkcionalne strukture v samostalniških zvezah goriške slovenščine in standardne slovenščine pomenil, da se pridevniki združujejo v samostalniške zveze na način, ki je bolj značilen za DP-jezike (Marušič in Žaucer, 2010, str. 114). V tem primeru bi že prisotnost nedoločnega zaimka bila pokazatelj možnosti podvajanja.

Toda opozoriti je treba, da je glede na Boškovićeve posplošitve naslonsko podvajanje eksplicitno vezano na prisotnost določnega člena, zato prisotnost nedoločnega člena še ni pokazatelj strukture DefP/DP in torej naslonsko podvajanje še ne bi bilo mogoče (Marušič in Žaucer, 2010, str. 114). Edina možnost, ki obstaja, je, da se je struktura slovenskih in goriško-slovenskih samostalniških zvez začela spreminjati na način, kako so pridevniki vključeni v strukturo. Če se torej struktura slovenskih in goriško-slovenskih samostalniških zvez razvija v smer DP-jezikov, pridevniki ne smejo biti v Spec,NP, ampak njihovo dopolnilo.

2.4.1.4 Pridevniška modifikacija zaimkov

Runićeva (2011, 2013) predpostavlja Marušiča in Žaucerja (Marušič in Žaucer, 2010, str. 113) o možnosti združevanja pridevnikov v samostalniške zveze kot dodatne funkcionalne strukture preveri s pridevniško modifikacijo zaimkov. Na podlagi Fukuijevega D-testa (1988) Runićeva povzame, da je pridevniška modifikacija možna le na zaimkih, ki so strukturno gledano NP-ji, ne pa na zaimkih, ki so strukturno gledano DP-ji. Nadalje imajo NP-jeziiki N-zaimke, DP-jeziiki pa D-zaimke. S spodnjo pridevniško modifikacijo (42) potrdi, da imata prizren-timoška srbščina in goriška slovenščina dvojno zgradbo za samostalniško zvezo (Runić, 2011, 2013). Kot je opazno iz primerov, je pridevniška modifikacija zaimkov sicer dovoljena, (42a), ampak nemogoča v primeru naslonskega podvajanja, (42b) (Runić, 2011, str. 5).

- (42) a. On je svaki dan zanimljiv, ali je **jučerašnji on** bio zanimljiviji od **prekjučerašnjeg njega**. [prizren-timoška srbščina]

'On je vsak dan zanimiv, a **včerajšni on** je bil zanimivejši od **včerašnjega njega**.'

- b. *Jesi **ga jučerašnjeg njega** pitaja za što je to tako?

[prizren-timoška srbščina]

'*Zakaj **ga nisi včerašnjega njega** vprašala, zakaj je to tako?'

(Runić, 2011, str. 41)

Primeri (42) prikazujejo, da je zaimek v (42a) N-element, ne D-element (Runić, 2011, str. 41). Neslovničnost v (42b) tako glede na Boškovićevo posplošitev o

naslonskem podvajanju ni presenetljiva, saj naj bi bil ta pojav lastnost DP-jezikov, ki imajo DP-zaimke in jih je nemogoče modificirati s pridevniki. Iz tega sledi, da so sprejemljivi primeri naslonskega podvajanja v (43), kjer zaimek ni modificiran, primeri podvajanja D-zaimka (Runić, 2011, str. 41).

(43) Jesi **ga njega** pitaja za što je to tako? [prizren-timoška srbščina]

'Ali si **ga njega** vprašala, zakaj je tako?' [goriška slovenščina]

(Runić, 2011, str. 42)

2.4.1.5 Dvojni status prizren-timoškosrbskih in goriškoslovenskih zaimkov

Na podlagi pridevniške modifikacije zaimkov, ki jo Runićeva prikaže z zgornjimi primeri (42), ko so N-zaimki lahko modificirani (42a), D-zaimki (42b) pa ne, naj bi prizren-timoška srbščina in goriška slovenščina odsevali dve vrsti zaimkov v zaimenskih sistemih. Vsak zaimek tako predstavlja dve leksikalni enoti: kot N-zaimek oziroma kot D-zaimek (Runić, 2011, str. 5). Pri preizkusu modifikacije mora biti iz leksikona izbran N-zaimek, kar nam kaže primer (42a) (Runić, 2011, str. 42). Na drugi strani se primer podvajanja modificiranih zaimkov izkaže kot neslovnični, kar je razvidno iz primera (42b) (Runić, 2011, str. 42). Samo D-zaimki se lahko podvajajo, kot je to v primeru (43), ki je primer sprejemljivega stavka z nespremenjenim podvojenim zaimkom (Runić, 2011, str. 42).

Druga možnost analize dvojnega statusa prizren-timoškosrbskih in goriškoslovenskih zaimkov je, da zaradi trenutno se vršečih sprememb prizren-timoška srbščina in goriška slovenščina sicer vsebujeta D-oznako [DF], ampak [DF] v teh dveh jezikih še ni leksikalizirana, ampak dodana med derivacijo posameznih elementov, in sicer zaimkov (Runić, 2011, str. 42). Kar pomeni, da imata prizren-timoška srbščina in goriška slovenščina v leksikonu sicer N-zaimke, da pa so D-oznake [DF], ki so po eni izmed Boškovičevih posplošitev (2008) nujne pri naslonskem podvajanju, dodane med samo derivacijo. To možnost ponujata ti dve narečji morda kot posledico jezikovnih sprememb v teku, ki vključujejo tudi leksikalizacijo D-oznake [DF] (vsaj z zaimki oziroma z zaimki na začetku povedi) (Runić, 2011, str. 42–43).

Runićeva (2011, 2013) z modifikacijo pridevniških zaimkov tako odgovori na nerazrešeno vprašanje o povezavi goriške slovenščine kot NP-jezika z naslonskim

podvajanjem, ki je povezano s prisotnostjo določnega člena. Bošković namreč predvideva, da je naslonsko podvajanje možno samo, če imamo DP, kar nadalje pomeni, da bi bilo podvajanje modificiranih zaimkov nemogoče, ker so modificirani zaimki pač NP-ji. V prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini, ki sicer zaimke podvajata, naj bi bila modifikacija možna le, če naslonskega podvajanja ni.

Na podlagi tega lahko sklepamo, da imata prizren-timoška srbščina in goriška slovenščina dvojje različnih zaimkov. Tiste, ki se podvajajo z naslonkami (in se ne modificirajo) in so DP-zaimki, in tiste, ki se modificirajo s pridevnikom (in se ne podvajajo) in so NP-zaimki.

Ali je vse zapisano možno privzeti tudi za vrtojbensščino, bom preverila z vprašalnikom (za rezultate gl. razdelek 4. 1. 1 spodaj).

2.4.2 Glagol in naslonsko podvajanje

Franks in King (2000) sta analizirala naslonsko podvajanje v bolgarščini in makedonščini. Naslonko, ki podvaja zaimke, analizirata kot stvar glagolskega ujemanja (Franks in King, 2000). Ta hipoteza je nastala na specifičnih naslonskih sistemih bolgarskega in makedonskega jezika, ko naslonke obvezno stojijo ob glagolu, zato je tovrstna analiza popolnoma logična, a utemeljena le za naslonke, ki so sosednje glagolu (Marušič in Žaucer, 2010, str. 105). Glede na primere iz goriške slovenščine te teorije ne moremo uporabiti za raziskavo naslonskega podvajanja v goriški slovenščini (Marušič in Žaucer 2009, 2010), solkanščini (Medvešček 2010), prizren-timoški srbščini (Runić 2011, 2013) in deskanski slovenščini (v nadaljevanju desklanščina) (Trinko 2011). Kot predhodno ugotavljata Marušič in Žaucer, so slovenske naslonke t. i. wackernagelske naslonke (Marušič in Žaucer, 2010, str. 105). Jakobson je v svoji delitvi sodobnih slovanskih jezikov v dve skupini upošteval osnovno pravilo. To je t. i. Wackernaglovo pravilo, ki velja za indoevropske jezike in govori o razvrščanju naslonk na drugi položaj (2P) v stavku. Zahodnoslovanski jeziki in zahodna skupina južnoslovanskih jezikov (slovenščina, hrvaščina, bosanščina in srbščina) spadajo v tisto skupino jezikov, v katerih se naslonke v stavek razvrščajo po navedenem pravilu. Na drugi strani so vzhodnoslovanski jeziki in vzhodna skupina južnoslovanskih jezikov (makedonščina in bolgarščina), v katerih je prišlo do precejšnjega odmika in je

Wackernaglovo pravilo izgubilo svojo moč (Jakobson 1935 (1962): 118, citirano v Peti-Stantić 2007: 7).

Potemtakem slovenske naslonke niso vezane na glagol, temveč se pojavljajo na drugem mestu v stavku, torej imajo na nek način fiksno pozicijo. V nekaterih primerih se lahko zgodi, da se naslonka pojavlja ob glagolu, to pa le v primerih, ko se glagol posledično pojavlja na prvem ali tretjem mestu v stavku. Za boljši pregled in razumevanje položaja naslonk podajam primere v (44a–f), kjer se izrazito pokaže dejstvo, da se lahko naslonke podvajajo tudi, če se glagol ne pojavlja v bližini drugega mesta v stavku, se pravi ob naslonki, in so jih govorci solkanščine opredelili kot sprejemljive (Medvešček, 2010, str. 12). Primeri v (44) torej nakazujejo, da je naslonsko podvajanje neodvisno od neposrednega sosedstva z glagolom.

(44) a. Js se ga njega izogibam že več let.	[solkanščina]
b. On se je nje boji že iz otroštva.	[solkanščina]
c. Zakej me pa mene ne povabi.	[solkanščina]
d. Zato me mene to moti.	[solkanščina]
e. Zato me mene to ful moti.	[solkanščina]
f. Kdo te je tebe poklicu?	[solkanščina]

(Medvešček, 2010, str. 12)

Povedi, kjer naslonke niso v wackernagelski poziciji, kot kažejo primeri v (45b, c, d), so govorci solkanščine označili kot neslovnične (Medvešček, 2010, 13).

(45) a. On se me mene dobro spomni še iz vrtca.	[solkanščina]
b.*On mene dobro se me spomni še iz vrtca.	[solkanščina]
c.*On dobro se me mene spomni še iz vrtca.	[solkanščina]
d.*On mene dobro spomni se me še iz vrtca.	[solkanščina]

(Medvešček, 2010, str. 13)

Teorija Franksa in Kingove o naslonskem podvajanju kot glagolskem ujemanju, kot je značilno za bolgarski in makedonski jezik, je torej za osvetlitev pojava naslonskega podvajanja v goriški slovenščini, prizren-timoški srbščini in solkanščini neuporabna. Naslonke v navedenih narečjih so glede na njihovo mesto v stavku

običajne wackernagelske naslonke, ki so postavljene na drugo mesto v stavku in s tem niso vezane na glagol. Wackernagelske naslonke pa so tudi naslonke iz desklanščine, ki posledično dopuščajo možnost naslonskega podvajanja ob glagolu, v primerih ko le-ta stoji na prvem ali tretjem mestu v stavku, kar so potrdili tudi vprašani govorce desklanščine (Trinko, 2011, str. 11).

- (46) a. Jaz se **ga njega** bojim. [desklanščina]
 b. Zaki si **me mene** klicu učera? [desklanščina]
 (Trinko, 2011, str. 11)

Neuporabnost teorije Franksa in Kingove za raziskovanje naslonskega podvajanja v goriški slovenščini se kaže tudi v primeru (47), kjer je (ob interpretaciji drugoosebnega zaimka kot indirektnega predmeta glagola 'znižati') naslonka splezala iz originalnega oziroma prvotnega stavka, kar ugotavljata Marušič in Žaucer (2009, str. 290).

- (47) Zdej **ti** bo treba **tebi** znižat provizijo. [goriška slovenščina]
 (Marušič in Žaucer, 2009, str. 290)

Med naštetimi primeri (45) iz solkanščine se v četrtem primeru (45d) glagol vrine med dva osebna zaimka. Runićeva (2011, 2013) izpostavi, da v prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini podvojeni zaimek in naslonka ne moreta biti ločena z glagolom; povedano drugače, glagol ne more stati med podvojenim zaimkom in naslonko (Runić, 2011, str. 43). To svojo opazko podkrepi s primerom iz prizren-timoške srbščine.

- (48) a. *Je l'**me** čekaš **mene**? [prizren-timoška srbščina]
 '*Ali **me** čekaš **mene**?'
 b. Je l'**me mene** čekaš? [prizren-timoška srbščina]
 'Ali **me mene** čekaš?'
 (Runić, 2011, str. 44)

Runićeva (2011, 2013) pojasni, da je ta lastnost naslonskega podvajanja v prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini zelo drugačna od naslonskega podvajanja v DP-jezikih, kjer sta naslonka in podvojeni element lahko ločena z glagolom (Runić, 2011, str. 44), kar prikaže s primerom iz makedonščine (49).

- (49) Mila **go** zamoli **nego** včera. [makedonščina]
(Runić, 2011, str. 44)

Runićeva (2011, 2013) meni, da sta po derivaciji naslonka in podvojeni argument postavljena v isti zvezi. Glede na to naslonka predstavlja D-jedro in skupaj s podvojenim argumentom tvori DP. Do istega zaključka kot Runićeva (2011, 2013) prihaja Trinko (2011). Po analizi anket s primeroma (50)³ želi podkrepiti predpostavko Runićeve, da naslonka in podvojeni argument ne moreta biti ločena, saj skupaj tvorita neko celoto (Trinko, 2011, str. 10).

- (50) a. A **me mene** čakš? [desklaščina]
b. **Mene me** niso nč prašali. [desklaščina]
(Trinko, 2011, str. 10)

Runićeva predlaga, da sestavnika naslonka + podvojeni argument ohranita kompleksno strukturo. To potrjuje premik pred glagol. Premakneta se namreč oba sestavnika, tako naslonka kot podvojeni argument. Na tem mestu Runićeva sicer dovoljuje možnost nekaterih drugih elementov med tema dvema sestavnikoma, kot so druge naslonke ali prislov, kar prikaže s spodnjim primerom (51).

- (51) a. Je l '**me** sad **mene** čakaš? [prizren-timoška srbščina]
'Ali **me** zdaj **mene** čakaš?'

³ Opozoriti je treba na dejstvo, da je Trinkova ta dva primera izvzela iz dveh vprašanj, ki so ju govorniki desklaščine označili kot najbolj možna, ker je želela dokazati, da tudi v desklaščini naslonka predstavlja D-jedro in skupaj s podvojenim argumentom tvori DP. Vendar pa je tako sklepanje preuranjeno, saj je bil primer (50b) izpostavljen kot edini slovničen med možnimi primeri iz vprašalnika. Glede na njene rezultate prav tako ni jasno, kateri drugi primeri so še možni in kateri niso.

b. Ali si **ga** včeraj **njega** videl na tržnici? [goriška slovenščina]

(Runić, 2011, str. 45)

Runićeva poleg tega, da glagol ne more stati *med* osebnim zaimkom in naslonko, še poudari, da naslonka in podvojeni argument glagolu ne moreta slediti, lahko pa stojita pred njim (2011, str. 16).

(52) a. *Čekaš **me mene**? [prizen-timoška srbščina]

'*Čakaš **me mene**?'

b. Ti **me mene** čekaš? [prizen-timoška srbščina]

'Ti **me mene** čakaš?'

(Runić, 2011, str. 16)

V tem poglavju je bila predstavljena teorija Franksa in Kingove (2000), ki sta analizirala naslonko, ki podvaja zaimek, kot stvar glagolskega ujemanja (Franks in King, 2000). Pojav naj ne bi bil značilen za jezike, ki ohranjajo Wackernaglovo pravilo položaja naslonskega niza na drugem mestu v stavku za prvim naglašenim stavčnim členom ali za njegovim prvim delom, ampak za jezike, kjer naslonke obvezno stojijo ob glagolu. A glede na to, da je hipoteza nastala na naslonskih sistemih bolgarskega in makedonskega jezika, kjer je mesto osebnozaimkovnih naslonk omejeno na obglagolski položaj v stavku, je tovrstno analizo mogoče privzeti le za jezike, ki Wackernaglovega pravila ne ohranjajo in v katerih naslonke obvezno stojijo ob glagolu. Poleg tega Runićeva meni, da imata sestavnika naslonka + podvojeni argument kompleksno strukturo, v kateri naslonka predstavlja D-jedro in skupaj s podvojenim argumentom tvori DP. To meni glede na to, da v prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini med podvojenim zaimkom in naslonko ne more stati glagol. Med sestavnikoma sicer dovoljuje druge elemente, kot so druge naslonke ali prislov, nikoli pa naj med sestavnikoma ne bi stal glagol. Prav tako glagol naj ne bi stal pred naslonko in podvojenim argumentom.

V praktičnem delu bom s podobnimi primeri, ki so bili predstavljeni v tem poglavju, preverjala, ali je naslonsko podvajanje neodvisno od prisotnosti glagola, in ali kljub temu obstajajo primeri, ko se naslonka pojavlja ob glagolu. Je to možno vedno ali

le takrat, ko je glagol v bližini drugega mesta v stavku. Zanimivo bo tudi preveriti, če vrtojbensščina izkazuje primere, ko stoji glagol med podvojenim zaimkom in naslonko.

2.4.3 Vrsta glagola in naslonsko podvajanje

V prejšnjem razdelku smo videli, da je lahko naslonsko podvajanje povezano z bližino glagola, vendar je naslonsko podvajanje uravnavano tudi z drugimi stvarmi. Šekli opozori, da je podvojitev v rezijanščini še posebej pogosta pri t. i. duševnih glagolih (npr. biti všeč – *pla'žet*) (Šekli, 2010, str. 142). Za bolgarščino to potrjujeta tudi Cinque in Krapova s spiskom duševnih in telesnih glagolov v bolgarščini⁴, ob katerih je naslonsko podvajanje v bolgarščini obvezno (Krapova in Cinque, 2008, str. 266–267). V prvi osebi ednine podajam povzeti spisek duševnih in telesnih glagolov oz. predikatov v vrtojbensščini. Gre za spisek prevodnih ustreznice Krapove in Cinqueja, ki jih najdem v svojem mentalnem leksikonu in se ob njih podvaja osebnozaimkovne naslonke⁵.

(A) duševni in telesni predikati, ki imajo doživljavca v dajalniku:

ugaja mi, zdi se mi, teži mi, zanimivo mi je, lepo mi je, všeč mi je, v redu mi je, slabo mi je, mraz mi je, žal mi je, dobro mi je, toplo mi je, dela mi mraznce, zvoni mi v ušesih, spi se mi, gre mi za bruhat;

(B) duševni in telesni predikati, ki imajo doživljavca v tožilniku:

ima me za norca, zebe me, strah me je, rad me ima, pogreša me, trese me, jezi me, sram me je, žgečka me, žalosti me, moti me, dolgočasi me, utruja me, boli me, vest me peče, trebuh me boli, glava me boli;

(C) modalni predikati:

treba mi je, pomembno mi je;

⁴ Te glagole sicer razdelita še v različne skupine, glede na to, v katerem sklonu bo predmet, ki glagolu sledi. Ker se bolgarščina razlikuje od slovenščine, vse te skupine niso relevantne.

⁵ Glagoli so zapisani v standardni slovenščini.

(D)oblike glagola *biti*, ki označujejo odsotnost:

ni me.

2.4.4 Naslonsko podvajanje ob nezaimkovnih argumentih

Marušič in Žaucer zapišeta, da je v goriški slovenščini naslonsko podvajanje omejeno le na zaimke (Marušič in Žaucer, 2009, str. 292). V primeru v (53a) je podan primer iz bolgarščine, ki ga Marušič in Žaucer (2009, str. 292) povzemata iz Boškovića (2008). S primeroma (53b, c) pa dokazujeta, da so za govorce goriške slovenščine primeri naslonskega podvajanja ob nezaimkovnih argumentih nesprejemljivi.

- (53) a. Ivo **go** napisa **pismo**. [bolgarščina]
b. *Ivo **ga** je napisal **pismo**. [goriška slovenščina]
c. *Jaz se **ga Petra** spomnem še iz šole. [goriška slovenščina]
(Marušič in Žaucer, 2009, str. 292)

Runićeva (2011, str. 15) trditvi Marušiča in Žaucerja nasprotuje in pojasni, da so njeni informatorji primere naslonskega podvajanja nezaimkovnih argumentov v goriški slovenščini ocenili kot sprejemljive, če je naslonka podvojila lastno ime, sicer pa kot nesprejemljive. Informatorji za prizren-timoško srbščino so naslonsko podvajanje nezaimkovnih argumentov dovolili (Runić, 2011, str. 19).

- (54) a. Ja **ga Milovana** poštlujem. [prizren-timoška srbščina]
'Jaz ga Milovana spoštujem.'

- b. Imate **gu salvetu**? [prizren-timoška srbščina]
'Imate ga prtiček?'

(Runić, 2011, str. 15)

- c. Jst **ga Janeza** spoštujem. [goriška slovenščina]
d. Spet sem (*jo) **tisto belo miš** videla. [goriška slovenščina]
(Runić, 2011, str. 19)

V (55a)–(55d) so primeri, v katerih gre za naslonsko podvajanje ob nezaimkovnih argumentih in kateri so podobni Boškovičevemu bolgarsko/makedonskemu primeru (53a). Te primere so tudi govorci solkanščine ocenili kot sprejemljive, z izjemo primera (55d), ki so ga zavrnil (Medvešček, 2010, str. 15). Na tem mestu moram opozoriti, da gre v teh primerih lahko za CRD – premik v desno z zaostalo naslonko, kjer se naslonka sopoja z, in se so-navezuje na element na desni strani stavka (Anagnostopoulou, 2006, str. 523).

- (55) a. Janez **jo** je videl **Marijo**. [solkanščina]
 b. Marija **ga** je vidla **Toneta**. [solkanščina]
 c. Starši so **jih** vidli **kradljivce**. [solkanščina]
 d. ^{*/??}Ivo **jo** je plačal **položnico**. [solkanščina]
 (Medvešček, 2010, str. 15)

Velika večina vseh govorcev solkanščine je naslonsko podvajanje ob nezaimkovnih argumentih (56) sprejela.

- (56) a. Ona se **Mojce** spomni še s faksa. [standardna slovenščina]
 b. ^{*/?}Ona se **je Mojce** spomni še s faksa. [solkanščina]
 c. ^{*/?}Jst se **ga Erika** spomnem še s faksa. [solkanščina]
 d. ^{*/?}Oni se **je šole** še niso naveličali. [solkanščina]
 e. ^{*/?}Bi **mu** mogu **Janezu** povedat. [solkanščina]
 f. ^{*/?}Bi **mu** oni mogli **Petru** dat kazn. [solkanščina]
 g. ^{*/??}Bi **jim** mogu **staršem** zaupat. [solkanščina]
 (Medvešček, 2010, str. 8–9)

Medveščkova (2010) na podlagi bolgarskega primera (53a) (ki se enako glasi tudi v makedonščini) pojasni, da lahko sprejemljivost tovrstnih primerov izvira iz tega, da je v solkanščini možno poleg naslonskega podvajanja osebnih zaimkov tudi naslonsko podvajanje nezaimkovnih argumentov, kot so samostalniki in lastna imena (56) (Medvešček, 2010, str. 8–9).

Marušič in Žaucer (2009) po drugi strani trdita, da so tovrstni primeri za govorce goriške slovenščine nesprejemljivi, poleg tega pa na podlagi nekaterih naključnih testov tudi trdita, da govorci okoliških zahodnoslovenskih narečij, ki poznajo naslonsko podvajanje, take primere ocenjujejo kot neslovnične (op. cit., str. 284–285). Sklicujoč se na Šeklija (2010) Marušič in Žaucer trdita, da je naslonsko podvajanje nezaimkovnega argumenta dokazano in poznano nekaterim narečjem v Reziji (Marušič in Žaucer, 2009, str. 285). Šekli namreč pojasnjuje, da sta s stališča zaimkovnega podvajanja predmeta relevantni predvsem naglasna oblika osebnega zaimka in samostalniška besedna zveza (Šekli, 2010, str. 141). Ampak v zaključnih vrsticah Šekli glede rezijanščine sklene, »da do zaimkovnega podvajanja predmeta pride prej ob naglasni obliki osebnega zaimka kot ob samostalniški besedni zvezi.« (2010, str. 152).

Vsekakor Medveščkova (2010) stoodstotne sprejemljivosti tovrstnih primerov ni mogla potrditi, saj ostaja odstotek tistih anketirancev, ki je te primere označil kot neslovnične (Medvešček, 2010, str. 9). Zato je sklenila, da so le-ti v solkanščini vsaj za nekatere govorce možni in jih ti uporabljajo. Tudi Trinkova (2011, str. 6) pojasnjuje, da je na podlagi rezultatov ankete »prišla do ugotovitve, da se v desklanščini osebnozaimkovne naslonke lahko podvajajo tudi ob lastnih imenih in samostalnikih.«

Glede na trditve Runičeve, Medveščkove in Trinkove o možnosti naslonskega podvajanja ob lastnih imenih in samostalnikih bom sprejemljivost tovrstnih primerov v vrtojbensščini preverjala z vprašalnikom (za rezultate gl. razdelek 4. 1. 2 spodaj).

2.5 Sklep teoretičnega dela

Ob povzemanju literature smo izpostavili nekatere probleme, ki ostajajo delno ali celo povsem nerazrešeni in zahtevajo podrobnejšo analizo.

Vrtojbensščina, ki izkazuje naslonsko podvajanje, nima pa določnega člena, ne sovпада z Boškovićevo posplošitvijo, da pojav naslonskega podvajanja izkazujejo samo jeziki s členi. Runičeva (2011, 2013) s preizkusom modifikacije pridevniških zaimkov predlaga, da naj bi prizren-timoška srbščina in goriška slovenščina imeli dvojce različnih zaimkov. Tiste, ki se podvajajo z naslonkami (in se ne modificirajo) in so DP-zaimki, in tiste, ki se modificirajo s pridevnikom (in se ne podvajajo) in so NP-zaimki.

Marušič in Žaucer (2010) poudarjata, da naslonsko podvajanje v goriški slovenščini ni možno ob lastnih imenih in samostalnikih, toda temu oporekajo Runičeva

(2011, 2013), Medveščkova (2010) in Trinkova (2011), saj so njihovi govorci primere stavkov, ki izražajo naslonsko podvajanje ob lastnih imenih in samostalniki, označili za sprejemljive.

V teoretičnem delu je bila predstavljena tudi teorija Franksa in Kingove (2000), ki zaimek in podvajajočo naslonko analizirata kot glagolsko ujemanje. Problem se pojavi, ker vrtojbensščina ohranja Wackernaglovo pravilo položaja naslonskega niza na drugem mestu v stavku za prvim naglašanim stavčnim členom ali za njegovim prvim delom. Teorije Franksa in Kingove (2000) zato ne moremo privzeti za vrtojbensščino, saj mesto osebnazaimkovnih naslonk ni omejeno na obglagolski položaj v stavku.

Glede na trditve Runičeve (2011, 2013), da v prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini med podvojenim zaimkom in naslonko ne more stati glagol, bo zanimivo preveriti tudi to trditev.

Ob vseh predstavljenih trditvah, ki so nastale na podlagi raziskovanja naslonskega podvajanja v različnih jezikih, so se pojavila tudi vprašanja, na katera ni mogoče odgovoriti z že predlaganimi teorijami naslonskega podvajanja v drugih jezikih. Ta vprašanja so naslednja:

1. ali je vrtojbensščina NP- ali DP-jezik;
2. ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime;
3. ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini odvisno od bližine glagola;
4. ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?

3 PRAKTIČNI DEL

Če bi se res izkazalo, da naslonsko podvajanje ni omejeno na jezike z obglagolskimi naslonkami in določnim členom, bi to predstavljalo težavo za predstavljeno Boškovićevo posplošitev ter zanimiv problem za poskus razširitve teorije Franksa in Kingove na vse primere naslonskega podvajanja.

V praktičnem delu magistrskega dela bom preverjala sprejemljivost različnih vrst povedi, v katerih se v vrtojbensščini pojavlja naslonsko podvajanje, ter skušala odgovoriti na različna raziskovalna vprašanja, ki so bila omenjena v teoretičnem delu.

3.1 Metodologija

V praktičnem delu so predstavljeni podatki, ki sem jih pridobila s pomočjo anketnega vprašalnika med rojenimi govorce vrtojbensščine, del podatkov pa izhaja tudi iz zvočnega posnetka spontane vrtojbensščine. Za analizo naslonskega podvajanja v vrtojbensščini sem se torej poslužila metode anketnega preverjanja sprejemljivostnih sodb. Uporabila sem metodo osebnega anketiranja, kjer so bili naključnim polnoletnim govorkam in govorcem razdeljeni vprašalniki. Pred začetkom raziskave je bila določena vzorčna enota in velikost vzorca, in sicer 50 ljudi. Vprašalnik je bil najprej preizkušen na vzorcu petih ljudi, kjer so se zaznale manjše pomanjkljivosti, zato sem vprašalnik dopolnila še z nekaterimi vprašanji. Anketni vprašalnik (glej Prilogo A) je sestavljen iz dvanajstih vprašanj in iz osnovnih demografskih podatkov. Z demografskimi podatki sem preverjala starost anketirancev, kraj bivanja staršev in starih staršev ter koliko časa živijo v Vrtojbi – s tem sem preverjala, ali so vsi naključni anketiranci iz Vrtojbe in jih imamo lahko za govorce vrtojbensščine.

Zastavljena vprašanja so zaprtega tipa, kjer imajo anketiranci na voljo več odgovorov. Kjer je naštetih več možnih variant stavkov (trije do štirje primeri), sem od anketirancev želela, da opredelijo posamezne stavke glede njihove sprejemljivosti po lestvici (od 1 do 4, oziroma kjer so bili navedeni le trije primeri, od 1 do 3). Najvišjo številko je imel tisti primer, ki so ga govorce vrtojbensščine prepoznali kot najbolj sprejemljivega, tj. naravnega za njihovo narečje, najnižjo pa tisti, ki so ga smatrali kot najmanj sprejemljivega oz. najmanj naravnega. Anketiranci so lahko primere, ki jih niso sprejeli za naravne, označili z 0. Ko sta bili zapisani le dve varianti, so obkrožili tisto, ki

se jim je zdela bolj sprejemljiva. Pri vprašanjih, kjer so stavki samo naštet, so obkrožili tiste različice, ki so se jim zdele sprejemljive. Zadnje vprašanje pa je od anketirancev zahtevalo, da podčrtajo stavek, ki bi se jim v danem kontekstu zdel bolj sprejemljiv. Podatki, ki smo jih tako pridobili, so bili obdelani s pomočjo Microsoftovega računalniškega programa Excel.

Kot je bilo ugotovljeno že pred mojo raziskavo, se naslonsko podvajanje pojavlja v večini zahodnoslovenskih narečij, od Bovca na severu, Pirana na jugu in Postojne na vzhodu (Marušič in Žaucer, 2009, str. 282). Vsako od narečij, zajeto v opisanem geografskem prostoru, zajema različne vzorce naslonskega podvajanja, tako da moje ugotovitve o vrtojbensčini ne bodo nujno veljale za vsa zahodna narečja. Po drugi strani pa je vrtojbensčina ena od različic oziroma bi lahko rekli, da spada v okvir goriške slovenščine, tako da bi vsaj glede te ožje oznake lahko pričakovali, da se bodo ugotovitve ujemale z doslej opisanimi. Morebitna opažena odstopanja še vedno lahko pripišemo različnim jezikovnim sistemom, lahko pa tudi drugačni metodologiji nabiranja podatkov. V podpoglavjih, ki sledijo, želim najprej predstaviti vrtojbensčino in pojav naslonskega podvajanja s teoretičnega vidika. Temu bodo sledili rezultati in nadaljnja razprava glede na predstavljene teorije v teoretičnem delu in glede na značilnosti vrtojbensčine. Rezultati so v podpoglavjih 4. poglavja predstavljeni opisno s primerjavo podatkov iz literature in dejanskih rezultatov govorcev in govork vrtojbensčine. Poleg opisnih rezultatov so rezultati prikazani tudi v obliki grafov in so magistrskemu delu priloženi kot priloga B.

3.1.1 Vrtojbensčina

Glede na geografsko lego Vrtojbe bi lahko vrtojbensčino umestili v okvir kraškega narečja. To narečje se govori ob Jadranskem morju med Devinom in Prosekom v Italiji, na zahodnem Krasu do Štanjela, v spodnji Vipavski dolini do Vrtovina in na zahodni Trnovski planoti do Predmeje. Po Logarjevem mnenju »pa naj bi bilo kraško narečje drugotno narečje, nastalo po prekrivanju starejše zahodnoslovenske (beneško-briške) narečne osnove z notranjskimi narečnimi prvinami« (Logar, 1975, str. 104). »Čim bolj gremo na zahod proti Mirnu in Gorici, tem bolj se pojavljajo prvine, ki so ali so bile beneškoslovenske, predvsem pa briške (a: < ɛ:, u:ə < ò, ə < ɛ:, u < ɔ, o < o). /.../ Zdi se, da so se ljudje z že izoblikovanim kraškim narečjem

širili na zahod in se naseljevali na ozemlju s prvotno arhaičnejšo beneškoslovensko narečno osnovo ter jo po svoje spreminjali» (Logar, 1975, str. 104). Ker je v vrtojbenščini mogoče najti značilnosti kraškega in beneško-briškega narečja, ki jih opisuje Logar (Logar 1975), bi jo na tem mestu lahko poimenovali kot prehodno narečje. Prehodno pa zato, ker ne vsebuje tipičnih narečnih osnov, ki bi bile značilne za eno ali drugo narečje, pač pa daje vtis, da je to narečje, ki je nastalo, ko je določena narečna osnova (v tem primeru je to beneško-briška) prišla v stik s prvinami drugega narečja (v tem primeru kraškega narečja).

Tipične fonetične značilnosti vrtojbenščine so na primer izgovor črke [ɣ], kjer ima standardna slovenščina glas [g], raba diftongov na mestu naglašanih [e] in [o] v fonetični transkripciji zapisana kot [jə] in [wə], »kratki [a] je, razen v izglasju, navadno zastopan z [ə], kratka poudarjena [i] in [u] sta prešla v [e] in [o] in se nato še podaljšala ('se:t, 'ko:p, 'me:š)« (Logar, 1975, str. 104).

Zaradi lociranosti na robnem pasu slovenskega govornega področja se v vrtojbenščini čuti vpliv italijanskega in furlanskega jezika na obliko-skladenjski ravni.

3.1.2 Osebni zaimki in njihova raba v vrtojbenščini

Kot se od knjižnega jezika razlikujejo narečja v npr. besedju, se veliko posebnosti narečij kaže tudi na obliko-skladenjski ravni.

Šekli (2010, str. 138) za rezijanščino navaja, da sta premi in nepremi predmet lahko izražena s samostalniško besedno zvezo (oz. posamostaljeno besedno zvezo), naglasno obliko osebnega zaimka (oz. katerega drugega samostalniškega zaimka) ali naslonsko obliko osebnega zaimka. Naglasne oblike osebnih zaimkov se uporabljajo, ko je z njimi izraženi stavčni člen (premi oz. nepremi predmet) poudarjen (Šekli, 2010, str. 141). Prav tako je z rabo naglasnih oblik osebnih zaimkov v vrtojbenščini. In prav tako kot Erat (2006, str. 58) ugotavlja za furlanščino, velja tudi za vrtojbenščino, da se rabijo, ko so zaznamovane, posebno/kontrastivno poudarjene (npr. *Meni je mraz, kaj pa tebi?*, *Njemu je všeč rock, kaj pa tebi?*, *Njega vidi, ko dela napake, kaj pa sebe?*, *Tebe ljubim, njega pa ne!*). Po Eratu (2006, str. 58), ki spodnje ugotavlja za furlanščino, lahko tudi za vrtojbenščino sklenemo, da naslonskih oblik ne bomo nikoli zasledili v primerih:

1. ko se sprašuje po glagolski osebi: *Komu prinesem za pit? Meni!;*

2. protivnega priredja: »*Tebi lahko zaupam, njemu pa ne.*«;
3. ko glagolska oseba iz povedka ni razvidna: *Brez tebe ni mene.*

Naslonske oblike osebnih zaimkov pa se rabijo v vseh drugih primerih, tj. ko stavčni člen ni poudarjen.

Sam sistem zaimkov v vrtojbensščini pa je zelo podoben sistemu standardne slovenščine, le da ni prisotna raba zaimkov v dvojini, prav tako so opuščene ženske oblike za množino (*me, ve*) in tretja oseba ednine srednjega spola, saj je drugačna samo oblika v imenovalniku (*ono*), sicer pa se ta oblika sklanja po vzorcu moškega spola. Naveznih oblik osebnih zaimkov vrtojbensščina ne pozna. Spodaj je tabela osebnih zaimkov v vrtojbensščini, ki sem jih priredila po tabeli osebnih zaimkov, kot jih navaja Toporišič (2004, str. 305).

		sklon osebnih zaimkov								
število	oseba	I	R	naslonska oblika	D	naslonska oblika	T	naslonska oblika	M	O
ednina	1.	jst	m'jəŋə	mə	m'jəni	mi	m'jəŋə	mə	m'jəŋə	m'anu
	2.	ti	t'jəbə	tə	t'jəbə	Ti	t'jəbə	tə	t'jəbə	t'abu
	3.	'wən	n'jəɣa	ɣa	n'jəmu	mu	n'jəɣa	ɣa	n'jəmu	n'j'im
		'wəna	n'j'wə	jə	n'j'eɣ	ji	n'j'wə	jə	n'j'eɣ	n'j'wə
množina	1.	mi	n'əs	nəs	n'əm	nəm	n'əs	nəs	n'əs	n'ami
	2.	vi	v'əs	vəs	v'əm	vəm	v'əs	vəs	v'əs	v'ami
	3.	'wəni/'wəne	nj'əh	njəh	j'əm	njəm	j'əh	jəh	nj'əh	nj'imi
povratni osebni zaimki			s'jəbi	sə	s'jəbə	si	s'jəbə	sə	s'jəbi	s'abu

Tabela 3: Nabor osebnih zaimkov v vrtojbensščini

3.1.3 Naslonsko podvajanje kot ena od skladenjskih posebnosti v vrtojbensščini

Kot je bilo že večkrat zapisano, je naslonsko podvajanje pojav, ko je argument glagola podvojen z ustrezno naslonko, in je znan tudi iz bolgarščine, španščine, romunščine, makedonščine, grščine, albanščine ter nekaterih italijanskih narečij. Zaslediti pa ga je mogoče tudi v večini zahodnoslovenskih narečij, od Bovca na severu, Pirana na jugu in Postojne na vzhodu (Marušič in Žaucer, 2009, str. 282).

Kakor bom pokazala v nadaljevanju, vrtojbensščina podvaja le osebne zaimke in je torej topogledno del goriške slovenščine, kakor sta jo opisala Marušič in Žaucer (2009 in 2010). Podvajanje osebnih zaimkov se pojavlja v roditelju, dajalniku in tožilniku, ki imajo, kot že rečeno, breznaglasno, t. i. naslonsko obliko.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

Za raziskavo o naslonskem podvajanju v vrtojbensščini sem, kot je že bilo omenjeno, zasnovala vprašalnik s konkretnimi primeri naslonskega podvajanja iz vrtojbensščine. 50 govorcev vrtojbensščine, starih od 19 do 63 let, se je izrekalo o sprejemljivosti zapisanih primerov naslonskega podvajanja. Primere teh povedi sem zasnovala na podlagi raziskovalnih vprašanj, ki so se pojavila tekom povzemanja literature o naslonskem podvajanju. Z analizo teh anketnih vprašalnikov pa sem poskušala odgovoriti na vprašanja, ki so bila zastavljena v teoretičnem delu magistrske naloge in jih na tem mestu še enkrat povzemam:

1. ali je vrtojbensščina NP- ali DP-jezik;
2. ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime;
3. ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini odvisno od bližine glagola;
4. ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?

Na ta vprašanja je nemogoče odgovoriti samo z vprašalnikom, zato sem odgovore poiskala in podkrepila s konkretnimi primeri, ki sem jih izvzela iz zvočnega posnetka.

4.1 Je vrtojbensščina NP- ali DP-jezik?

Pri odgovarjanju na to vprašanje bom za izhodišče izbrala Boškovićevo (2008) posplošitev, ki povezuje določne člene z naslonskim podvajanjem in predlaga, da lahko naslonsko podvajanje vsebujejo zgolj jeziki z določnimi členi. Jezik, ki nima določnih členov in pozna naslonsko podvajanje, po tej posplošitvi ne more obstajati. Za Boškovićevo posplošitev, ki je sicer osnovana na podlagi pregleda vrste jezikov, bi potemtakem vrtojbensščina, ki ne vsebuje določnega člena, a vseeno pozna pojav naslonskega podvajanja, predstavljala problem. Bošković (2008) pravi, da na podlagi svojih posplošitev jasno razlikuje med jeziki z in jeziki brez določnega člena. Tako kot osrednjeslovenska narečja ima tudi vrtojbensščina tako imenovani 'pridevniški določni člen *ta*'. Čeprav se o *ta*-ju sicer res govori kot o (pridevniškem) določnem členu, je treba opozoriti, da pri tem ne gre za določni člen na ravni samostalniške zveze, torej D-element-določni določevalnik, in za Boškovićevo posplošitev ni pomemben (prim. Marušič in Žaucer 2007).

Po Boškovičevih trditvah razlika med jeziki z in jeziki brez določnega člena ni zgolj leksikalna, temveč predvsem strukturalna. Po Boškoviću imajo DP projekcijo zgolj jeziki z določnim členom, kot je prikazano v zgradbi (33a), ki jo na tem mestu podajam še enkrat.

- (57) a. [_{DP} D [_{AP} A [_{NP} N]]] — DP-jeziki [npr. angleščina]
 b. [_{NP} AP N] — NP-jeziki [npr. srbohrvaščina, slovenščina]
 (Bošković, 2005, str. 21)

Razlika med NP- in DP-jeziki obsega tudi način, kako so pridevniki vključeni v strukturo, saj so pri NP-jezikih pridevniki v Spec,NP, medtem ko je pri DP-jezikih NP njihovo dopolnilo, to pa ima posledice tudi na pridevniško modifikacijo zaimkov. Kakor trdi Runičeva (2011, 2013), naj bi pridevniška modifikacija osebnih zaimkov v vseh sklonih bila mogoča le v NP-jezikih, saj so tam zaimki N elementi, s pridevniki pa se (načeloma) kombinirajo na enak način kot katerikoli drugi samostalni. V DP-jezikih naj bi bili zaimki D elementi, kar pomeni, da je tudi njihovo kombiniranje s pridevniki precej bolj omejeno.

Kakor je razloženo že zgoraj, Runičeva (2011, 2013) trdi, da tako v prizren-timoški srbščini kot v goriški slovenščini podvajanje zaimka z naslonko ni možno, ko je zaimek modificiran. Iz tega izpelje sklep, da ima goriška slovenščina (pa tudi prizren-timoška srbščina) dva niza osebnih zaimkov. Zaimke, ki so D elementi in se podvajajo, ter zaimke, ki so N elementi in se lahko modificirajo obenem pa se ne morejo podvajati.

V pilotnih anketah sem ta test opravila z enakimi primeri, ki jih je uporabljala Runičeva, tudi na vrtojbenščini in anketirancem ponudila dve možnosti, podvojeno in nepodvojeno.

- (58) a. Uč'irejšnjeɣa **n'jəɣa ɣa** n'isəm pozn'ala. [vrtojbenščina]
 b. Uč'irejšnjeɣa **n'jəɣa** n'isəm pozn'ala. [vrtojbenščina]

Izkazalo se je, da anketiranci takšne modifikacije osebnih zaimkov ne sprejemajo, saj so oba primera v (58) zavrnili. Ponudili pa so mi možnost: *'Unga ot uč'era ɣa še n'isəm v'idu/la*, ki pa ne vsebuje ne osebnega zaimka ne pridevniške modifikacije.

Namesto primerov, ki jih je uporabila Runičeva (2011, 2013), sem uporabila minimalno drugačne, a nekoliko naravnejše primere, prikazane v (59).

(59) a. T'aya n'jəya ya še n'isəm v'idu/la.	[vrtojbenščina]
b. T'aya n'jəya še n'isəm v'idu/la.	[vrtojbenščina]
c. T'aya ya še n'isəm v'idu/la.	[vrtojbenščina]

Anketiranci so se večinsko (57 %) odločili za primer (59c). Toda glede na najmanjši procent (18 %) pri primeru (59a) bi lahko zaključili, da je modifikacija pridevniških zaimkov sicer možna, a je nemogoča v primeru naslonskega podvajanja. To bi potrdilo hipotezo Runičeve (2011, 2013), ki ugotovi, da je modifikacija sicer dovoljena, a da je nemogoča v primeru naslonskega podvajanja.

Vendar pa je glede na relativno visok odstotek sprejemljivosti primera (59c) (57 %), in na nizek odstotek sprejemljivosti primerov (59a) (18 %) in (59b) (25 %) po natančni analizi možna tudi drugačna interpretacija. Ker je kot precej slab označen tudi primer (59b), kjer modificiran osebni zaimek ni podvojen, bi problem torej lahko bil tudi v sami modifikaciji polnega zaimka in ne toliko v samem podvajanju.

V primeru (59c), kjer se pridevniška beseda pojavlja ob naslonki, zelo verjetno ne gre za direktno modifikacijo naslonskega zaimka, saj bi se med pridevniški zaimek in naslonko lahko vrnila še kaka druga naslonka (recimo povratnoosebni 'se' v primeru 'T'aya se **ya** ne zmislim.'). Zgled (59c) bi lahko bil primer depiktiva/povedkovnega prilastka, ki sicer v (59a) in (59b) zaradi pozicije ni mogoč. Lahko pa da gre v primeru (59c) tudi za naslonsko podvajanje posamostaljenega pridevniškega zaimka. V tem primeru zgled (59c) torej ne bi predstavljal enake modifikacije zaimka kot primera (59a) in (59b), argument, ki ga je imela Runičeva, pa s tem tudi izgubi veljavo. Dejansko se zdi, da je v teh primerih problem sama modifikacija zaimkov, ne pa podvajanje. Sklep, ki ga izpelje Runičeva, se za vrtojbenščino torej ne zdi mogoč.

Ker teze Runičeve o zgradbi zaimkov v goriški slovenščini in prizren-timoški srbščini na podlagi primerov v (59) ne moremo komentirati, tudi vpliva obstoja naslonskega podvajanja v vrtojbenščini na Boškovićevo posplošitev ne moremo ovrednotiti. Za prihodnje raziskave pa puščam odprto vprašanje modifikacije zaimkov v narečjih, ki poznajo naslonsko podvajanje. Morda bi bilo smiselno, da se na podlagi zgoraj navedenih primerov preveri možnost modifikacije na način, da se najprej izloči

vse tiste govorce, ki ne sprejmejo (59b), potem pa se tiste, ki (59b) sprejmejo, preveri še s primerom (59a).

4.2 Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime?

Za goriško slovenščino Marušič in Žaucer (2009) poročata, da so primeri naslonskega podvajanja ob lastnih imenih in samostalnikih nesprejemljivi, poleg tega pa tudi trdita, da na podlagi nekaterih naključnih testov govorci okoliških zahodnoslovenskih narečij, ki poznajo naslonsko podvajanje, take primere ocenjujejo kot neslovnične. Medveščkova (2010) je pojasnila, da so bili govorcem solkanščine primeri naslonskega podvajanja ob nezaimkovnih elementih po eni strani sprejemljivi, po drugi strani pa neslovnični. Velika večina vseh govorcev pa naj bi naslonsko podvajanje ob nezaimkovnih argumentih kljub vsemu sprejela (Medvešček, 2010, str. 9). Tudi Trinkova pojasnjuje, da se v desklanščini načeloma dopušča naslonsko podvajanje tudi ob lastnih imenih in samostalnikih (Trinko, 2011, str. 5). Runičeva (2011, 2013) na podlagi podatkov informatorjev trditvi Marušiča in Žaucerja nasprotuje. Pojasni, da so za njene informatorje sprejemljivi primeri naslonskega podvajanja nezaimkovnih argumentov, ki je lastno ime, v primeru samostalnikov so bili primeri nesprejemljivi. Glede na trditve Marušiča in Žaucerja (2010), Runičeve (2011, 2013) ter Medveščkove (2010) in Trinkove (2011) o možnosti naslonskega podvajanja ob lastnih imenih in samostalnikih sem sprejemljivost tovrstnih primerov v vrtojbensščini preverjala s tretjim vprašanjem. Anketirancem sem ponudila stavke v (60).

- (60) a. Jst sə ɣa **M'itju** sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən. [vrtojbensščina]
b. Jst sə **M'itju** sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən. [vrtojbensščina]
c. Jst jə **kəf'jə** rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm. [vrtojbensščina]
d. Jst **kəf'jə** rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm. [vrtojbensščina]
e. Jst ɣa **J'aneza** spošt'avəm. [vrtojbensščina]
f. Jst **J'aneza** spošt'avəm. [vrtojbensščina]
g. Jst sə ɣa **t'jəɣa f'əntka** sp'omnem še iz v'əretca. [vrtojbensščina]
h. Jst sə **t'jəɣa f'əntka** sp'omnem še iz v'ərteca. [vrtojbensščina]
i. Jst ɣa **t'jəɣa ɣosp'wəda** spošt'avəm. [vrtojbensščina]

- j. Jst **t'jəɣa ɣosp'wəda** spošt'avəm. [vrtojbenščina]
 k. Jst **ju təlɐv'izju** rət gl'adəm. [vrtojbenščina]
 l. Jst **təlɐv'izju** rət gl'adəm. [vrtojbenščina]

Procentualni prikaz sprejemljivosti primerov v spodnji tabeli, kjer se sopojavljata nezaimkovni argument in naslonka, potrjuje, da je najizrazitejša lastnost pojava naslonskega podvajanja v vrtojbenščini omejenost na podvajanje ob naglasni obliki osebnega zaimka, ne pa tudi ob nezaimkovnih argumentih.

a) Jst sə ɣa M'itju sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən.	32 %
b) Jst sə M'itju sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən.	68 %
c) Jst jə kəf'jə rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm.	2 %
d) Jst kəf'jə rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm.	98 %
e) Jst ɣa J'aneza spošt'avəm.	12 %
f) Jst J'aneza spošt'avəm.	88 %
g) Jst sə ɣa t'jəɣa f'əntka sp'omnem še iz v'ərteca.	38 %
h) Jst sə t'jəɣa f'əntka sp'omnem še iz v'ərteca.	64 %
i) Jst ɣa t'jəɣa ɣosp'wəda spošt'avəm.	22 %
j) Jst t'jəɣa ɣosp'wəda spošt'avəm.	80 %
k) Jst ju təlɐv'izju rət gl'adəm.	2 %
l) Jst təlɐv'izju rət gl'adəm.	98 %

Tabela 4: Procentualni prikaz sprejemljivosti naslonskega podvajanja ob nezaimkovnih argumentih

Do naslonskega podvajanja lahko pride, če je podvojeni element v celoti zaimek. Tako trditev Marušiča in Žaucerja za goriško slovenščino očitno velja tudi za vrtojbenščino. Naslonsko podvajanje je očitno možno le, če je argument glavnega stavka predstavljen kot polni zaimek, in se potemtakem posledično naslonka nikdar ne podvaja ob nezaimkovnih argumentih, bodisi ob navadnem oziroma pravem samostalniku ali imenu (prim. Marušič in Žaucer, 2009, str. 284). Drugače povedano, naslonka v vrtojbenščini nikoli ne ponovi nezaimkovnega argumenta⁶, torej lastnega

⁶ V literaturi (Marušič in Žaucer 2009, 2010, Šekli 2010, Runić 2011) se pogosto omenja, da je podvajanje omejeno na specifične samostalniške zveze, s čimer se deloma skladajo tudi rezultati v Tabeli 4. Primera (c) in (k) sta sprejeta daleč najslabše. To lahko pripišemo dejstvu, da gre edino pri teh dveh za vrstno branje samostalnika, za samostalniško zvezo, ki jo je praktično nemogoče brati specifično. Poleg tega je, kot predlaga član komisije, glede na rezultate v Tabeli 4 in sprejemljivost naslonskega podvajanja ob zaimkovnih argumentih morda mogoče povezati še z enim dejstvom. Na podlagi rezultatov iz Tabele 4 lahko v grobem sklepamo, da sprejemljivost naslonskega podvajanja pada skupaj s padanjem dostopnosti nanosnika v diskurzu: 1. in 2. oseba (ki sta najbolj dostopni v diskurzu) >> deiktična samostalniška zveza (*tistega fantka*, *tistega gospoda*) in lastna imena (*Mitja*, *Janez*) >> določni opisi (*televizija*, *kafe*).

imena ali samostalnika (prim. Marušič in Žaucer, 2010, str. 103), kar lahko prikažemo tudi s primeri stavkov devetega vprašanja, narejenih po vzoru primera, kot ga Bošković ponuja za bolgarščino (*Ivo go napisa pismo*, dobesedno 'Ivo ga je napisal pismo-določ'), ki jih je manj kot polovica anketirancev označila kot sprejemljive (grafični prikaz je v Prilogi B), (61). Na tem mestu bi rada opozorila, da sem v teoretičnem delu magistrskega dela poročala o podobnem primeru, namreč o stavku *Če ga avgusta registriram avto* iz (23) zgoraj, ki ga je v istrski slovenščini zabeležila Volkova (2007), in zapisala, da naj bi se po Skubicu (1997) podobne primere našlo v vseh zahodnih narečjih (Volk 2007 po Skubicu 1997). Ker gre torej vsaj na prvi pogled za razhajanje v poročanih podatkih, naj opomnim, da je Volkova te primere pridobila z drugačno metodo: izvzela jih je iz zvočnega posnetka spontanega govora, za te stavke pa kasneje ni preverjala njihove sprejemljivosti. Poleg tega je v omenjenem stavku samostalnik 'avto' na desnem robu in bi zato lahko šlo za za nas nerelevanten primer premika v desno z zaostalo naslonko – zadnjenja, ne naslonskega podvajanja v ožjem smislu.

- (61) a. *Ivo **ga** je napisal **pismo**. [goriška slovenščina]
 (Marušič in Žaucer, 2009, str. 292)
- b. *J'wəže **ju** jə **Mar'inu** už'alu. [vrtojbenščina]
- c. *M'inka γa jə **n'onota** spr'auəla u j'wək. [vrtojbenščina]
- d. *St'arši so **jəh otr'wəke** poyr'jəšəli. [vrtojbenščina]
- e. *Ivan **ju** jə **uč'itəlcu** dr'ažu. [vrtojbenščina]

Rezultati vprašalnika torej kažejo, da je naslonsko podvajanje v vrtojbenščini omejeno na osebne zaimke, ki so ponavadi analizirani kot D-elementi. Da se pri naslonskem podvajanju zaimki v samo strukturo vključujejo kot D-elementi med samo derivacijo, pa je Runićeva dokazala že z modifikacijo pridevniških zaimkov. Rezultati ankete so torej potrdili trditev Marušiča in Žaucerja (2010), da je naslonsko podvajanje omejeno le na osebne zaimke in hkrati ovrgli trditev Runićeve (2011, 2013), da je naslonsko podvajanje možno tudi ob nezaimkovnih argumentih, kot so lastna imena. Pri tem velja poudariti, da tako naslonsko podvajanje pravzaprav ni problematično za Boškovićevo posplošitev. Na tem mestu, tako kot že pred mano Marušič in Žaucer (2010, str. 114), predlagam morebitno možnost rešitve posplošitve. Posplošitev se lahko

glede na zbrane podatke o naslonskem podvajanju po novem formulira in izrazi kot (62).

- (62) *Samo jeziki z določnimi členi dopuščajo možnost naslonskega podvajanja ob nezaimkovnih argumentih.*

4.3 Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini odvisno od bližine glagola?

Analiza Franksa in Kingove (2000) o podvajanju temelji na naslonskem podvajanju v bolgarščini in makedonščini, kjer predlagata, da je naslonka, ki podvaja zaimek, stvar glagolskega ujemanja. Ta pogled je nastal na specifičnih naslonskih sistemih v bolgarščini in makedonščini. Bolgarske in makedonske naslonke stojijo zraven glagola, zato je tovrstna analiza popolnoma logična, a utemeljena le za naslonke, ki so sosednje glagolu (Marušič in Žaucer, 2009, str. 190). Ob pogledu na primere iz goriške slovenščine in s tem tudi vrtojbensščine je takoj jasno, da te teorije ne moremo uporabiti za raziskavo naslonskega podvajanja v slovenskem jeziku nasplošno, in s tem tudi ne v vrtojbensščini. Slovenščina spada v skupino slovanskih jezikov z wackernagelskimi naslonkami, ki se pojavljajo na drugem mestu/položaju v stavku. Na drugi strani imamo vzhodnoslovanske jezike in vzhodne skupine južnoslovanskih jezikov, kamor sodita makedonščina in bolgarščina, kjer se položaj zaimkovnih naslonk od navedenega pravila odmika. Potemtakem slovenske naslonke nasplošno, in s tem tudi naslonke v vrtojbensščini, niso vezane na glagol, temveč se pojavljajo na drugem mestu v stavku, torej imajo fiksno pozicijo. V nekaterih primerih se sicer zgodi, da se naslonka pojavlja ob glagolu, a le v primerih, ko se glagol pojavlja na prvem ali tretjem mestu v stavku. Za boljši pregled in razumevanje položaja naslonk v vrtojbensščini podajam primere iz vprašalnika, ki so jih anketiranci označili kot sprejemljive, (63a–f), kjer se izrazito pokaže dejstvo, da se lahko naslonke podvajajo tudi, če se glagol ne pojavlja v bližini drugega mesta v stavku, se pravi ob naslonki. Primeri v (63) torej nakazujejo, da je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini neodvisno od bližine glagola.

(63) a. Jst sə ɣa n'jəɣa boj'im že več l'jət.	[vrtojbensščina]
b. Zək'ej mə pej m'jənə nə poyr'jəša?	[vrtojbensščina]
c. Zət'wə mə m'jənə t'wə žiucj'əra.	[vrtojbensščina]

- d. γd'wə tə jə t'jəbə 'jəmu zə n'wərca? [vrtojbenščina]
 e. Ma t'jəγa ji nj'ej siγ'urno nə bi pov'jədlə. [vrtojbenščina]
 f. Ma m'jəne mə uč'irej ni bl'o u š'wəli. [vrtojbenščina]

Povedi, kjer naslonke niso na drugem mestu, so govorci vrtojbenščine označili kot neslovnične (neglede na to, ali sta naslonka in polni zaimek drug ob drugem ali ne), (64a–e).

- (64) a. *Pret nj'im mə sr'am m'jənə jə bl'o. [vrtojbenščina]
 b. *Pret nj'im sr'am m'jənə mə jə bl'o. [vrtojbenščina]
 c. *N'jəγa bi jst γa tək'wə str'asla. [vrtojbenščina]
 d. *Jst bi n'jəγa γa tək'wə str'asla. [vrtojbenščina]
 e. *N'jəγa bi γa jst tək'wə str'asla. [vrtojbenščina]

Teorije Franksa in Kingove (2000) o naslonskem podvajanju kot glagolskem ujemanju, kot sta jo predlagala za bolgarščino in makedonščino, torej ne moremo privzeti za vrtojbenščino. Naslonke v vrtojbenščini so glede razvrščanja v stavku primerljive z naslonkami v standardni slovenščini. Naj dodam, da je v govoru zaslediti tudi primere, ko se naslonke podvajajo v odsotnosti glagola, (65).

- (65) Kej t'jəbə tə m'wəti, čə kəd'im? M'jənə mə nə. [vrtojbenščina]

Tudi takšni primeri ne sovpadajo s tezo naslonskega podvajanja kot glagolskega ujemanja. Neuporabljenost analize Franksa in Kingove pa kažejo tudi zgledi, kot je (66), kjer je naslonka splezala iz originalnega oziroma prvotnega stavka; take stavke je večina anketirancev potrdila kot sprejemljive.

- (66) a. N'oni smo že mi pəl'j'ali popr'avit 'auto, tək'wə də ti ni tr'jəba t'jəbə
 sk'ərbet. [vrtojbenščina]
 b. Bi mu m'wəγu n'jəmu r'ejčt, njə m'jənə./Mu m'wəreš n'jəmu r'ejčt,
 njə m'jənə. [vrtojbenščina]

4.4 Ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?

Runićeva (2011, 2013) trdi, da v prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini med podvojenim zaimkom in naslonko ne more stati glagol (Runić, 2011, str. 43). Da podvojeni zaimek in naslonka ne moreta biti ločena z glagolom (Runić, 2011, str. 43), Runićeva dokaže z naslednjimi primeri (67) iz prizren-timoške srbščine in (68) iz goriške slovenščine.

(67) a. *Je l' **me** čekaš **mene**? [prizren-timoška srbščina]

'Ali **me** čakaš **mene**?'

b. Je l' **me mene** čekaš? [prizren-timoška srbščina]

'Ali **me mene** čakaš?'

(Runić, 2011, str. 44)

(68) a. *Jst **ga** spoštujem **njega**. [goriška slovenščina]

b. Jst **ga njega** spoštujem. [goriška slovenščina]

(Runić, 2011, str. 19–20)

Runićeva sicer dovoljuje možnost nekaterih drugih elementov med tema dvema sestavnikoma, kot so druge naslonke ali prislov, kar pokaže z naslednjimi primeri (69).

(69) a. Je l' **me** sad **mene** čekaš? [prizren-timoška srbščina]

'Ali **me** sedaj **mene** čekaš?'

b. Ali si **ga** včeraj **njega** videl na tržnici? [goriška slovenščina]

(Runić, 2011, str. 45)

Po Runićevi naj ne bi bili sprejemljivi primeri, ko se med naslonko in podvojeni argument vrine glagol. Najočitnejša interpretacija te trditve je, da naj bi to veljalo za kakršnokoli obliko glagola (deležnik sestavljenega časa, naslonska osebna glagolska oblika, ...). Glede na zglede, ki jih Runićeva v podporo tej trditvi navaja, pa je mogoča tudi interpretacija, da naj bi se omejitev nanašala le na nenaslonsko osebno glagolsko obliko. Vsi zgledi namreč, (67), (68) in (69), med naslonko in polnim zaimkom

vsebujejo nenaslonsko osebno glagolsko obliko. Spodnji primeri iz vrtojbensščine (70), pa preverjajo obe interpretaciji: (70a–d) ovračajo trditev po prvi/širši interpretaciji, druga različica zgleda (70d), v kateri se med naslonko in podvojenim argumentom pojavlja nenaslonska osebna glagolska oblika, pa tudi po drugi/ožji interpretaciji.

- (70) a. Kej **ti** ja bl'o uč'irej **t'jəbə** mr'es? [vrtojbensščina]
 b. Kej **ti** ja bl'o mr'es **t'jəbə** uč'irej? [vrtojbensščina]
 c. N'oni smo že mi pəlj'ali popr'avit 'auto, tək'wə də **ti** ni tr'jəba **t'jəbə**
 sk'ərbet. [vrtojbensščina]
 d. Bi **mu** m'wəyu **n'jəmu** r'ejčt, njə m'jənə./**Mu** m'wəreš **n'jəmu** r'ejčt,
 njə m'jənə. [vrtojbensščina]

Runićeva poleg tega, da glagol ne more stati med osebnim zaimkom in naslonko, še poudari, da naslonka in podvojeni argument ne moreta slediti glagolu, lahko pa naslonka in podvojeni argument stojita pred njim (2011, str. 16).

- (71) a. *Čekaš **me mene**? [prizen-timoška srbščina]
 ' *Čakaš **me mene**?'
 b. Ti **me mene** čekaš? [prizen-timoška srbščina]
 ' Ti **me mene** čakaš?'

(Runić, 2011, str. 16)

Primer (72) bi lahko odražal okolje, kot ga opisuje Runićeva, ko glagol stoji pred naslonko in podvojenim argumentom. Ta primer so govorci vrtojbensščine označili kot nesprejemljivega in bi potemtakem bil neslovničen. Toda neslovničen je lahko tudi zato, ker naslonka ni na drugem mestu.

- (72) *Zək'ej č'eš **ya n'jəya** v s'wəji škv'adri? [vrtojbensščina]

Predpostavko Runićeve pa ovrže primer (73), ko glagol dejansko stoji pred naslonko in podvojenim argumentom in so ga anketiranci z visokim procentom (76 %) označili kot sprejemljivega.

(73) R'ečte **jəm** tut **n'jəm**, nej pr'ideju na prect'avu. [vrtojbenščina]

Ta razlika je možna glede na to, da so srbohrvaške naslonke obvezno enklitike, kot je prikazano v primerih (74).

(74) a. Vidio si ga? [srbohrvaščina]

'Videl si ga?'

b. *Si ga vidio? [srbohrvaščina]

'Si ga videl?'

(Runić, 2011, str. 48)

Slovenske naslonke pa so za razliko od srbohrvaških naslonk prozodično nevtralne. Lahko so proklitike ali enklitike, kar nadalje prikazujeta primera v (75).

(75) a. Si ga videl? [slovenščina]

b. Videl si ga? [slovenščina]

(Bošković, 2001, str. 154)

V srbohrvaščini naslonka v drugem sestavniku vezniške zveze ne more stati pred glagolom (Bošković, 2001, str. 158). Na drugi strani pa v slovenščini drugi sestavnik vezniške zveze lahko stoji pred glagolom. Za lažjo predstavo navajam spodnje primere, ki jih povzemam po Boškoviću (2001, str. 158).

(76) a. Janez je kupil avto in ga razbil. [slovenščina]

b. * Janez je kupil avto in razbil ga. [slovenščina]

(Bošković, 2001, str. 158)

Bošković (2001) trdi, da so primeri kot (76b) nemogoči, ker očitno ni nobenega razloga, da bi bil izgovor nemogoč na čelu verige (76a). Tako se nižja kopija premaknjene naslonke ne more izgovoriti kot v primeru (76b).

4.5 Lastnosti naslonskega podvajanja v vrtojbensščini

Z vprašalnikom smo v prvi vrsti želeli odgovoriti na teoretična vprašanja, ki so se pojavila tekom razvijanja teme magistrskega dela. S povzetkom zvočnega posnetka, ki je bil posnet na sestanku Društva Kot v pravljici dne, 25. junija 2012, in nekaterimi primeri iz vprašalnika želim opisati še nekatere druge lastnosti naslonskega podvajanja v vrtojbensščini.

4.5.1 Vrstni red podvojenega elementa in naslonke

Runićeva (2011, 2013) izpostavi, da so primeri naslonskega podvajanja v vrstnem redu podvojeni argument-naslonka v prizren-timoški srbščini neslovnični. Primeri (77)⁷ prikazujejo, da vrtojbensščina dopušča tudi to možnost. Vse tri primere je velika večina anketirancev⁸ označila kot sprejemljive.

- (77) a. **M'jəŋə mə** nə br'iya. [vrtojbensščina]
b. Alora, **m'jəŋə mi** d'ejte 25 dek mortad'ele. [vrtojbensščina]
c. Ma **m'jəŋə mə** uč'irej ni bl'o u š'wəli. [vrtojbensščina]

Iz zapisa zvočnega posnetka pa na tem mestu podajam še nekatere druge primere (78).

- (78) a. ... od m'oje prij'atəlce K'arin, da je biu s'in ... ja, sm s'lišala, **m'ene me** ni n'eč str'ah **jo** je pr'imu ... m'ama, v'eš, **m'ene me** ni n'ič str'ah
b. Jst, kar səm nap'isala nis'əm razum'ela kot ɣr'obo, **m'ene** samo **mi** je b'lo pa nel'oɣično, iz zɣ'oraj nap'isaneɣa, kar si zɣ'oraj nav'edla ...
c. Jst səm že t'isti d'an r'ekla, N'ini in t'ebi, da **m'eni** se **mi** zd'i br'ez v'eze d'elat za dv'e v'ərsti ljud'i ...

⁷ V vprašalnikih so podani primeri tako v sedanjiku kot v pretekliku in prihodnjiku. Sprejemljivost oz. sodbe glede naslonskega podvajanja se ne spreminjajo glede na čas, kar sem ugotovila predhodno s pilotnimi anketami in primeri, izvzetimi iz zvočnega posnetka.

⁸ 91 % anketirancev za (77a), 74 % anketirancev za (77b) in 90 % anketirancev za (77c).

- d. Jst v'em, da k'adar pr'ide prect'ava, je lahk'o p'ouno, lahk'o ni ... tudi pr'azno, ta r'izik spr'ejem tudi **m'eni** se **mi** γr'e za 'eno kv'aliteto prect'ave ...
- e. **M'eni** **mi** ni se us'akič prect'avit sam'o, da si prez'enten t'am, konkr'etno je tr'eba izbr'at kat'ero prect'avo za kat'ero ...
- f. U p'ərvi v'ərsti, jst l'ahko r'ečem, da **m'eni** **mi** t'isto ni bil'o uš'eč, jst səm t'ak t'ip, da **mi** je t'isti vizu'elni konc'ept zel'o uš'eč, ...

Tudi v teh zgledih iz spontanega govora vidimo, da je naslonsko podvajanje z besednim redom podvojeni argument-naslonka v vrtojbensčini mogoče. (Izpis vseh pojavitev osebnih zaimkov je na voljo v prilogi C.)

Runićeva (2011, 2013) nadalje trdi, da so neslovnični tudi primeri, ko podvajajoča naslonka stoji na začetku povedi, kar privzame tudi za goriško slovenščino in nam prikazuje primer (79) (Runić, 2011, str. 52–53).

(79) a. Jst ga spoštujem njega. [goriška slovenščina]

b. * Ga njega spoštujem. [goriška slovenščina]

(Runić, 2011, str. 52–53)

Pozicijo osebnozaimkovnih naslonk smo preverjali z osmim vprašanjem v vprašalniku (80) in (81), lahko pa jo določimo tudi s pomočjo drugega vprašanja in dvanajstega vprašanja.

Da sta enako sprejemljiva oba vrstna reda, prikazujejo spodnji primeri iz vprašalnika. V (80a), ki je bil sprejet kot najboljši izmed primerov (80), se naslonka pojavlja za zaimkom⁹. V primeru (81d), ki je bil najboljši izmed primerov v (81), pa se podvajajoča naslonka nahaja pred naglašnim zaimkom.

(80) a. Pred nj'im **m'jəŋə mə** jə bl'o sr'am. [vrtojbensčina]

b. *Pred nj'im **mə** sr'am **m'jəŋə** jə bl'o. [vrtojbensčina]

c. [?]/* Pred nj'im **mə m'jəŋə** jə bl'o sr'am. [vrtojbensčina]

d. *Pred nj'im sr'am **m'jəŋə mə** jə bl'o. [vrtojbensčina]

⁹ Anketiranci pa so ponudili tudi možnost: Pret nj'im **mə** je **m'jəŋə** bl'o sr'am.

- (81) a. *N'jəɣa bi jst ɣa tək'wə str'asla. [vrtojbensščina]
 b. *Jst bi n'jəɣa ɣa tək'wə str'asla. [vrtojbensščina]
 c. ^{*/}N'jəɣa bi ɣa jst tək'wə str'asla. [vrtojbensščina]
 d. Jst bi ɣa n'jəɣa tək'wə str'asla. [vrtojbensščina]

Enak vrstni red z naslonko pred naglašenim zaimkom je mogoče opaziti tudi v primerih v (82).

- (82) a. Uč'irej **mi** jə m'jənə bl'o t'wəplo. [vrtojbensščina]
 b. Moou, kej vəm pov'jəm, kej sə **mi** jə m'jənə uč'irej zyod'ilo na
 m'wərji? [vrtojbensščina]
 c. Zdej **mi** jə pej m'alo mr'es m'jənə. [vrtojbensščina]
 d. Aja, sej səm prou poz'abla, də **ti** jə t'jəbə itak zm'irej t'wəplo.
 [vrtojbensščina]

Primeroma (82b) in (82d) je skupno to, da je naslonsko podvajanje v odvisnem stavku. V primerih (82a) in (82c) pa je pred naslonko postavljen prislov.

Na tem mestu lahko zaključimo, da so vrtojbenske naslonke običajne wackernagelske naslonke in morajo biti postavljene na drugo mesto v stavku. Če je prvo mesto v stavku zasedeno (v zgornjih primerih to mesto zasedajo osebni zaimek, prislov in veznik), tam ne more stati naglašena oblika osebnega zaimka. Torej, če je prvo mesto v stavku zasedeno s podvojenim osebnim zaimkom, je edini mogoč red osebni zaimek-naslonka, če pa je prvo mesto zasedeno s čemerkoli drugim kot podvojenim osebnim zaimkom, je edini mogoč vrstni red naslonka-osebni zaimek.

4.5.2 Spol, oseba, število in sklon pri naslonskem podvajanju

Četrto vprašanje vprašalnika je ugotavljalo, ali do naslonskega podvajanja pride ob podvajanju argumenta s kakršnimikoli vrednostmi za spol, osebo, število in sklon, ali pa je morda naslonsko podvajanje omejeno le na argumente, ki imajo kakšne določene vrednosti teh kategorij – in če tako, katere vrednosti. Stavki, s katerimi smo to ugotavljali, so v (83).

- (83) a. Alora, **m'jənə mi** d'ejte 25 dek mortad'ele. [vrtojbenščina]
 b. Kej **t'jəbə tə** m'wəti, čə kəd'im? [vrtojbenščina]
 c. Jst bi **ɣa n'jəɣa** tək'wə str'asla. [vrtojbenščina]
 d. Ma **m'jənə mə** j'ut্রে নə bo d'jələt. [vrtojbenščina]
 f. ^{*/}L'eja **n'əm nəm** ni neč prəp'onudla zə p'et. [vrtojbenščina]
 g. R'ečte **jəm** tut **n'jəm**, nej pr'ideju na prect'avu. [vrtojbenščina]
 h. Kej **v'əm vəm** jə vʃ'jəč ta 'auto? [vrtojbenščina]
 i. Ma kej **v'əs vəs** nə p'jəčə v'jəst, də ste zəpr'auli us'ə s'oude. [vrtojbenščina]
 j. **N'əs** si **nəs** nə 'upa niti poyl'adət, tək'wə jə f'ouš. [vrtojbenščina]

Na podlagi rezultatov vprašalnika je naslonsko podvajanje v vrtojbenščini možno v tožilniku, dajalniku in rodilniku. Možnosti naslonskega podvajanja v dvojini nisem preverjala, saj se v vrtojbenščini le redko uporablja. Na podlagi rezultatov vprašalnika lahko zaključimo, da je naslonsko podvajanje dejansko neodvisno od osebe, števila ali sklona. Vprašljiv je le primer naslonskega podvajanja v prvi osebi množine. Toda sprejemljivost naslonskega podvajanja v prvi osebi množine lahko potrdim s primerom (84e); poleg tega primera v (84) navajam iz gradiva spontanega posnetka še nekaj primerov za ostale sklone in števila.

- (84) a. Səm dv'akrat doživ'jəla ta festiv'al. In **m'ene mi** je tk'wə lp'wə /.../
 b. **M'eni mi** je b'la vʃ'eč t'ista tv'oja id'eja o več'irji /.../
 c. Ma Suz'ana, **t'ebe ti** ni b'lo n'eč reč'eno-za t'edən otr'oka b'omo iyr'ali 'enkrət.
 d. Ne, **t'ebe te** ni b'lo po un'im poyr'əjbi od m'ame ot P'etre.
 e. Da'nilo 'otpre vr'ata, ma sej je pr'ou ... ma v'jəš, k'aj **nam** pole r'ata **nam** sp'odi, **nam** r'atajo led'ene pl'oščice.
 f. **V'əm** sm **vəm** pov'jədla, k'aj sə mi je zɣod'ilo z'adnjič u S'alooni?

Omeniti je sicer treba, da se v zvočnem posnetku ne pojavljajo zgledi naslonskega podvajanja s tretjeosebno edninsko in množinsko naslonko, a so jih govorci, kot smo videli v (83c) in (83g), ocenili kot sprejemljive.

Zaključimo torej lahko, da naslonsko podvajanje ni omejeno na naslonke določenih vrednosti števila, spola in osebe. Obstaja sicer omejitev glede na sklon, in sicer na tožilniške, dajalniške in rodilniške oblike, a je ta omejitev pogojena preprosto s tem, da v ostalih sklonih naslonska oblika ne obstaja.

4.5.3 Naslonsko podvajanje v vprašalnih zvezah

V (85, 86) so primeri naslonskega podvajanja v vprašalnih zvezah, saj Marušič in Žaucer (2009, str. 288) predlagata, da se natančneje razišče primere naslonskega podvajanja v vprašalnih zvezah. Medveščkova (2010, str. 10) s primeri (85) prikaže, da je naslonsko podvajanje v vprašalnih zvez mogoče, vendar le ko gre za vprašalno zvezo v dajalniku, kot kaže primer (85a). Ob vprašalnih zvezah v tožilniku, (85b), in rodilniku, (85c), pa naslonsko podvajanje za večino govorcev solkanščine po Medveščkovi ni sprejemljivo.

(85) a. Komu mu paše plavat u Soči?	[solkanščina]
b. * Koga ga je Boštjan videl?	[solkanščina]
c. * Koga si se ga spomnu?	[solkanščina]

S podobnimi primeri (86) sem s petim vprašanjem tudi sama preverjala sprejemljivost naslonskega podvajanja v vprašalnih zvezah.

(86) a. * K'wəmu mu p'ašə po kos'ili še sladol'et?	[vrtojbenščina]
b. * K'wəya ya jə M'ija pokl'icəla?	[vrtojbenščina]
c. * K'wəya pr'aviš, da si ya uč'irej sr'jəčou?	[vrtojbenščina]
d. ?/* K'wəmu pr'aviš, da si mu pos'wədə s'oude?	[vrtojbenščina]

Za večino govorcev vrtojbenščine naslonsko podvajanje v vprašalnih zvezah ni sprejemljivo. Edini primer, ki so ga pri vprašalnih zvezah vsaj nekateri govorcev sprejeli, je (86d).

4.5.4 Dvopredmetna konstrukcija z dvema polnima zaimkoma

Marušič in Žaucer sta v analizo o naslonskem podvajanju vključila tudi dvopredmetno konstrukcijo z dvema zaimkoma. Primer (87) so govorci goriške slovenščine označili kot mogoč (Marušič in Žaucer, 2010, str. 105).

- (87) **Meni mi ga njega** niso teli predstavit. [goriška slovenščina]
(Marušič in Žaucer, 2010, str. 105)

Ker so govorci goriške slovenščine primer (87) označili kot mogoč, je Medveščkova (2010) pri govorcih solkanščine poskušala pridobiti več podatkov, oziroma potrditi tezo tudi za solkanščino, kot prikazujejo primeri (88 a–c).

- (88) a. **Tebi ti ga njega** ni trjba poklict. [solkanščina]
b. **Meni mi ga njega** ni wrjdo niti omenjat. [solkanščina]
c. **Vam vam jih njih** ni trjba poslušat. [solkanščina]
(Medvešček, 2010, str. 10)

Kot sprejemljive naj bi primere z dvema podvojenima zaimkoma označili tudi govorci solkanščine (Medvešček 2010). S primeri, narejenimi po vzoru primerov Medveščkove, (89), sem nameravala možnost dvopredmetne konstrukcije preverjati tudi pri govorcih vrtojenščine.

- (89) a. ***T'jəbə ti ɣa n'jəɣa** ni tr'jəba pozdr'avit.
(Tebi ti ɣa ali Tebi ti njəɣa) [vrtojenščina]
b. ***M'jənə mi ɣa n'jəɣa** ni vr'jədno niti pɔɣl'adət.
(Meni mi ɣa ali Meni mi njəɣa) [vrtojenščina]
c. ***V'əm vəm jəh n'jəh** ni tr'jəba pov'abit.
(Vam vam jih ali Vam vam njih) [vrtojenščina]

Govorci vrtojenščine so zgornje primere (89) označili kot nesprejemljive. V večini primerov so predlagali, da se pri drugi konstrukciji opusti naslonka ali podvojeni argument. Vendar je treba opozoriti, da primeri v (88) in (89) niso primeri

dvopredmetne konstrukcije. Kot primer dvopredmetne konstrukcije bi bilo mogoče upoštevati le primera (88b)/(89b), a imata hkrati tudi razgradnjo, po kateri nista primer dvopredmetne konstrukcije. Vsi primeri v (88)/(89) vsebujejo dva stavka in pri (88a)/(89a) in (88c)/(89c) je dajalniška zveza del zgornjega stavka (prim. *meni ni treba*), rodilniška/tožilniška pa del spodnjega stavka (prim. *poklicati njega*). Pri (88b) in (89b) pa je hkrati možna tudi razgradnja [ni vredno [pogledat meni njega]]. Primeri, vključeni v anketo, in s tem tudi rezultati tako za presojanje možnosti naslonskega podvajanja v dvopredmetni konstrukciji niso relevantni, govorimo lahko le o hkratnem neposredno stičnem podvajanju dveh argumentov. Zato sem naknadno, a le pri 5 govoric vrtojbensčine, s primerom (87), ki sta ga pri govoricah goriške slovenščine preverjala že Marušič in Žaucer (2010, str. 105), preverila možnost dvopredmetne konstrukcije z dvema polnima zaimkoma. A tudi ta primer so vsi govorci zavrnili in kot možne primere zopet predlagali tiste primere, kjer je pri drugi konstrukciji opuščena naslonka ali podvojeni argument. Naslonsko podvajanje v dvopredmetni konstrukciji torej govorci vrtojbensčine vsekakor ocenjujejo kot nesprejemljivo, ni pa nujno jasno, kaj je za to razlog, saj kot nesprejemljivo ocenjujejo tudi podvajanje argumentov, ki na levem obrobju stojita stično, izvira pa dajalniški iz glavnega stavka, rodilniški/tožilniški pa iz nedoločniškega polstavka.

4.5.5 Kontekst, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje

Ker Runičeva (2011) trdi, da je naslonsko podvajanje neodvisno od konteksta, sem želela z dvanajstim vprašanjem preveriti, če ta teza drži. V spodnji tabeli podajam procentualni prikaz sprejemljivosti primerov v ustvarjenem dialogu.

Moool, kej vəm pov'jəm, kej sə mi jə uč'irej zyod'ilo nə m'wərji?	76 %
Moool, kej vəm pov'jəm, kej sə mi jə m'jənə uč'irej zyod'ilo nə m'wərji?	14 %
Mə nə br'iya!	18 %
M'jənə mə nə br'iya!	82 %
Ma dej, ma kej t'jəbə tə nə br'iya, kej si b'ojo ləd'jə m'islɲi ot t'jəbə, k us'ih tək'wə ol'ajəš?	68 %
Ma dej, ma kej tə nə br'iya, kej si b'ojo ləd'jə m'islɲi ot t'jəbə, k us'ih tək'wə ol'ajəš?	34 %
Ma m'jənə mə itak nik'oli ni br'iyəlo, kej si ljəd'jə m'islɲu ot m'jənə!	60 %
Ma m'jənə itak nik'oli ni br'iyəlo, kej si ljəd'jə m'islɲu ot m'jənə!	40 %
Zd'ej mi jə pej m'alo mr'es.	84 %

Zd'ej mi jə pej m'alo mr'es m'jəŋə .	14 %
Njə, m'jəŋə ni mr'es.	24 %
Njə, m'jəŋə mi ni mr'es.	80 %
Aja, sej səm prou poz'abla, də ti jə t'jəbə itak zm'irej t'wəplo.	76 %
Aja, sej səm prou poz'abla, də jə t'jəbə itak zm'irej t'wəplo.	26 %

Tabela 5: Procentualni prikaz sprejemljivosti primerov naslonskega podvajanja v danem kontekstu

Pri preverjanju konteksta sem želela, čeprav je to ustvarjen dialog, podati dialog, ki bi se anketirancem zdel čim bolj spontan in naraven, torej vsakdanji. V zgornji tabeli so tako podani različni primeri. Anketiranci so morali izbirati med dvema ponujenima stavkoma, ki sta bila umeščena v kontekst (gl. 12. vprašanje vprašalnika-Priloga A). Kot eno od možnosti sem v vseh primerih ponudila stavek z naslonskim podvajanjem polnega zaimka z naslonko. Kot drugi primer pa je bil ponujen stavek, ki ima samo polni zaimek, ali različica stavka z naslonskim podvajanjem brez polnega zaimka, torej samo z naslonko. Odstotek ob posameznem stavku Tabele 5 pomeni, koliko govorcev je posamezni stavek izbralo kot po njihovem naravnejšo različico dvojice. Opozoriti pa je potrebno, da bi bila za odstotek govorcev, ki so eno različico dvojice izbrali kot po njihovem naravnejšo, druga različica nujno ocenjena kot nesprejemljiva¹⁰.

Primerom iz zgornje tabele, ki so jih govorci z višjim odstotkom izbrali kot po njihovem naravnejšo različico, je skupno tudi naslednje. Ko oseba začne pogovor, o obveznosti ali neobveznosti podvajanja polnega zaimka z naslonko ne moremo soditi, ker je v tem primeru očitno najobičajnejša raba samo naslonske oblike, (90).

(90) a. Moood, kej vəm pov'jəm, kej sə **mi** jə uč'irej zγod'ilo nə m'wərji?

[prvi dialog 12. vprašanja]

b. Zd'ej **mi** jə pej m'alo mr'es.

[drugi dialog 12. vprašanja]

V odgovoru na vprašanje o posameznem argumentu – torej ko ta argument v odgovoru predstavlja temo – pa imajo informanti za najobičajnejšo možnost rabo naslonsko podvojenega polnega zaimka, (91). Temo predstavlja zaimkovni argument tudi v (92), in tudi tu imajo informanti za najobičajnejšo možnost rabo naslonsko podvojenega polnega zaimka.

¹⁰ Ampak le v tistih primerih, kjer vsota obeh odstotkov znaša 100 %. Kjer vsota presega 100 %, pa so se nekateri govorci odločili, da sta za njih oba primera sprejemljiva. Kjer vsota procentov ene in druge različice ne znaša 100 %, pa so anketiranci ponudili drugo varinatio. Rezultate gl. v Prilogi B.

- (91) a. **M'jəno mə** nə br'iya! [prvi dialog 12. vprašanja]
 b. Njə, **m'jəno mi** ni mr'es. [drugi dialog 12. vprašanja]

- (92) a. Ma dej, ma kej **t'jəbə tə** nə br'iya, kej si b'ojə ləd'jə m'islɲi ot t'jəbə, k
 us'ih tək'wə ol'ajəš? [prvi dialog 12. vprašanja]
 b. Aja, sej səm prou poz'abla, də **ti** jə **t'jəbə** itak zm'irej t'wəplo.
 [drugi dialog 12. vprašanja]

Med poslušanjem posnetka spontanega govora pa sem zasledila primere (93), ki bi lahko potrdili predlagano tezo, do katere sem prišla na podlagi rezultatov sprejemljivostnih sodb, ki so prikazani v Tabeli 5.

- (93) a. Da ne us'e ost'ane u s'ərcu in na pap'irju, tak'o da d'ajmo se poy'ovorit na š'tiri oč'i, zak'aj smo prect'avo otpov'edali ... Ja, zak'aj smo jo odpov'edali? Ja, **m'ene** tudi to zan'ima ...
 b. Jst, kar səm nap'isala nis'əm razum'ela kot γr'obo, **m'ene** samo **mi** je b'lo pa nel'oγično, iz zγ'oraj nap'isaneγa, kar si zγ'oraj nav'edla ... **mi** je b'lo nel'oγično, da bi zar'adi t'isteγa otpov'edali prect'avo ...
 c. Jst səm že t'isti d'an r'ekla, N'ini in t'ebi, da **m'eni** se **mi** zd'i br'eγ v'eze d'elat za dv'e v'ərsti ljud'i ... Ja s'amo smo tudi zdeγ nər'd'ili za dv'e v'ərsti ljud'i ... Pa ni biu probl'em ... Ja, ma to je druγ'ače, ...
 d. Jst v'em, da k'adar pr'ide prect'ava, je lahk'o p'ouno, lahk'o ni ... tudi pr'azno, ta r'izik spr'ejmem tudi **m'eni** se **mi** γr'e za 'eno kv'aliteto prect'ave
 e. **M'eni mi** ni se us'akič prect'avit sam'o, da si prez'enten t'am, konkr'etno je tr'eba izbr'at kat'ero prect'avo za kat'ero ...
 f. V p'ərvi v'ərsti, jst lahk'o r'ečem, da **m'eni mi** t'isto ni bil'o uš'eč, jst səm t'ak t'ip, da **mi** je t'isti vizu'elni konc'ept zel'o uš'eč, ...
 g. **M'ene mi** t'wə ni v'ažno t'olko ... **M'ene** γled'e nə t'wə, də jə t'wə b'la b'olnica, **mə** t'wə ni m'wətlə ... **M'ene** se **mi** zd'i p'isanje m'ejlou tak'wə n'eos'ebno ... Druγ'ače spl'oh ni b'iu probl'em ... če **ti** se n'isi

č'utla in si im'ela sv'oje razl'oje, jst bi **te** podp'ərla **m'ene**, res, ne bi b'iu probl'em ... dr'uyič d'ejmo si r'ajš pov'jədət al pa 'enmu in p'ole si pov'jəmo ...

Ko oseba začne pogovor in želi v pogovor vpeljati drugega govorca (93a), da poda svoje mnenje in navede argumente, naslonskega podvajanja ni zaslediti. Primeri v (93b–g) pa prikazujejo nadaljevanje začete teme. V vseh teh primerih je mogoče zaslediti naslonsko podvajanje naslonk. Pri vsaki osebi, ki se bo vključila v pogovor in podala svoje mnenje/argumente, bo mogoče zaslediti naslonsko podvajanje. Toda opozoriti je treba, da je to osamljen primer, ki bi dejansko lahko pomenil odklon od vrtojbenskega sistema. Da bi ga lahko imeli za kakršenkoli dokaz za potrditev zgornje teze, tj. da ko oseba začne pogovor, o obveznosti ali neobveznosti podvajanja polnega zaimka z naslonko ne moremo soditi, bi morali primer skupaj z različico brez polnega zaimka preverjati pri govorcih.

Poleg vseh omenjenih lastnosti v zvezi s kontekstom je naslonsko podvajanje v veliki meri odvisno tudi od vrste glagola. Vsem izpisanim primerom v (94) je skupno to, da ustrezajo spisku glagolov, ki jih Krapova in Cinque (2008) navajata kot glagole, ob katerih se v bolgarščini vedno pojavlja naslonsko podvajanje.

- (94) a. **M'eni mi** je j'asno, kak'o so stvar'i ... Ne, ne velj'a s'amo z'ate, ...
 b. **M'ene**, če se zm'jənmə, da b'omo rač'unali ... b'omo rač'unali, **m'ene** t'wə se **mi** je zd'jəlo tk'wə, kə n'ismo niti t'olko 'iɣərc še iɣr'ali ..., id'eja je d'obra, **m'eni** tudi os'ebno se **mi** zd'i d'obra id'eja, sam je pa tak'o, da s f'inančneya vid'ika, b'omo s pr'ostov'olnimi prisp'euki več zasl'užli, z os'ebneya vid'ika pa se **mi** zd'i d'obra id'eja
 c. **M'ene** t'wə, v'jəš ku **me** je tok'alo, v'jəš kaj, Andr'eja, ti l'ohko r'ečeš, ku č'eš, mi smo tək'wə ispelj'ali ... tk'wə je in k'wənc ...
 č. Smo r'ekli ne, ne bi šl'a 'jəɣrt, sm'o r'ekli ja, bi šl'a ... **m'ene mi** je us'e 'en p'ənin, če tək'wə poyl'adəm ...
 d. **M'ene mə** je zm'wətlə ed'ino t'isto, p'ərvo smo r'ekli, da ja, pole da ne
 e. Jst, kar səm v'idu knj'iɣu od 'une V'esne B'atayelj, ... Je ɣr'afika S'oča nərd'ila, **m'jəne sə mi** zd'i u r'edi

- f. Da je t'ekst pov'ezan s sl'iko, kar je najl'epše za otr'oka ... **M'eni** n'ajbol ... **m'eni mi** γr'e n'ajbol na ž'iuce, kjer je sl'ika in potem t'ekst, ki se nan'aša na sl'iko je na dr'uyi str'ani to **m'eni mi** je prou ..., ker jst **mu** b'erem tak'o, da on γl'eda sl'iko
- g. Ma, v'jəš, kək'wə jə b'lo ləp'wə, t'wə ot Š'ima, prect'aviteu, **m'ene mi** je b'lo simp'atično ...
- h. Jst pa ne bi šl'a v nadaljev'anje ... **m'eni** te dv'ojke, **mi** nikj'er se n'iso isk'azale ku d'obre
- i. **M'eni mi** je b'la vš'eč t'ista tv'oja id'eja o več'irji ...
- j. V dec'embu je šest vaj **m'eni** je to m'alo ... Pou l'eta za v'aje za 'eno prect'avo ... **M'eni** t'wə sə **mi** zdi sam je tək'wə, usaj **m'ene mi** d'jəla t'kwə ... čə ti v'jəš, də im'əš ful č'asa in ful v'aj ...
- k. Səm dv'akrat doživ'jəla ta festiv'al. In **m'ene mi** je tk'wə lp'wə /.../
- l. Ma **m'ene mi** γr'e ful nə žiuce, zə mud'im, ma **mi** pač ne r'ata
- m. Ma sej ni tək'wə sl'ab zr'ak ... ma **t'ebe** ni, k si t'aka, ma Tad'eja to zmərz'ava ma **m'ene** pr'ou ... **M'ene me** tud k'uha sk'wəzi ... ma r'jəs ... ma sk'wəzi ... ja **m'eni** pa te kl'ime so **mi** 'opasne ... **M'ene me** prou spot'i t'isto um'etno ... **M'ene me** z'əčne b'wəlet γl'ava ... **m'ene me** to z'əčne ... to **me** z'əčne **m'ene**, ma **m'ene me** pa pr'ou spot'i
- n. N'isəm dob'ila še l'ikou ... **M'eni mi** je ful t'əško, ker bi m'orau biti us'ako l'eto druγ'ačən ma zak'aj, **m'en** pa se **mi** zd'i, da to ne bi b'lo potr'ebno ...

Vprašanje o kontekstu, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje, je torej zelo zanimivo in sem se mu poskusila posvetiti. Z vprašalnikom sem preverjala obveznost naslonskega podvajanja, zato sem navedla nekaj primerjalnih podatkov sprejemljivosti ustreznice z naslonsko podvojenim argumentom, ustreznice z nepodvojenim argumentom in ustreznice s samo naslonsko izraženim zaimkom. Opozoriti pa je treba, da je primere s podvojeno naslonko smiselno primerjati le s primeri brez naslonke, ne pa s primeri, kjer se pojavlja samo naslonka. V vseh primerih, kjer smo naslonsko podvajanje primerjali s primeri, ki imajo samo zaimek, se je različica s samo zaimkom

izkazala za manj primerno. Glede na to lahko zaključimo, da je naslonsko podvajanje načeloma obvezno, torej neodvisno od konteksta.

Na drugi strani primeri iz zvočnega posnetka nakazujejo, da naj bi bilo naslonsko podvajanje vseeno odvisno od konteksta. Primeri (93) iz posnetka spontanega govora nakazujejo, da je jezikovno okolje, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje, omejeno na odgovore na začeto temo oz. odgovore na postavljeni argument oz. mnenje. Naslonskega podvajanja ni mogoče zaslediti le v primeru, ko oseba začne temo in vanjo vpelje novega govorca (93a).

Z rezultati vprašalnika bi lahko zaključili, da je naslonsko podvajanje neodvisno od konteksta. Kot je razvidno iz tabele, so možni tudi primeri s samo naslonko, in na podlagi teh primerov bi lahko rekli, da je naslonsko podvajanje odvisno od pomena/konteksta. Ampak tovrstni zgledi ne pojasnjujejo (ne)obveznosti naslonskega podvajanja in ne povedo ničesar, ker pač ne gre za polni zaimek, ki bi bil ali ne bil podvojen. Zato sem pogledala tudi svoj korpus spontane vrtojbenščine. Večinoma tudi tu podatki nakazujejo na to, da so polni zaimki vedno podvojeni. Kljub temu je mogoče najti tudi primere s samo naslonko, ampak to glede (ne)obveznosti naslonskega podvajanja, kot je bilo omenjeno že pri rezultatih vprašalnika, ne pojasnjuje ničesar. V (93a) je prikazan tudi en primer brez podvajanja, en primer pa je mogoče zaslediti tudi med primeri v (94). Če naj bi imeli to za kakršenkoli dokaz, bi bilo treba primer skupaj z različico z naslonskim podvajanjem preverjati pri govoricah. Do nadaljnjega pa ta primer predstavlja zanemarljiv odklon.

Na podlagi vseh rezultatov na tem mestu lahko zaključim, da je naslonsko podvajanje tudi v vrtojbenščini obvezno in s tem neodvisno od konteksta, torej so rezultati moje raziskave skladni z ugotovitvami Runičeve (2011) za prizren-timoško srbščino. Obenem se je naslonsko podvajanje pogosto pojavilo pri t. i. duševnih in telesnih glagolih (Meni mi je mraz; Mene me ne briga; Meni se mi zdi), ki jih navajata Krapova in Cinque (2008) in smo jih zapisali že v poglavju 2.4.3 (Vrsta glagola in naslonsko podvajanje).

4.6 Sklep raziskave

V 4. poglavju sem predstavila rezultate, ki sem jih dobila z vprašalnikom, in rezultate glede na izhodiščna raziskovalna vprašanja tudi komentirala. Glede distribucije naslonskega podvajanja v vrtojbensščini sem ugotovila naslednje. Naslonsko podvajanje je omejeno na osebne zaimke in je neodvisno od spola, sklona in števila naglašene zaimke, saj se pojavi v vseh sklonih, kjer naslonska oblika zaimke sploh obstaja. Naslonka se vedno pojavi na drugem mestu v stavku ne glede na položaj naglašene zaimke. Ta je lahko na prvem mestu, torej pred naslonko, naslonskemu nizu lahko sledi, lahko pa se nahaja tudi drugje v stavku. Zdi se, da omejitev naslonskega podvajanja, ki jih je opazovala Runičeva (2011, 2013) za prizren-timoško srbščino, v vrtojbensščini ni. Ravno tako ni nikakršne zahteve glede medsebojnega položaja naslonke in osebne glagolske oblike znotraj stavka. Glagol in naslonka se lahko nahajata drug poleg drugega v obeh vrstnih redih, glagol pa je lahko od naslonke tudi ločen.

Glede na tezo Runičeve vrtojbensščina (kot del goriške slovenščine) naj ne bi bila popoln protiprimer Boškovičevi (2008) posplošitvi, saj je podvajanje zaimka v goriški slovenščini (tako kot v prizren-timoški srbščini) možno le, če zaimek ni modificiran, kar nadalje pomeni, da v primerih, kjer naslonsko podvajanje najdemo, zaimek ni NP temveč DP. Toda sklep, ki ga izpelje Runičeva, se za vrtojbensščino na podlagi rezultatov vprašalnika ne zdi mogoč. Ker teze Runičeve o zgradbi zaimkov v goriški slovenščini in prizren-timoški srbščini na podlagi primerov v (59) ne moremo komentirati, tudi vpliva obstoja naslonskega podvajanja v vrtojbensščini na Boškovičevo posplošitev ne moremo ovrednotiti. Vprašanje modifikacije zaimkov v narečjih, ki poznajo naslonsko podvajanje, torej ostaja odprto.

Na podlagi sprejemljivostnih sodb primerov, s katerimi smo preverjali kontekst, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje, smo ugotovili, da so rezultati raziskave skladni z ugotovitvami Runičeve za prizren-timoško srbščino. Naslonsko podvajanje je tudi v vrtojbensščini obvezno in s tem neodvisno od konteksta, čeprav primeri (93) iz posnetka spontanega govora nakazujejo, da je jezikovno okolje, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje, omejeno na odgovore na začeto temo oz. odgovore na postavljeni argument oz. mnenje. Naslonskega podvajanja osebnozaimkovnih naslonk ni mogoče zaslediti le v primeru, ko oseba začne temo in vanjo vpelje novega govorca (93a). Ker pa je to osamljen primer, ga ne moremo imeti za kakršenkoli dokaz, zato do nadaljnjega

ta primer predstavlja zanemarljiv odklon. Pri poslušanju zvočnega posnetka spontanega govora pa je opaziti, da se je naslonsko podvajanje pogosto pojavilo pri t. i. duševnih in telesnih glagolih, ki jih navajata Krapova in Cinque (2008).

Na podlagi prebrane literature, testov sprejemljivostnih sodb in posnetkov spontanega govora lahko torej zaključimo takole. Vrtojbenske naslonke so brez naglasnice, v veliki meri enklitike, kar pomeni, da se morajo nasloniti na gostitelja pred seboj. Ko se zaradi poudarka na mestu predmeta pojavi naglasna oblika osebnega zaimka, se argument podvoji z naslonko. Na ta način pridemo do primerov naslonskega podvajanja, kar lepo prikazuje primer, izvzet iz zvočnega posnetka spontanega govora (95).

- (95) *Mi t'wə d'jaləmo, kər nəm ja vš'jəč, u p'ərvi v'ərsti so twə otr'wəci, də jəh razves'əlimo, ... jst səm os'eba, kə bi tə iγ'ərce s'ama po sebi šla γl'edət kə səm še 'wətrok in twə mi je vš'jəč ... M'ene je t'wo b'istvo. Iγr'am, kər mi je vš'jəč, je v p'ərvi v'ərsti mene vš'jəč, jst už'ivam, m'ene mi je r'jəs ləp'wə ...*

5 ZAKLJUČKI

Vrtojbensčina je slovensko narečje, ki se govori v majhnem kraju Vrtojba na zahodni meji Slovenije z Italijo. S pomočjo vrtojbensčine smo odgovorili na štiri teoretična vprašanja in pokazali, da obstoječih analiz naslonskega podvajanja ne moremo uporabiti za analizo vrtojbensčine.

Naslonsko podvajanje je ponovitev naslonske oblike osebnega zaimka ob samostalniški besedni zvezi (oz. posamostaljeni pridevniški besedni zvezi) ali ob naglasni obliki osebnega zaimka (oz. katerem koli drugem samostalniškem zaimku) v isti stavčnočlenski vlogi. Naslonsko podvajanje je omejeno na narečja primorske narečne skupine, tako da lahko sklepam, da je pojav verjetno posledica jezikovnega stika z zemljepisno stično furlanščino (in manj z beneškim narečjem italijanščine). Bošković (2008) ta pojav opaža pri naslednjih jezikih: bolgarščina, španščina, romunščina, makedonščina, grščina, albanščina ter nekatera italijanska narečja. Te jezike povezujeta dve skupni lastnosti: naslonke v vseh naštetih jezikih stojijo pred glagolom in vsi naštetih jeziki imajo določne člene, torej ustrezajo Boškovičevi posplošitvi. S pomočjo vprašalnika in zvočnega posnetka spontane vrtojbensčine sem ugotovila, da naslonsko podvajanje ni omejeno na jezike z obglagolskimi naslonkami in določnim členom in zato teorija Franka in Kingove (2000) ne more biti uporabljena, pod vprašaj pa je postavljena tudi Boškovičeva posplošitev (2008).

Vrtojbenske naslonke so breznaglasnice, v veliki meri enklitike, kar pomeni, da se navezujejo na gostitelja na levi strani. Gostitelj je v tem primeru naglasna oblika osebnega zaimka, ki zapolnjuje potrebo po prisotnosti predmeta in se na to mesto postavlja, kadar se nekaj poudarja. Končni rezultat je pojav naslonskega podvajanja.

Tezo Runičeve, da naj vrtojbensčina (kot del goriške slovenščine) ne bi bila popoln protiprimer Boškovičevi (2008) posplošitvi, smo poskušali potrditi s pridevniško modifikacijo zaimkov. Runičeva (2011, 2013) glede na pridevniško modifikacijo zaimkov izpelje sklep, da so zaimki v teh dveh narečjih obenem D- in N-elementi. V primerih, kjer se pojavlja naslonsko podvajanje, je zaimek D-element, v primerih, ko je zaimek modificiran, pa je zaimek N-element. Ker en in isti zaimek ne more biti hkrati N- in D-element, podvajanja nikoli ne srečamo na modificiranih zaimkih, obenem pa to pomeni, da imata ti dve narečji v leksikonu dve vrsti zaimkov (N- in D-elemente).

Toda sklep, ki ga izpelje Runičeva, se za vrtojbensščino na podlagi rezultatov vprašalnika ne zdi mogoč. To nadalje pomeni, da vpliva obstoja naslonskega podvajanja v vrtojbensščini na Boškovićevo posplošitev ne moremo ovrednotiti. Za prihodnje raziskave torej puščam odprto vprašanje modifikacije zaimkov v narečjih, ki poznajo naslonsko podvajanje. Morda bi bilo smiselno, da se na podlagi zgoraj navedenih primerov preveri možnost modifikacije na način, da se najprej izloči vse tiste govorce, ki ne sprejmejo različice samo s polnim zaimkom, kot v (59b) zgoraj, potem pa se tiste, ki (59b) sprejmejo, preveri še z različico samo z naslonko, kot v (59a) zgoraj.

Runičeva (2011, 2013) je glede na podatke svojih informatorjev o sprejemljivosti primerov, v katerih se naslonka podvaja ob nezaimkovnih argumentih, nasprotovala trditvi Marušiča in Žaucerja (2009, 2010), ki sta ugotavljala, da je naslonsko podvajanje v goriški slovenščini omejeno na zaimke. Rezultati tu predstavljenega vprašalnika so pokazali, da je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini omejeno na osebne zaimke in tako naslonka nikoli ne ponovi nezaimkovnega argumenta, torej lastnega imena ali samostalnika. Osebni zaimki so torej v vrtojbensščini ponavadi D-elementi. Vsaj kar se tiče osebnih zaimkov, je torej predpostavka o obstoju DP-projekcije nujna. Tako naslonsko podvajanje ni problematično za Boškovićevo posplošitev, obenem pa ne vzdrži trditve Runičeve o sprejemljivosti primerov, v katerih se podvajajo nezaimkovni argumenti. Že pred mano sta Marušič in Žaucer (2010, str. 114) predlagala morebitno možnost rešitve posplošitve. Posplošitev se lahko glede na zbrane podatke o naslonskem podvajanju po novem priredi, in sicer kot v (96).

(96) *Samo jeziki z določnimi členi dopuščajo možnost naslonskega podvajanja ob nezaimkovnih argumentih.*

Naslonsko podvajanje je večinoma mogoče zaslediti v jezikih, v katerih se naslonski niz pojavlja v obglagolskem položaju. Pojav naj ne bi bil značilen za jezike, v katerih se naslonski niz pojavlja v t. i. wackernaglovskem položaju, tj. na drugem mestu v stavku (Franks in King, 2000, str. 251). Slovanski (knjižni) jeziki, z izjemo makedonskega in bolgarskega jezika, večinoma ohranjajo Wackernaglovo pravilo položaja naslonskega niza na drugem mestu v stavku za prvim naglašenim stavčnim členom ali za njegovim prvim delom. Vrtojbensščina, ki pozna pojav naslonskega

podvajanja, torej ne sovпада s teorijo Franksa in Kingove, da je naslonsko podvajanje omejeno na obglagolski položaj v stavku.

Runićeva (2011, str. 43) trdi, da v prizren-timoški srbščini in goriški slovenščini med podvojenim zaimkom in naslonko ne more stati glagol. Med tema dvema sestavnikoma Runićeva sicer dovoljuje možnost nekaterih drugih elementov, kot so druge naslonke ali prislov, nikoli pa naj med sestavnikoma ne bi mogel stati glagol. A rezultati te naloge za vrtojbensščino dokazujejo ravno nasprotno, da se med naslonko in podvojeni argument lahko vrinejo tudi različni drugi elementi, vključno z glagolom.

Naslonsko podvajanje se v vrtojbensščini najpogosteje pojavlja v kontekstu s prvo ali drugo osebo ednine, vendar to ne pomeni, da naslonskega podvajanja v tretji osebi ne pozna; take zglede govorci ocenjujejo kot sprejemljive. Za večino govorcev vrtojbensščine naslonsko podvajanje v vprašalnih zvezah ni sprejemljivo, prav tako govorci vrtojbensščine primere v dvopredmetni konstrukciji ocenjujejo kot nesprejemljive. Toda glede na predhodnje primere podvajanja argumentov, ki na levem obrobju stojita stično, izvira pa dajalniški iz glavnega stavka, roditeljski/tožilniški pa iz nedoločniškega polstavka, in so jih prav tako zavrnili, ni jasno, kaj je razlog, da so ti primeri označeni kot nesprejemljivi.

Rezultati vprašalnika glede konteksta, v katerem se pojavlja naslonsko podvajanje, so skladni z ugotovitvami Runićeve (2011). Naslonsko podvajanje je načeloma obvezno, saj ko se v vrtojbensščini uporabi polni zaimek, je načeloma podvojen z naslonko. Nekaterim primerom iz vprašalnika je skupno, da primerov brez naslonskega podvajanja ni mogoče zaslediti, ko oseba začne pogovor. Podobno situacijo je sicer zaslediti tudi v primeru (93), ki je izvzet iz zvočnega posnetka. Ker pa je to osamljen primer, ga ne moremo imeti za kakršenkoli dokaz, zato do nadaljnjega ta primer predstavlja zanemarljiv odklon. Naslonsko podvajanje se je pogosto pojavilo tudi pri t. i. duševnih in telesnih glagolih, v čemer je naslonsko podvajanje v vrtojbensščini podobno podvajanju v npr. bolgarščini (prim. Krapova in Cinque 2008).

6 VIRI

- Anagnostopoulou, E.** (2006). Clitic doubling. V Martin Everaert in Henk van Riemsdijk (ur.). *The Blackwell Companion to Syntax, Volume I*. Malden in Oxford: Blackwell, 519–581.
- Arnaudova, O. in I. Krapova.** (2007). Clitic reduplication in Bulgarian: towards a unified account. V Richard Compton et al. (ur.). *Formal Approaches to Slavic Linguistics. The Toronto Meeting 2006*. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications, str. 1–24.
- Bošković, Ž.** (2001). *On the Nature of the Syntax-Phonology Interface: Cliticization and Related Phenomena*. Elsevier.
- Bošković, Ž.** (2005). On the locality of left branch extraction and the structure of NP. *Studia Linguistica* 59, str. 1–45.
- Bošković, Ž.** (2008). What will you have, DP or NP?. V E. Elfner in M. Walkow (ur.). *NELS 37: Proceedings of the 37th Annual Meeting of the North East LS*. Amherst, MA: GLSA, str. 101–114.
- Bošković, Ž.** (2009a). The NP/DP analysis and Slovenian. V J. F. Bailyn in sodelavci (ur.). *Proceeding of the University of Novi Sad Workshop on Generative Syntax 1*. Novi Sad: Univerza v Novem Sadu, str. 53–73.
- Bošković, Ž.** (2009b). More on the no-DP analysis of article-less languages. V A. Holmberg (ur.). *Studia Linguistica* 63. New York: Wiley Blackwell, str. 187–203.
- Breznik, A.** (1982): *Jezikoslovne razprave*. II. Ravnine jezikovne strukture: Besedni red v govoru. [Izbral in uredil J. Toporišič.] Ljubljana: Slovenska matica.
- Cinque, G.** (1990). *Types of A'-Dependencies*. Cambridge: MIT Press.
- Erat, J.** (2006). *Furlanska slovnica*. [citirano 2. april 2012]. Dostopno na internetni strani: http://sabotin.p-ng.si/~jezik/furlanscina/Erat_2006_furlanska_slovnica.pdf.
- Franks, S. in T. Holloway King** (2000). *A Handbook of Slavic Clitics*. New York: Oxford University Press.
- Fukui, N.** (1988). Deriving the differences between English and Japanese. V *English Linguistics* 5, str. 249–270.
- Jaeggli, O.** (1986). Three issues in the Theory of Clitics: Case, Doubled NPs, and Extraction. V Hagit Borer (ur.). *The Syntax of Pronominal Clitics*. New York: Academic Press, str. 15–42.

- Jakobson, R.** (1962). *Les Enclitiques Slaves*. Selected Writings I. Mouton: The Hague.
- Julien, M.** (2005). *Nominal Phrases from a Scandinavian Perspective*. Amsterdam: Benjamins.
- Krapova, I. in G. Cinque** (2008). Clitic reduplication constructions in Bulgarian. V Kallulli, D. in L. Tasmowski (ur.), *Clitic Doubling in the Balkan Languages*. Amsterdam: John Benjamins, str. 257–288
- Kržišnik E.** (2009). Predavanja. [citirano 25. marec 2012]. Dostopno na spletnem naslovu: www.student-info.net/.../542501_skj1_krzisnik_predavanja.doc
- Logar, T.** (1975). *Slovenska narečja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Marušič, F. in R. Žaucer** (2007). O določnem ta v pogovorni slovenščini (z navezavo na določno obliko pridevnika). *Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede*. Letn. 55, št. 1/2 (jan.–jun. 2007), str. 223–247.
- Marušič, F. in R. Žaucer** (2009). On Clitic doubling in Gorica Slovenian. In Steven Franks, V. Chidambaram in B. Joseph (ur.). *A linguist's linguist: studies in South Slavic linguistics in honor of E. Wayles Browne*. Bloomington: Slavica, str. 281–295.
- Marušič, F. in R. Žaucer** (2010). Clitic doubling in a determinerless language with second position clitics. V Zybatow G., P. Dudchuk, S. Minor in E. Pshehotskaya (ur.). *Formal studies in Slavic Linguistics, Proceedings of FDSL 7.5*. Frankfurt am Main: Peter Lang, str. 101–115.
- Marušič, F.** (2005). Izročki predavanj-Skladnja. Fakulteta za humanistiko, Dodiplomski študijski program Slovenistika. [citirano 25. marec 2012]. Dostopno na internetni strani: <http://www2.arnes.si/~lmarus/png/uvod05/index.html>.
- Marušič F.** (2009). Naslonke. Izročki predavanj-Skladnja: Naslonke. Fakulteta za humanistiko, Dodiplomski študijski program Slovenistika. [citirano 25. marec 2012]. Dostopno na spletnem naslovu: www.ung.si/~fmarusic/ung/sjIII/predavanje_19.pdf
- Medvešček, D.** (2010). *Podvajanje osebnostnih naslonk v Solkanščini*. Seminarska naloga. Univerza v Novi Gorici.
- Peti-Stantić A.** (2007). Besedni red pri Škrabcu in Maretiću. V *Filološki studii = Filologičeskie zametki = Filološke pripombe = Filološke studije*. 5. Skopje: Institut za makedonska literatura: Univerzitet "Sv. Kiril i Metodij", Filološki

fakultet "Blaže Koneski"; Perm: Permskij gosudarstvennyj universitet; Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, str. 5–16.

Runić, J. (2011). *Clitic Doubling in Non-Standard Serbian and Slovenian Dialects*. Ms. University of Connecticut.

Runić, J. (2013). Cliticization Phenomena in Languages 'on the border'. V *Working papers in Linguistics, Proceedings of the 36th Annual Penn Linguistics Colloquium*. University of Pennsylvania. Volume 19, Issue 1, str. 179–188.

Skubic, M. (1997). *Romanske jezikovne prvine na zahodni slovenski jezikovni meji*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Šekli, M. (2010). Zaimkovno podvajanje predmeta in osebkov v rezijanskem narečju slovenščine: (s stališča jezikovnega stika s furlanščino). V *Treta makedonsko-slovenečka naučna konferencija : makedonsko-slovenečki jazični, književni i kulturni vrski*. Skopje: Filološki fakultet "Blaže Koneski", Univerzitet "Sv. Kiril i Metodij", str. 133–155.

Toporišič, J. (2004). *Slovenska slovnica* (4. izdaja, 2. natis). Maribor: Založba Obzorja.

Trinko, N. (2011). *Podvajanje osebnozaimkovnih naslonk*. Seminarska naloga. Univerza v Novi Gorici.

Volk, J. (2007). Italijanske jezikovne prvine v spontanem govoru v Slovenski Istri. *Series historia et sociologia*. Letn. 17, št. 1 (2007), str. 153–166.

Wikipedija-Prosta enciklopedija. Funkcijska beseda. [citirano 24. marec 2012].

Dostopno na internetni strani: http://sl.wikipedia.org/wiki/Funkcijska_beseda.

PRILOGE

Priloga A: Vprašalnik

Priloga B: Rezultati vprašalnikov

Priloga C: Izpis rabe osebnih zaimkov iz zvočnega posnetka spontanega govora

Priloga A:

Vprašalnik

Sem absolventka podiplomskega študijskega programa Slovenistika na Univerzi v Novi Gorici. V okviru magistrske naloge raziskujem pojav naslonskega podvajanja v vrtojbensčini.

Starost:

Spol: M Ž

Kraj bivanja staršev: mati

oče

Kraj bivanja starih staršev: stara mati

stari oče

V Vrtojbi živim že:

1. Ali se v vrtojbensčini pojavlja fenomen naslonskega podvajanja?

- a) **M'jənə mə** nə br'iya.
- b) **T'wə mə** nə br'iya.
- c) **M'jənə t'wə** nə br'iya.

2. Ali se v vrtojbensčini pojavlja naslonsko podvajanje ob zaimku?

- a) Uč'irej **mi** jə bl'o t'wəplo.
- b) Uč'irej **mi** jə **m'jənə** bl'o t'wəplo.
- c) Uč'irej jə **m'jənə** bl'o t'wəplo.
- d) Kej **tə** žg'ačka, čə ti nərd'im tək'wə?
- e) Kej **t'jəbə** **tə** žg'ačka, čə ti nərd'im tək'wə?
- f) Kej **t'jəbə** žg'ačka, čə ti nərd'im tək'wə?

3. Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensčini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime?

- a) Jst sə **ya M'itju** sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən.
- b) Jst sə **M'itju** sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən.
- c) Jst **jə kəf'jə** rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm.
- d) Jst **kəf'jə** rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm.
- e) Jst **ya J'aneza** spošt'avəm.
- f) Jst **J'aneza** spošt'avəm.
- g) Jst sə **ya t'jəya f'əntka** sp'omnem še iz v'ərteca.

- h) Jst sə **t'jəɣa f'əntka** sp'omnem še iz v'ərteca.
- i) Jst ɣa **t'jəɣa ɣosp'wəda** spošt'avəm.
- j) Jst **t'jəɣa ɣosp'wəda** spošt'avəm.
- k) Jst **ju tələv'izju** rət gl'adəm.
- l) Jst **tələv'izju** rət gl'adəm.

4. V kakšnem spolu, osebi, številu in sklonu se vrsti naslonsko podvajanje?

- ednina

- a) Alora, **m'jənə mi** d'ejte 25 dek mortad'ele.
- b) Kej **t'jəbə tə** m'wəti, čə kəd'im?
- c) Jst bi ɣa **n'jəɣa** tək'wə str'asla.
- d) Ma **m'jənə mə** uč'irej *ni bl'o* u š'wəli/Ma **m'jənə mə** j'utre nə bo d'jələt.

- množina

- a) L'eja **n'əm nəm** ni neč prəp'onudla zə p'et.
- b) R'ečte **jəm** tut **n'jəm**, nej pr'ideju na prect'avu.
- c) Kej **v'əm vəm** jə vš'jəč ta 'auto?
- d) Ma kej **v'əs vəs** nə p'jəčə v'jəst, də ste zəpr'auli us'ə s'oude.
- e) **N'əs si nəs** nə 'upa niti poyl'adət, tək'wə jə f'ouš.

5. Ali je v vrtojbensčini možno naslonsko podvajanje vprašalnih fraz?

- a) **K'wəmu mu** p'ašə po kos'ili še sladol'et?
- b) **K'wəɣa ɣa** jə M'ija pokl'icəla?
- c) **K'wəɣa** pr'aviš, da si ɣa uč'irej sr'jəčou?
- d) **K'wəmu** pr'aviš, da si **mu** pos'wədə s'oude?

6. Ali je v vrtojbensčini mogoče najti naslonsko podvajanje na podlagi dvojne konstrukcije predmeta z dvema celima zaimkoma?

- a) **T'jəbə ti ɣa n'jəɣa** ni tr'jəba pozdr'avit.
- b) **M'jənə mi ɣa n'jəɣa** ni vr'jədno niti poyl'adət.
- c) **V'əm vəm jəh n'jəh** ni tr'jəba pov'abit.

7. Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensčini odvisno od bližine glagola?

- a) Jst sə ɣa **n'jəɣa** boj'im že več l'jət.

- b) Zək'ej **mə** pej **m'jənə** nə *poyr'jəša*?
- c) Zət'wə **mə m'jənə** t'wə *žiucj'əra*.
- d) γd'wə **tə jə t'jəbə** 'jəmu zə n'wərca?
- e) Ma t'jəγa **ji nj'ej** siγ'urno nə *bi pov'jədlə*.

8. Kakšna je pozicija osebnostnozaimkovnih naslonk v stavkih vrtojbenščini?

- a) Pred nj'im **m'jənə mə** jə bl'o sr'am.
- b) Pred nj'im **mə** sr'am **m'jənə** jə bl'o.
- c) Pred nj'im **mə m'jənə** jə bl'o sr'am.
- d) Pred nj'im sr'am **m'jənə mə** jə bl'o.
- e) **N'jəγa** bi jst γa tək'wə str'asla.
- f) Jst bi **n'jəγa γa** tək'wə str'asla.
- g) **N'jəγa** bi γa jst tək'wə str'asla.
- h) Jst bi γa **n'jəγa** tək'wə str'asla.

9. Ali je v vrtojbenščini možna pojavitev primerov tipa: Peter ga je napisal pismo, kot ga Bošković predpostavlja za bolgarščino (Ivo go napisa pismoto.)

- a. *Ivo γa jə nəp'isou **p'ismo**.
- b. J'wəže **ju** jə **Mar'inu** už'alu.
- c. M'inka γa jə **n'onota** spr'auəla u j'wək.
- d. St'arši so **jəh otr'wəke** poyr'jəšəli.
- e. Ivan **ju** jə **uč'itəlcu** dr'ažu.

10. Je vrtojbenščina NP-/DP-jezik?

Včeraj se je moj prijatelj zelo razburil. Pojasniš mi, da ga takega še nisi videl/a, saj **taki on ni bil podoben običajnemu njemu.**

- a) T'aγa **n'jəγa γa** še n'isəm v'idu/la.
- b) T'aγa **n'jəγa** še n'isəm v'idu/la.
- c) T'aγa **γa** še n'isəm v'idu/la.

11. Ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?

- a) Kej **ti** ja bl'o mr'es **t'jəbə** uč'irej?
- b) Kej **ti t'jəbə** ja bl'o mr'es uč'irej?
- c) Kej **ti** ja bl'o uč'irej **t'jəbə** mr'es?
- d) Kej **t'jəbə ti** ja bl'o mr'es uč'irej?
- e) Zək'ej **ja** č'eš **n'jeja** v s'wəji škv'adri?
- f) Zək'ej č'eš **ja n'jeja** v s'wəji škv'adri?
- g) Zək'ej **ja n'jeja** č'eš v s'wəji škv'adri?
- h) Zək'ej **ja** č'eš v s'wəji škv'adri **n'jeja**?
- i) Ma sə **ja n'jeja** sp'omnem še is sr'jədnə š'wələ.
- j) Ma sə **ja** sp'omnem **n'jeja** še is sr'jədnə š'wələ.
- k) **M'jənə mi ja** ni vr'jədnə **n'jəja** niti poyl'adət.
- l) **M'jənə mi ja n'jəja** ni vr'jədnə niti poyl'adət.
- m) T'wə **mi** ja b'lo **m'jənə** jasno žjə od zəč'jətkə.
- n) N'oni smo že mi pəl'j'ali popr'avit 'auto, tək'wə də **ti** ni tr'jəba **t'jəbə** sk'ərbet.
- o) Bi **mu** m'wəyu **n'jəmu** r'ejčt, njə m'jənə./**Mu** m'wəreš **n'jəmu** r'ejčt, njə m'jənə.

12. Ali je naslonsko podvajanje pogojeno s semantiko/kontekstom?

Skupina fantov sedi v baru. Pogovarjajo se.

Govorec A: Moou, kaj vam povem, kaj se **mi** je včeraj zgodilo na morju?/

Moou, kaj vam povem, kaj se **mi** je **meni** včeraj zgodilo na morju?

Govorec B: Niti ne, **me** ne briga!/**Mene me** ne briga!

Po nekaj minutah, ko dva fanta ostaneta sama, prvi drugemu.

Govorec A: Ma dej, ma kaj **tebe te** ne briga, kaj si bodo ljudje mislili o tebi, ko vseh tako olajaš?/ Ma dej, ma kaj **te** ne briga, kaj si bodo ljudje mislili o tebi, ko vseh tako olajaš?

Govorec B: Ma **mene me** itak nikoli ni brigalo, kaj si ljudje mislijo o meni!/ Ma **mene** itak nikoli ni brigalo, kaj si ljudje mislijo o meni!

Poleti se na obali proti večeru pogovarja par. Po pasje vročem dnevu, je končno malo popihljalo in dekle vpraša fanta, če je tudi njemu mraz.

Dekle: Ola, zdaj je pa zapihalo. Zdaj **mi** je pa malo mraz. Kaj pa tebi?/ Ola, zdaj je pa zapihalo. Zdaj **mi** je pa malo mraz **meni**. Kaj pa tebi?

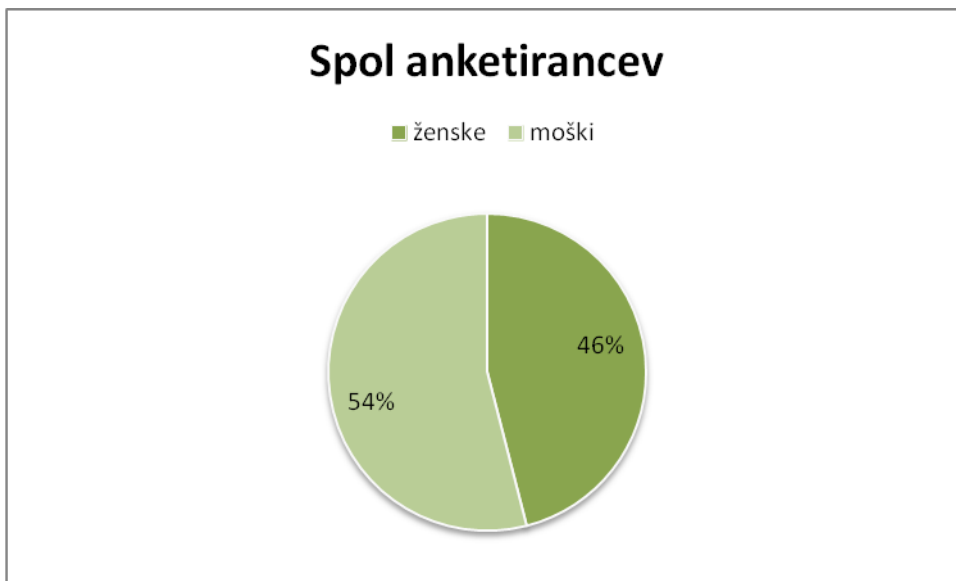
Fant: Ne, **meni** ni mraz./Ne, **meni mi** ni mraz.

Dekle: Aja, saj sem prav pozabila, da **ti** je **tebi** itak zmeraj toplo./Aja, saj sem pozabila, da je **tebi** itak zmeraj toplo.

Priloga B:

Rezultati vprašalnikov

V anketi je sodelovalo 50 anketirancev, od tega 23 žensk in 27 moških.

Demografski podatki za ženski spol:

Starost	Kraj bivanja mame	Kraj bivanja očeta	Kraj bivanja starih mam	Kraj bivanja starih očetov	V Vrtojbi živim že
30	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba, Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	29
66	Vrtojba	Renče	Renče, Vrtojba	Renče, Vrtojba	66
27	Vrtojba	Renče	Vrtojba, Renče	Vrtojba, Renče	14
50	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	50
32	Vrtojba	Orehovlje	Vrtojba, Orehovlje	Vrtojba, Orehovlje	32
79					60
63	Solkan	Vrtojba	Solkan, Vrtojba	Solkan, Vrtojba	63
50	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	50
36	Prvačina	Vrtojba	Prvačina, Vrtojba	Prvačina, Vrtojba	36
50	Miren	Solkan	Miren, Solkan	Črniče	30
37	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba, Bazara	Vrtojba, Vrtojba	37
40	Vrtoče	Miren	Lokvica	Miren	15
49	Dornberk	Dornberk	Dornberk	Dornberk	29
29	Volčja Draga	Vrtojba	Volčja Draga, Vrtojba	Volčja Draga, Vrtojba	29
27	Nova Gorica	Vrtojba	Goriška Brda, Vrtojba	Nova Gorica, Brestovica	27
27	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	27
27	Goriška Brda	Nova Gorica	Goriška Brda, Solkan	Nova Gorica, Štandrež	5

30	Renče		Vrtojba	Vrtojba	21
26	Nova Gorica	Vrtojba	Nova Gorica, Vrtojba	Vrtojba, Brestovica	26
47	Goriška Brda	Nova Gorica	Goriška Brda, Nova Gorica	Gornja Trebuša, Nova Gorica	27
27	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba, Bukovica	Vrtojba, Bukovica	27
46	Vrtojba	Vrtojba	Orehovlje	Vrtojba	46

Demografski podatki za moški spol:

Starost	Kraj bivanja mame	Kraj bivanja očeta	Kraj bivanja starih mam	Kraj bivanja starih očetov	V Vrtojbi živim že
38	Renče	Renče	Renče, Opatje Selo	Renče, Miren	18
31	Vrtojba	Renče	Renče, Vrtojba	Renče, Vrtojba	31
31	Vrtojba	Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	31
33	Nova Gorica	Šempeter	Nova Gorica, Miren	Solkan, Šempeter	13
32	Vrtojba	Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	32
35	Prvačina	Vrtojba	Prvačina, Vrtojba	Prvačina, Vrtojba	35
36	Renče	Vrtojba	Renče, Bilje	Renče, Bilje	36
26	Volčja Draga	Nova Gorica	Volčja Draga, Nova Gorica	Volčja Draga, Nova Gorica	8
31	Vrtojba	Vrtojba	Solkan, Vrtojba	Solkan, Vrtojba	31
27	Vrtojba	Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	Vrtojba, Goriška Brda	27
28	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	28
27	Vrtojba	Solkan	Vrtojba	Solkan	27
60	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	Šempeter	60
26	Vrtojba	Vrtojba	Solkan, Vrtojba	Solkan, Vrtojba	26
35	Ajdovščina	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	35
25	Goriška Brda	Vrtojba	Prekmurje, Zavrh	Goriška Brda, Vrtojba	25
35	Solkan	Vrtojba	Solkan, Miren	Goriška Brda, Vrtojba	35
43	Prvačina	Vrtojba	Prvačina, Miren	Prvačina, Vrtojba	43
44	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba	44
26	Volčja Draga	Vrtojba	Volčja Draga, Vrtojba	Volčja Draga, Vrtojba	24
36	Branik	Renče	Branik, Renče	Branik, Renče	2
34	Vrtojba	Vrtojba	Selo, Vrtojba	Vrtojba	34

19	Vrtojba	Vrtojba	Vrtojba, Vogrsko	Vrtojba, Vogrsko	19
52	Vrtojba	Črniče	Vrtojba, Črniče	Vrtojba, Črniče	52
46	Vrtojba	Brestovica	Renče, Brestovica	Renče, Brestovica	46
32	Bilje	Bilje	Bilje, Vogrsko	Bilje, Vogrsko	5
51	Šempeter	Vrtojba	Vrtojba, Šempeter	Vrtojba	51
29	Renče	Vrtojba	Renče, Miren	Šempeter, Vrtojba	29

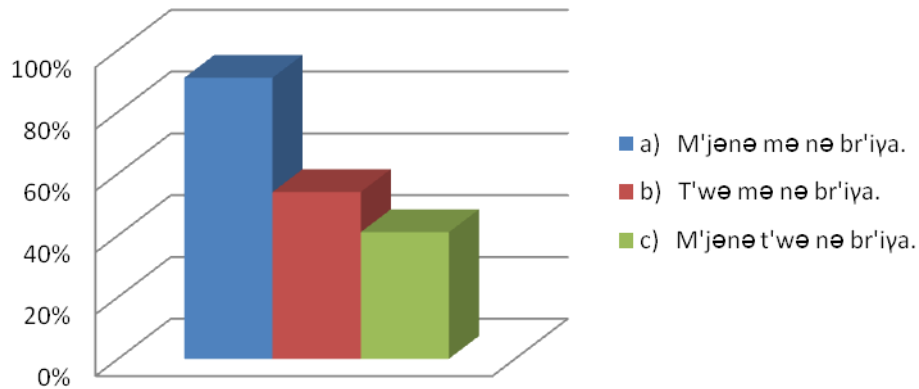
1. Ali se v vrtojbensčini pojavlja fenomen naslonskega podvajanja?	
a) M'jənə mə nə br'iya.	91 %
b) T'wə mə nə br'iya.	54 %
c) M'jənə t'wə nə br'iya.	41 %
2. Ali se v vrtojbensčini pojavlja naslonsko podvajanje ob zaimku?	
a) Uč'irej mi jə bl'o t'wəplo.	89 %
b) Uč'irej mi jə m'jənə bl'o t'wəplo.	46 %
c) Uč'irej jə m'jənə bl'o t'wəplo.	45 %
d) Kej tə žg'ačka, čə ti nərd'im tək'wə?	65 %
e) Kej t'jəbə tə žg'ačka, čə ti nərd'im tək'wə?	57 %
f) Kej t'jəbə žg'ačka, čə ti nərd'im tək'wə?	58 %
3. Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensčini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime?	
a) Jst sə ya M'itju sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən.	32 %
b) Jst sə M'itju sp'omnem, kə jə b'iu še m'ičkən.	68 %
c) Jst jə kəf'jə rət sp'ijem s s'wəjim sos'jadəm.	2 %
d) Jst kəf'jə rət sp'ijem s s'wəjim sos'jadəm.	98 %
e) Jst ya J'aneza spošt'avəm.	12 %
f) Jst J'aneza spošt'avəm.	88 %
g) Jst sə ya t'jəya f'əntka sp'omnem še iz v'ərteca.	38 %
h) Jst sə t'jəya f'əntka sp'omnem še iz v'ərteca.	64 %
i) Jst ya t'jəya γosp'wəda spošt'avəm.	22 %
j) Jst t'jəya γosp'wəda spošt'avəm.	80 %
k) Jst ju tələv'izju rət gl'adəm.	2 %
l) Jst tələv'izju rət gl'adəm.	98 %
4. V kakšnem spolu, osebi, številu in sklonu se vrsti naslonsko podvajanje v vrtojbensčini?	
- ednina	
a) Alora, m'jənə mi d'ejte 25 dek mortad'ele.	74 %
b) Kej t'jəbə tə m'wəti, čə kəd'im?	74 %
c) Jst bi ya n'jəya tək'wə str'asla.	76 %
d) Ma m'jənə mə uč'irej <i>ni bl'o</i> u š'wəli./Ma m'jənə mə j'utre nə bo d'jələt.	90 %
- množina	
a) L'ēja n'əm nəm ni neč prəp'onudla zə p'et.	56 %
b) R'ečte jəm tut n'jəm , nej pr'ideju na prect'avu.	76 %
c) Kej v'əm vəm jə vš'jəč ta 'auto?	78 %
d) Ma kej v'əs vəs nə p'jəčə v'jəst, də ste zəpr'auli us'ə s'oude.	72 %
e) N'əs si nəs nə 'upa niti poyl'adət, tək'wə jə f'ouš.	72 %

5. Ali je v vrtojbenščini možno naslonsko podvajanje vprašalnih fraz?	
a) K'wəmu mu p'ašə po kos'ili še sladol'et?	28 %
b) K'wəya ya jə M'ija pokl'icəla?	22 %
c) K'wəya pr'aviš, da si ya uč'irej sr'jəčou?	42 %
d) K'wəmu pr'aviš, da si mu pos'wədə s'oude?	54 %
6. Ali je v vrtojbenščini mogoče najti naslonsko podvajanje na podlagi dvojne konstrukcije predmeta z dvema celima zaimkoma?	
a) T'jəbə ti ya n'jəya ni tr'jəba pozdr'avit.	32 %
b) M'jənə mi ya n'jəya ni vr'jədno niti poyl'adət.	24 %
c) V'əm vəm jəh n'jəh ni tr'jəba pov'abit.	32 %
7. Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbenščini odvisno od bližine glagola?	
a) Jst sə ya n'jəya boj'im že več l'jət.	60 %
b) Zək'ej mə pej m'jənə nə poyr'jəšə?	78 %
c) Zət'wə mə m'jənə t'wə žiucj'əra.	88 %
d) γd'wə tə jə t'jəbə 'jəmu zə n'wərca?	84 %
e) Ma t'jəya ji nj'ej siγ'urno nə bi pov'jədla.	80 %
f) Ma m'jənə mə uč'irej ni bl'o u š'wəli.	82 %
8. Kakšna je pozicija osebnozaimkovnih naslonk v stavkih vrtojbenščini?	
a) Pred nj'im m'jənə mə jə bl'o sr'am.	64 %
b) Pred nj'im mə sr'am m'jənə jə bl'o.	9 %
c) Pred nj'im mə m'jənə jə bl'o sr'am.	42 %
d) Pred nj'im sr'am m'jənə mə jə bl'o.	15 %
e) N'jəya bi jst ya tək'wə str'asla.	28 %
f) Jst bi n'jəya ya tək'wə str'asla.	31 %
g) N'jəya bi ya jst tək'wə str'asla.	45 %
h) Jst bi ya n'jəya tək'wə str'asla.	75 %
9. Ali je v vrtojbenščini možna pojavitev primerov tipa: Peter ga je napisal pismo, kot ga Bošković predpostavlja za bolgarščino (Ivo go napisa pismoto.)	
a) *Ivo ya jə nəp'isou p'ismo .	4 %
b) J'wəže ju jə Mar'inu už'alu.	50 %
c) M'inka ya jə n'onota spr'auəla u j'wək.	52 %
d) St'arši so jəh otr'wəke poyr'jəšəli.	36 %
e) Ivan ju jə uč'itəlcu dr'ažu.	42 %
10. Je vrtojbenščina NP-/DP-jezik?	
Včeraj se je moj prijatelj zelo razburil. Pojasniš mi, da ga takega še nisi videl/a, saj taki on ni bil podoben običajnemu njemu.	
a) T'aya n'jəya ya še n'isəm v'idu/la.	18%

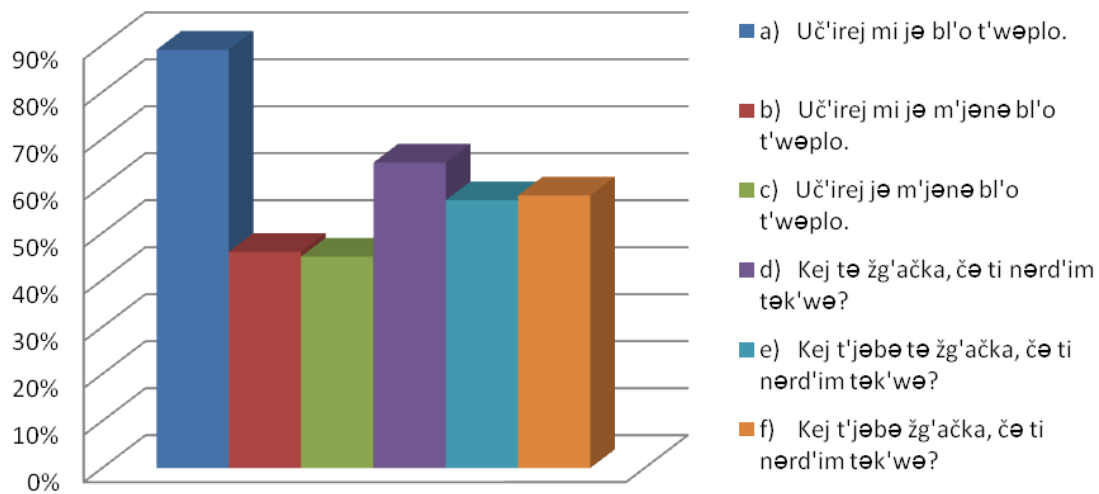
b) T'aya n'jəya še n'isəm v'idu/la.	25 %
c) T'aya ya še n'isəm v'idu/la.	57 %
11. Ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?	
a) Kej ti ja bl'o mr'es t'jəbə uč'irej?	54 %
b) Kej ti t'jəbə ja bl'o mr'es uč'irej?	30 %
c) Kej ti ja bl'o uč'irej t'jəbə mr'es?	50 %
d) Kej t'jəbə ti ja bl'o mr'es uč'irej?	74 %
e) Zək'ej ya č'eš n'jəya v s'wəji škv'adri?	69 %
f) Zək'ej č'eš ya n'jəya v s'wəji škv'adri?	31 %
g) Zək'ej ya n'jəya č'eš v s'wəji škv'adri?	66 %
h) Zək'ej ya č'eš v s'wəji škv'adri n'jəya ?	28 %
i) Ma sə ya n'jəya sp'omnem še is sr'jədnə š'wələ.	68 %
j) Ma sə ya sp'omnem n'jəya še is sr'jədnə š'wələ.	30 %
k) M'jəna mi ya ni vr'jədnə n'jəya niti poyl'adət.	18 %
l) M'jəna mi ya n'jəya ni vr'jədnə niti poyl'adət.	66 %
m) T'wə mi ja b'lo m'jəna jasno žja od zəč'jətkə.	82 %
n) N'oni smo že mi pəlj'ali popr'avit 'auto, tək'wə də ti ni tr'jəba t'jəbə sk'ərbet.	88 %
o) Bi mu m'wəyu n'jəmu r'ejčt, njə m'jəna./ Mu m'wəreš n'jəmu r'ejčt, njə m'jəna.	88 %
12. Ali je naslonsko podvajanje pogojeno s semantiko/kontekstom?	
Moou, kej vəm pov'jəm, kej sə mi ja uč'irej zyod'ilo nə m'wərji?	76 %
Moou, kej vəm pov'jəm, kej sə mi ja m'jəna uč'irej zyod'ilo nə m'wərji?	14 %
Mə nə br'iya!	18 %
M'jəna mə nə br'iya!	82 %
Ma dej, ma kej t'jəbə tə nə br'iya, kej si b'ojo ləd'ja m'isl'ni ot t'jəbə, k us'ih tək'wə ol'ajəš?	68 %
Ma dej, ma kej tə nə br'iya, kej si b'ojo ləd'ja m'isl'ni ot t'jəbə, k us'ih tək'wə ol'ajəš?	34 %
Ma m'jəna itak nik'oli ni br'iyəlo, kej si ljəd'ja m'isl'iju ot m'jəna!	60 %
Ma m'jəna mə itak nik'oli ni br'iyəlo, kej si ljəd'ja m'isl'iju ot m'jəna!	40 %
Zd'ej mi ja pej m'alo mr'es.	84 %
Zd'ej mi ja pej m'alo mr'es m'jəna .	14 %
Njə, m'jəna mi ni mr'es.	24 %
Njə, m'jəna ni mr'es.	80 %
Aja, sej səm prou poz'abla, də ja t'jəbə itak zm'irej t'wəplo.	76 %
Aja, sej səm prou poz'abla, də ti ja t'jəbə itak zm'irej t'wəplo.	26 %
Ostali predlogi anketirancev	
M'jəna mə ja bl'o pred nj'im sr'am.	4 %
Pred nj'im mə ja m'jəna bl'o sr'am.	8 %
Pred nj'im mə ja bl'o m'jəna sr'am.	12 %

Pred nj'im m'jəŋə jə bl'o mə sr'am.	2 %
Pred nj'im mə jə bl'o sr'am.	14 %
Pred nj'im m'jəŋə jə bl'o sr'am.	2 %
Jst bi ɣa tək'wə str'asla.	4 %
Jst bi n'jəɣa tək'wə str'asla.	10 %
Kej ti jə bl'o t'jəbə mr'es uč'irej?	2 %
Kej ti jə bl'o mr'es uč'irej?	4 %
Kej t'jəbə jə bl'o mr'es uč'irej?	1 %
Zək'ej ɣa č'eš v s'wəji škv'adri?	6 %
Ma sə ɣa sp'omnem še is sr'jədnə š'wələ.	8 %
M'jəŋə mi ɣa ni vr'jədnə niti poyl'adət.	4 %
Mooo, kej vəm pov'jəm, kej jə m'jəŋə uč'irej zɣod'ilo nə m'wərji?	10 %
M'jəŋə mi jə pej m'alo mr'es.	2 %

Ali se v vrtojbensčini pojavlja fenomen naslonskega podvajanja?

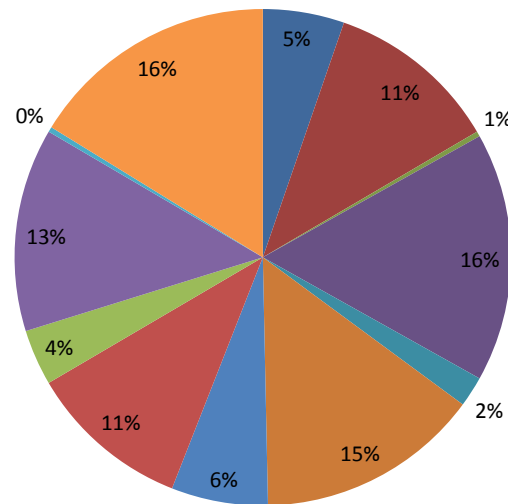

Ali se v vrtojbensčini pojavlja naslonsko podvajanje ob zaimku?

Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbenščini možno ob nezaimkovnih argumentih, kot so na primer samostalniki ali lastno ime?

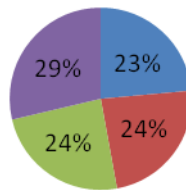
■ a) Jst sə ɣa M'itju sp'omnem, kə ɟə b'iu še m'ičkən.	■ b) Jst sə M'itju sp'omnem, kə ɟə b'iu še m'ičkən.
■ c) Jst ɟə kəf'ɟə rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm.	■ d) Jst kəf'ɟə rət sp'ijem s s'wəjim sos'jədəm.
■ e) Jst ɣa J'aneza spošt'avəm.	■ f) Jst J'aneza spošt'avəm.
■ g) Jst sə ɣa t'jəɣa f'əntka sp'omnem še iz v'ərteca.	■ h) Jst sə t'jəɣa f'əntka sp'omnem še iz v'ərteca.
■ i) Jst ɣa t'jəɣa ɣosp'wəda spošt'avəm.	■ j) Jst t'jəɣa ɣosp'wəda spošt'avəm.
■ k) Jst ju tələv'izju rət gl'adəm.	■ l) Jst tələv'izju rət gl'adəm.

V kakšnem spolu, osebi, številu in sklonu se vrsti naslonsko podvajanje v vrtojbensčini?

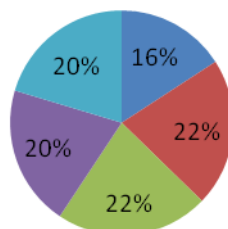
- ednina

- a) Alora, m'jəne mi d'ejte 25 dek mortad'ele.
- b) Kej t'jəbe te m'wəti, če kəd'im?
- c) Jst bi ya n'jəya tək'wə str'asla.
- d) Ma m'jəne mē uč'irej ni bl'o u š'wəli./Ma m'jəne mē j'utre nē bo d'jələt.

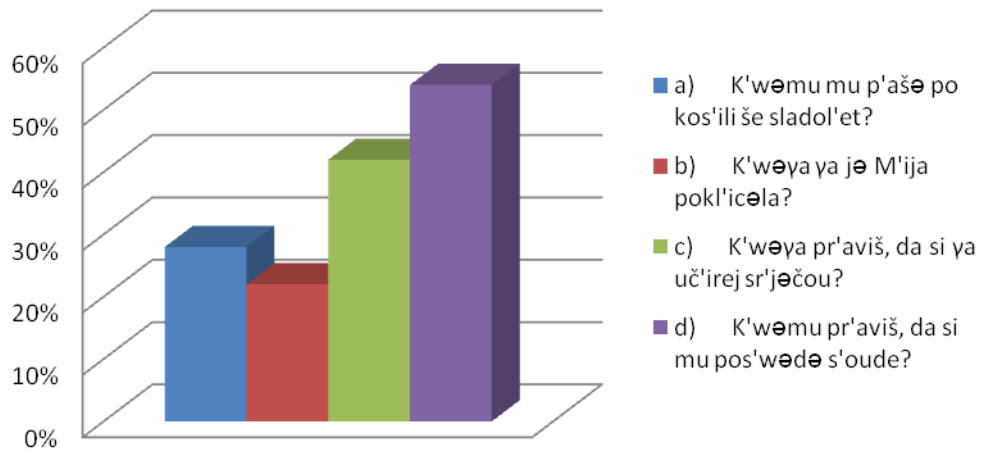

- množina

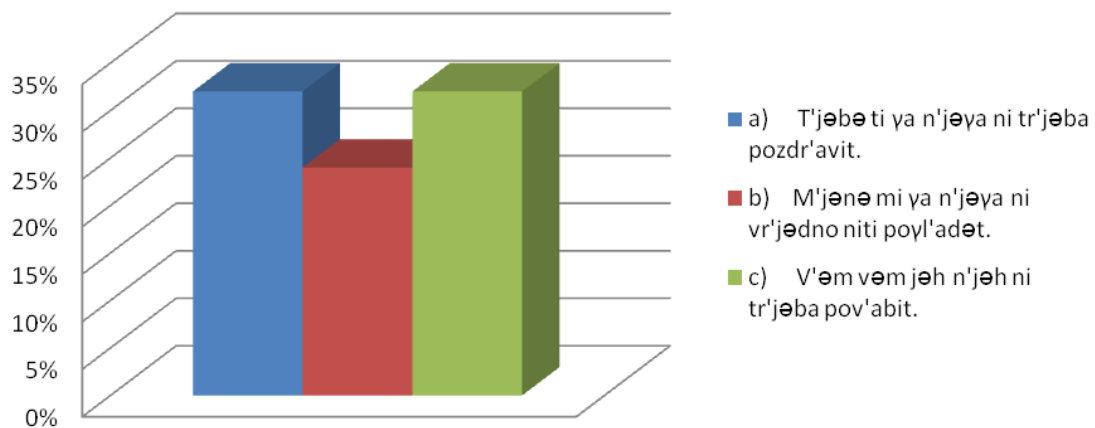
- a) L'eja n'əm nēm ni neč prəp'onudla zə p'et.
- b) R'ečte jəm tut n'jəm, nej pr'ideju na prect'avu.
- c) Kej v'əm vəm je vš'jəč ta 'auto?
- d) Ma kej v'es vēs nē p'jəče v'jəst, dē ste zəpr'auli us'ə s'oude.
- e) N'əs si nēs nē 'upa niti poyl'adet, tək'wə je f'ouš.

Ali je v vrtojbensčini možno naslonsko podvajanje vprašalnih fraz?

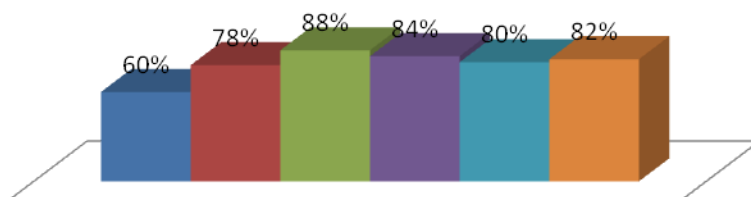

Ali je v vrtojbensčini mogoče najti naslonsko podvajanje na podlagi dvojne konstrukcije predmeta z dvema celima zaimkoma?

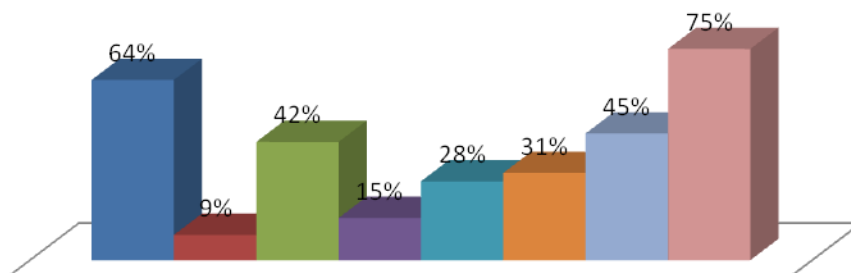
Ali je naslonsko podvajanje v vrtojbensčini odvisno od bližine glagola?

- a) Jst se ya n'jəya boj'im že več l'jet.
- b) Zek'ej mē pej m'jene ne poyr'jəša?
- c) Zet'wē mē m'jene t'wē žiucj'era.
- d) yd'wē tē je t'jəbē 'jəmu zē n'wərcā?
- e) Ma t'jəya ji nj'ej siy'urno ne bi pov'jedla.
- f) Ma m'jene mē uč'irej ni bl'o u š'weli.

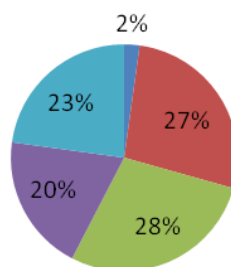
Kakšna je pozicija osebnostnozaimkovnih naslonk v stavkih vrtojbensčini?

- a) Pred nj'im m'jene mē je bl'o sr'am.
- b) Pred nj'im mē sr'am m'jene je bl'o.
- c) Pred nj'im mē m'jene je bl'o sr'am.
- d) Pred nj'im sr'am m'jene mē je bl'o.
- e) N'jəya bi jst ya tēk'wē str'asla.
- f) Jst bi n'jəya ya tēk'wē str'asla.
- g) N'jəya bi ya jst tēk'wē str'asla.
- h) Jst bi ya n'jəya tēk'wē str'asla.

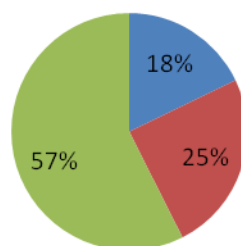
Ali je v vrtojbensčini možna pojavitev primerov tipa: Peter ga je napisal pismo, kot ga Bošković predpostavlja za bolgarščino (Ivo go napisa pismoto.)

- a) *Ivo ya je nēp'isou p'ismo.
- b) J'wēže ju je Mar'inu už'alu.
- c) M'inka ya je n'onota spr'auēla u j'wēk.
- d) St'arši so jēh otr'wēke poyr'jēšeli.
- e) Ivan ju je uč'itelcu dr'ažu.

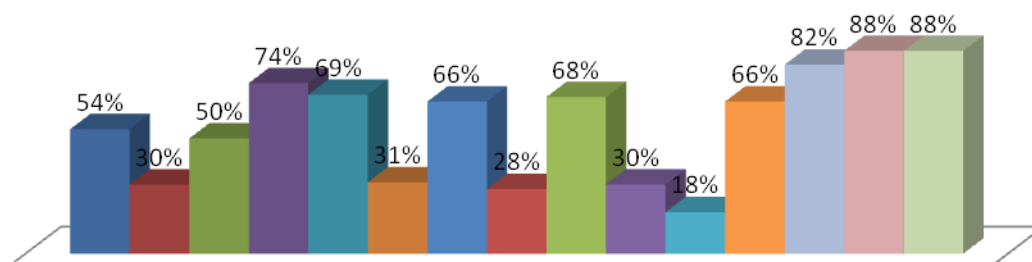
Je vrtojbensčina NP-/DP-jezik?

- a) T'aḡa n'jēḡa ya še n'isēm v'idu/la.
- b) T'aḡa n'jēḡa še n'isēm v'idu/la.
- c) T'aḡa ya še n'isēm v'idu/la.

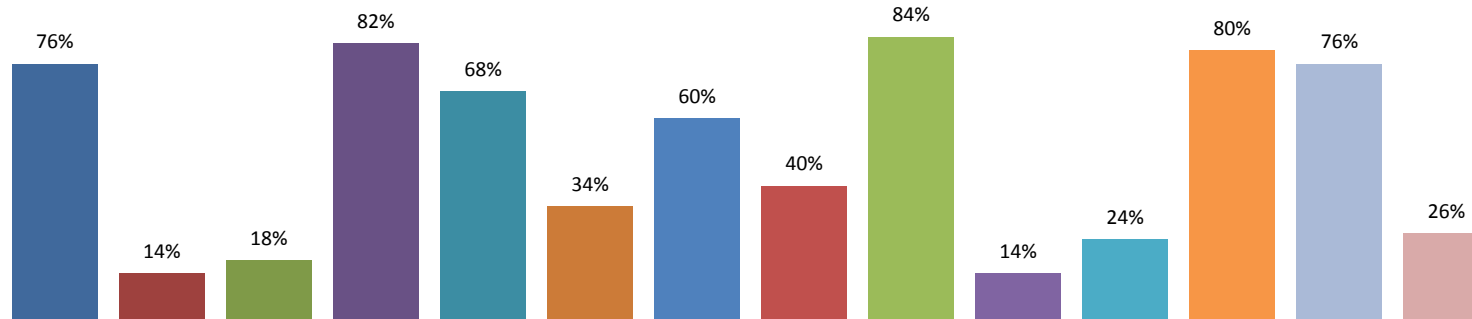
Ali sta naslonka in podvojeni argument lahko ločena z glagolom ali obvezno tvorita neko celoto?

- a) Kej ti jə bl'o mr'es t'jəbə uč'irej?
- b) Kej ti t'jəbə jə bl'o mr'es uč'irej?
- c) Kej ti jə bl'o uč'irej t'jəbə mr'es?
- d) Kej t'jəbə ti jə bl'o mr'es uč'irej?
- e) Zək'ej ya č'eš n'jəya v s'wəji škv'adri?
- f) Zək'ej č'eš ya n'jəya v s'wəji škv'adri?
- g) Zək'ej ya n'jəya č'eš v s'wəji škv'adri?
- h) Zək'ej ya č'eš v s'wəji škv'adri n'jəya?

Ali je naslonsko podvajanje pogojeno s semantiko/kontekstom?

- Mooo, kej vəm pov'jəm, kej sə mi jə uč'irej zyod'ilo nə m'wərji?
- Mooo, kej vəm pov'jəm, kej sə mi jə m'jənə uč'irej zyod'ilo nə m'wərji?
- Mə nə br'iya!
- M'jənə mə nə br'iya!
- Ma dej, ma kej t'jəbə tə nə br'iya, kej si b'ojo ləd'jə m'islni ot t'jəbə, k us'ih tək'wə ol'ajəš?
- Ma dej, ma kej tə nə br'iya, kej si b'ojo ləd'jə m'islni ot t'jəbə, k us'ih tək'wə ol'ajəš?
- Ma m'jənə itak nik'oli ni br'iyəlo, kej si ljəd'jə m'isliju ot m'jənə!
- Ma m'jənə mə itak nik'oli ni br'iyəlo, kej si ljəd'jə m'isliju ot m'jənə!
- Zd'ej mi jə pej m'alo mr'es.
- Zd'ej mi jə pej m'alo mr'es m'jənə.
- Njə, m'jənə mi ni mr'es.

Priloga C:

Izpis rabe osebnih zaimkov iz zvočnega posnetka spontanega govora

Mene je že vprašu Danilo za plac, potem so **me** uprašali za Gas poletje ... (1,10)

Mene ... vsaj štirje ... so **me** vprašali, če bomo spet igrali. (3,39) **Mene** tudi. (3,43)

Jaz bi opisala igro, zadovoljiva je bla, ne dobra. **Mene** je blo super, sm bla zadovoljna, filing je bil v redi. (5,00) **Meni** ni blo tko hudo, **mi** smo naredili napake. (5,05)

A je vidla Ronjo ... k je ha ha ha (6,10) Ha ha ha, jst sm **jo** vidla, samo sm rekla, dobro, da je ona že napol naša ... (6,12).

Matija je sedel sam. **Te** je pa klicou ... dvakrat al trikrat **te** je poklicou (9,08)

... od moje prijateljice Karin, da je bil sin ... ja, sm slišala, **mene me** ni neč strah (9,10)

jo je primu ... mama, veš, **mene me** ni nič strah (9,16)

Ma Suzana, **tebe ti** ni blo nič rečeno-za teden otroka bomo igrali enkrat (11,16)

Mene je tkw reku Ivan Veselko, da oni se boju selili dol ... (16,15)

Vam sm **vam** povjda, kaj se mi je zgodilo zadnjič v Salooni (18,07) ... ma ne **mi** rejčt, da je šla vse uno zmjšt ... sm **ji** šla rejčt ...

Ne, **tebe te** ni blo po unim po pogrjbi od mame od Petre (19,05)

Vam skuham jst tisto kafe (19,20)

Da ne vse ostane v srcu in na papirju, tako da dajmo se pogovorit na štiri oči, zakaj smo predstavo odpovedali ... Ja, zakaj smo jo odpovedali? Ja, **mene** tudi to zanima ...

Sem vesela, da smo jo odpovedali ... tudi če ne bi bilo zarad vseh drugih stvari ... Jst to čutim zelo kot moje delo ... Ona je prekršila pravila, zaradi katerih se **mi** je potem tudi opravičila, ma ne morem it v sodelovanju, če je bila ona zelo ne fer ... Tako, jst to bom rekla. Bom pa tudi rekla, da **mi** je bilo čudno, ker se je vse tako usulo **name** ... ker se **mi** zdi, da sem dokazala, da vložim veliko truda ...

Jaz, kar sem napisala nisem razumela kot grobo, **mene** samo je bilo pa nelogično, iz zgoraj napisanega, kar si zgoraj navedla ... **mi** je bilo nelogično, da bi zaradi tistega odpovedali predstavo ...

Jaz sem že tisti dan rekla, Nini in tebi, da **meni** se **mi** zdi brez veze delat za dve vrsti ljudi ... Ja samo smo tudi zde j nardili za dve vrsti ljudi ... Pa ni bil problem ... Ja, ma to je drugače, ...

A je omejitev za koga od vas število ljudi? (23,59)

Meni ja, **meni** ne (24,00), **meni** ne, **meni** tud ne

Mene je blo u redi (24,08)

Povejte še enkrat na glas, je za vas število ljudi omejitev... **Zame** ni, **zame** tud ne, **zame** ni omejitev, **zame** ni omejitev v kolikor vse tisto, kar naredim jst, naredi kdo drugi (24,30) ... Jst vem, da kadar pride predstava, je lahko polno, lahko ni ... tudi prazno, ta rizik sprejem tudi **meni** se **mi** gre za eno kvaliteto predstave (24,55)

Meni mi ni se vsakič predstaviti samo, da si prezenten tam (25,00), konkretno je treba izbrati katero predstavo za katero ...

Ma kdo je reku, da je bla katastrofa, ... ma **mene** je blo rečeno, ... Jst sm slišala, da smo profesionalci, da so mislili, da smo iz gledališča ...

V prvi vrsti, jst lahko rečem, da **meni mi** tisto ni bilo všeč (26,00), jst sm tak tip, da **mi** je tisti vizuelni koncept zelo všeč, ... In **meni**, jst **vam** priznam, jst **vam** kar povem, samo tam so **te** porabili prou za vse ... Kar naekrat je pršlo, da si mogu deliti darila ... **Meni mi** to ni važno tolko ... **Mene** glede na to, da je to bla bolnico, **me** to ni motilo (26,38)

Mi to delamo, ker **nam** je všeč (27,20), v prvi vrsti so to otroci, da jih razveselimo, ... jst sm oseba, ki bi te igrice samo po sebi šla gledat k sm še otrok in to **mi** je všeč ... **Mene** je two bistvo (27,30) Igram, ker **mi** je všeč, je v prvi vrsti **mene** všeč, jst uživam (27,35), **mene me** je res lepo ...

Tudi, vsi smo rekli za sestanek in sestanka ni blo ... **Mene** je to grozno zmotlo (30,18) Jst delam lahko ne glih tako kot vi drugi, ma sem član in da se tako naredi ...

Na sestanek ne bom hodila, ker se **mi** je zdelo brez veze, ker sem bila odločena (31,20)

Ma se ti zdi pravično ... Ne, se **mi** ne zdi ...

Ma glej, je predsednica, ma se **ti** ne zdi, da če bi jo poklicala, ... ma misliš, da **te** ne bi podprla (31,50) ... Ma seveda, da bi **te**

Mene se **mi** zdi pisanje mailov tako neosebno (32,08) ... Drugače sploh ni bil problem ... če **ti** se nisi čutila in si imela svoje razloge, jst bi **te** podprla (32,15) **mene**, res, ne bi bil problem ... drugič dejmo si rajš povedati al pa enmu in pol si povjmo ...

Meni mi je jasno, kako so stvari ... (32,20) Ne, ne velja samo zate, zdej Jasna, velja za vsih ...

Mene, če se zmenimo, da bomo računali ... bomo računali, **mene** tw se **mi** je zdelo tkw, kr nismo niti tolko igrc še igrali ... (36,30), ideja je dobra, **meni** tudi osebno se **mi** zdi dobra ideja, sam je pa tako, da s finančnega vidika, bomo s prostovoljnimi prispevki več zaslužili, z osebnega vidika pa se **mi** zdi dobra ideja (37,10)

*Dostikrat ... ti ... v bistvu ena stvar **ti** ne pomeni tolko, al pa **te** ne briga (40,05) in če rečeta dva ja, rečeš še ti ja ... sam ima pa eden, ki reče ne, bolj tehten razlog ...*

***Mene** tw, vjš ku **me** je tokalo, vjš kaj, Andreja, ti lahko rečeš, ku češ, mi smo tako izpeljali ... tkw je in konc ... (43,45)*

*Jst sm bolj una, vjš, ku praviš ti, k **mi** gre mimo (44,10), vjš, k **mi** gre mimo, ku zdej za te levčke, za igrat, ne, **meni** je šlo mimo (44,15), **meni** ni blo ... zdej al igramo al ne igramo ... smo rekli ne, ne bi šla jgrt, smo rekli ja, bi šla ... **mene mi** je vse en panin, če tako pogledam ...*

***Mene me** je zmotlo edino tisto, prvo smo rekli, da ja, pole da ne ... (44,27)*

*Smo šli na pustovanje v Bilje, je blo 5 evrov na osebo, tu pej se **mi** zdi dwsti (53,55)*

*Marko, **mi** naliješ (59,00)*

*Jst na stojnici ne bom, čeprav **me** potem pokličejo, mi narediš, to in to ... (59,50)*

*To **mi** je všeč, 5 evrov na družino ... (61,38)*

*Prostovoljni prispevki v Vrtojbi so zelo subjektivna stvar, **vas** poznajo, pridejo tete, strici, none, nonoti in dajo noter (62,20)*

*Kje se dobi lističe za vstopnino? Ma **mi** jih dajemo tiskat (63,24)*

*Jst ob petkih prou ne bi ... **Mene** je petek uni dan, k prijem s službe ... in da bi mogla it še kam ... (65,40)*

*Grafika Soča **nam** ponuja 2 evra na izvod ... (68,55)*

*To, se lahko gre do njih, ne vem, jst bi šla na Grafiko Sočo prou s knjigo, **jim** pokažeš, ti razložijo, kako so te stvari ... (69,30)*

*In še to bi **vas** vprašala ... (70,10)*

*Jst, kar sem vidu knjigu od une Vesne Batagelj, ... Je grafika Soča nardila, **mene se mi** zdi v redi (72,25)*

*Je oblikovalec, se na to spozna in vidi napake, k **jih** mi ne bi vidli (73,00)*

***Mene** se tudi zdi taka razlika, jst sm mislna, da je tri štiri evre (74,30)*

*Dajana **mi** je rekla, da je **njej** knjigico oblikoval nek žlahtnik, ki je arhitekt ... (75,10)*

***Meni mi** je edn še neki doužen, če se kej doro spomnem (75,20)*

*Da je tekst povezan s sliko, kar je najlepše za otroka ... **Meni** najbolj ... **meni mi** gre najbolj na živce, kjer je slika in potem tekst, ki se nanaša na sliko je na drugi strani (78,24) to **meni mi** je prou ..., ker jst **mu** berem tako, da on gleda sliko (78,34)*

*Ti si boš določila število knjig, ki si **jih** boš vzela (81,35) **mi** je rekla Dajana, da ona **jih** ima še zdej v garaži*

*Ma, vjš, kako je blo lepo, tw od Šima, predstavitev, **mene mi** je blo simpatično ... edino uno k je pupka čitala **mi** ni blo všeč, k tu **mene** dajat otroku čitat ... (83,00)*

*Je bla torta z bananu, ki **mi** ni bla všeč (83,40)*

***Mene** bi se zdelo simpatično (84,02)*

***Mene** je sprašavu Jakob, ja, da kam je izginu grof Lev (88,20)*

*Je reku mwj tata, da nj ni vidu, tam k je sedela (88,51) ... tisto me je zanimalo, a je **njo** blo na odru ... je bil tisti efekt ku smo mislni (88,56) al so **jo** vsi vidli, že takoj ko se je odprla zavesa (89,04)*

*Anita je rekla, prepoznala sem **te**, k sm vidla šwlna, ma če ne bi vjdla, da si ti (89,07)*

*K **me** je tako treslo, k **mi** je šlo na smeh (89,50)*

*In če se vrnemo od Ledenga Božiča ... Jst sm **ju** srjčou tm, ma **me** ni spoznala (90,38) kaj se **ti** je zdela predstava (90,00) ...*

***Mene** pa so vprašavali, ... (90,53) ma **mi** je povedala (91,00) **mi** je rekla, da je mislna, da smo z gledališča ... **Mene** je rekla Lucija, da **njej** je blo najlepše v bolnici ...*

*Sej **me** še zdej pozdravlja en carinik, **me** je prepoznou tkrt enkrat smo se srečali v bolnici, enkrat **me** je srečou v lekarni **me** še zdej pozdravlja (91,30) ... ma veš, kaj je to, da s **te** človek osebno zapomne*

*Sej lahko osebno **ti** ni všeč, lohko pej ... ne vem (91,40) sej boste vidli, če boste pršli gledat predstavo od Dajane ... **Mene** ta igrice od Dajane, ne vjm ... (92,00) ... ne vem, **ti** bomo povjdl*

*Za tedn otroka tisto **nas** ne stane nič ... (100,20)*

*Jst pa ne bi šla v nadaljevanje ... **meni** te dvojke, **mi** nikjer se niso izkazale ku dobre (108,45)*

*Parodije na Top Gun in take ... **meni** je blo smešno, ma to ... (109,10) ... ma **meni** tkrt **mi** je blo smjšno ma zdej mi ni več ne vem, kako ... zdej mi je brez veze ... in Fantozzi se mi je zmeri smilu, **meni mi** ni bil nikoli smjšn taku ku drugim ... **meni** je bil bwgi ... jst k sm bla mlajša se **mi** je tud smilu, ... ma pole k sm ugotovila kolko je zaslužu pole **meni** se ni več tolko smilu ...*

***Ga** zapijejo v gostilni poštarčka (110,30)*

*Jst **jih** ne smem začet kurit ... (111,00) ... in pole bi **te** eden od škratkov odkril ...*

*Jst bi se djlala, da sm prjatlca z **njim**, bi **ga** pršla še spodjebavat ... in **ti** bi se **mi** potožu, da ni pism ... /na, Marko, **mi** naliješ/ ...*

***Meni mi** je bla všeč tista tvoja ideja o večerji ... (112,36)*

*... Bi se delu dobr **vam**, ma jst v bistvu sm žleht, k ne mwrn iz svoje kože ... (114,16)*

*Ti moraš imeti razlog, da si spet žleht ... **mu** vzameš ljubu (114,20)*

***Mi** rečeš al pa jst **ti** rečem, da zdej bi se lahko več družili ... in jst bi pršu h **tebe** na kafe in ti bi **mi** reku kej v stilu ... ne **mi** niti hwdit na vrate, kr bom mogu pregledovat pisma (115,00)*

*Ma ne **mi** niti hwdit ... (115, 23)*

*Kako jst prestrežem pošto, pridem zat in **ga** udarim z enim koucm po glavi (116,00)*

*Čeprou on **me** ne bi vidou jst bi **ga** udarla po glavi in bi **mu** vzela pisma, ne (116,50) ... in pole bi **ga** dubu božiček po tleh ... al pa bi **ga** kam zapeljala ... Olupek od banane **mu** vržem (117,00)*

*V decembru je šest vaj **meni** je to malo ... Pol leta za vaje za eno predstavo ... **Meni** to se **mi** zdi (124,00) sam je tako, vsaj **mene mi** dela tako ... če ti veš, da imaš ful časa in ful vaj ...*

*Ma v bolnico se gre odigrat Ledeni Božič, ma sej nas niso neč vprašali zdej ... **Mene** je tkrt una vprašala v dobrodelne namene ... (125,59) ... sm srečala eno učiteljico iz bolnice ma **mi** ni neč rekla ... tkw d ... sm **ji** pa rekla, da pripravljamo novo igrico (126,30)*

*Sm dvakrat doživela ta festival ... In **mene mi** je tkw lpw (129,14)*

*Veste, kaj **mi** je rekla teta danes, sej lohko odpovjš ... (136,30) ..., ja **mi** je reku **mene** dns Danilo ... ow zamujš je wsma in pjt*

*Ma **mene mi** gre ful na živce, zamudim, ma **mi** pač ne rata (137,00) ... ja, **mene** tudi **mi** ne rata (137,00)*

***Ledeni Božič ga** bomo igrali v Vrtejbi, vprašamo še za wne, ... Ozeljan, ... (137,00)*

*Ne vem, no, kaj se zdi **vam** (137,46) ... **mene** med tednm (138,10) edino petek se **mi** zdi primeren ...*

*Smo šli k zdravnici in **ji** ni pokazalo na krvi neč ... in **ji** je vzela bris grla, če bi bla virusna angina (143,50) in **ji** je vse pokazalo negativno ...*

*Ja, Anita je mela tudi afte, sm pazla Anu, vjš, k si **m** vidla ... ma **mene** se **me** prou drži tisto ... vse otroke sm prenosila, zdej nosim še **njo** ... (144,00)*

*Jst sm **mu** vbrizgavala, tudi če je pil ... jst sm **mu** kar (144,33)*

*Mi **ju** mormo držt v dyjh ... jst **mu** sama (144,41) **mene mi** pomaga Tadej (144,42) ...*

*Tim **ga** drži, kar upa, ... Jst **ga** držim tkw, **ga** mobiliziram (145,00) in **mu** dam lpw to pr kraji ... **mi** je pljuvu, ma tkw ku **mi** je pljuvu tkw sm **mu ga** gatila nwtr ... pole s'**mu** stisnla nos, pole pej ni blo šans, da je pljunu (145,15)*

*Ma kaj se če otrok zadušit, posluš, sej so **mi** v bolnici pokazali, v bolnici so **mi** rekle (145,40)*

*Če **mi** zdej ni vrglo možganov wn, jst se spomnem **Meti**, ki sm **ji** dajala prvič, k je mela tri ljte in pou, kaj vse sm **ji** govorila (146,00)*

*Zdej sm vprašala Leju ... in zdej Jasna, še **tebe**, k si porabla ogromnih ličil ... Jst imm to tkwin in **ti ga** lohko ... **ti** lohko kar to dam ... (148,48)*

*Ma sej ni tkw slab zrak ... ma **tebe** ni, k si taka, ma Tadeja to zmrzava ma **mene** prou ... (149,25) **Mene me** tud kuha skwzi ... ma rjs ... ma skwzi ... ja **meni** pa te klime so **mi** opasne ... **Mene me** prou spoti tisto umetno ... **Mene me** zčne bolet glava ... **mene me** to zčne ... to **me** zčne **mene**, ma **mene me** pa prou spoti (149,00)*

*Danilo odpre vrata, ma sej je prou ... ma veš, kaj **nam** pole rata **nam** spodi, **nam** ratajo ledene ploščice*

*Veste, kej bi **vam** reku Rok, da ste delikatne (150,00)*

*Katji so ukradli, je rekla, da ni utegnla niti poklicat, so **ji** že vzdignli ... ja, sej zato veste, kaj imm jst ... Vsakič, ko dvignem ali plačam s kartico, **mi** pošljejo SMS (152,52)*

*Nism dobila še likov ... **Meni mi** je ful tško, ker bi moral biti vsako leto drugačn (153,45) ma zakaj, **men** pa se **mi** zdi, da to ne bi bilo potrebno ...*

*Igor, Igor bi lahko bil ... **mi** je reku Danilo, da sm prou deficiente ...*

*Ma manjka še cerkveni del ... Ma krstili **jih** boste ... (156,50)*

*Mi smo se na petek ... Vsi so **me** klicali nazaj, da sm flila (157,30)*

*Bomo djlali whcet, ma za koga, noseča sm bla, slabo **mi** je djlalo, ma sm rekla, ma **vas** vidi (157,30)*

*Ma sej po eni strani je prou ... ma ne vem ... **mene** je blo lpw, še pole k smo se dobili zvečer, smo popoldan poklicali prijatelje in smo imeli žur doma (158,15) ... ma jst **ti** bom lahko bla priča, glede na to da nimam zakramenta poroke ...*

